

Plenum

Fredag 8.12.2023 kl. 13.00—20.37

11. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och av vissa andra lagar

Regeringens proposition RP 73/2023 rd

Utskottets betänkande ShUB 16/2023 rd

Första behandlingen

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 11 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 16/2023 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslaget.

Debatten och behandlingen av ärendet avbröts i plenum 7.12.2023. — Vi går till den allmänna debatten. Ledamot Räsänen, Joona, varsågod.

Debatt

13.17 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Jatkamme nyt käsittelyä hallituksen esityksestä leikata radikaalilla tavalla suomalaisten työttömyysturvaa. Kun aikaisempien päivien keskusteluja on seurannut, ei yllätä, että tässä vaiheessa suurin osa hallituspuolueiden edustajista poistuu paikalta. [Sanna Antikainen: Suuren valiokunnan kokous alkaa! Ottakaa selvää näistä asioista!] Onkin ollut silmiinpistävää, että näitä esityksiä, joita hallitus on tänne tuonut ja joilla se toteuttaa historiallisen suuret sosiaaliturvaleikkaukset, hallituspuolueiden kansanedustajat eivät vaivaudu täällä puolustamaan. En tietenkään tätä ihmettele, sillä kyllä tällaista järjettömyyttä onkin vaikea puolustaa.

Arvoisa puhemies! Kun aikaisemmin olemme tässäkin salissa käsitelleet esimerkiksi 90-luvun lamaa ja silloin tehtyjä toimenpiteitä, joilla silloin pyrittiin valtiontaloutta tasapainottamaan, niin yleisesti on oltu yhtä mieltä siitä, että silloin suurimmat virheet tehtiin siinä, että osa leikkauksista kaadettiin varsinkin lapsiperheiden niskaan, millä lapsiperheköyhyyttä lisättiin. Näiden päätösten vaikutuksia me näemme vielä tänäkin päivänä yhteiskunnassa, ja yleisesti tästä analyysistä on politiikassa vallinnut yhteisymmärrys. Senpä jälkeen erilaisissa taloudellisissa haasteissa yli puoluerajojen on yleensä pyritty turvaamaan vaikeissakin päätöksissä nimenomaan lasten ja nuorten tilanne.

Nyt valitettavasti pääministeri Orpon ja valtiovarainministeri Purran oikeistohallitus tekee tässä kyllä poikkeuksen. Nyt tässäkin esityksessä, jolla työttömyysturvaa tullaan leikkaamaan, suurimmat vaikutukset tulevat kohdistumaan lapsiperheisiin. Lapsikorotusten poisto, jonka hallitus nyt härkäpäisesti ajaa lävitse, vaikeuttaa perheellisten ja etenkin yksinhuoltajien toimeentuloa ratkaisevasti. Tällä päätöksellä hallitus tulee siis tieten tahtoen lisäämään lapsiperheköyhyyttä. Ei voi kuin ihmetellä, eikö todella niistä 90-luvun laman esimerkeistä ole vielä kukaan opittu.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Erityisen harmilliseksi tämän tilanteen tekee se, että samaan aikaan kun lapsiperheiden toimeentuloa ollaan tällä esityksellä heikentämässä useita satoja euroja kuukaudessa, hallitus räätäloi täsmäveronkevennykset ministereiden tuloluokkaan. On vaikea hakea tällaiselle esitykselle kansalaisten hyväksyntää, kun pienituloisimmilta leikataan satoja euroja kuukaudessa ja samalla yhteiskunnan kaikkein hyvätuloisimpia hyysätään uusilla veronkevennyksillä. Tätä ei voi millään tavalla kutsua oikeudenmukaiseksi politiikaksi, vaan enemmänkin sen irtokuvaksi.

Arvoisa puhemies! Lapsikorotukset työttömyysturvassa ovat tutkitustikin olleet keskeinen tapa ehkäistä lapsiperheköyhyyttä, ja ne ovat toimineet tässä tarkoituksessa erittäin hyvin. Voisi kuvitella, että sitä politiikkaa, jota Suomessa pitkään on tehty, että on pyritty nimenomaan tasoittamaan lasten ja nuorten elämän edellytyksiä, olisi haluttu jatkaa, mutta tässä todella Petteri Orpon ja Riikka Purran oikeistohallitus tekee kyllä nyt täyskäännöksen.

Hallitushan perustelee näitä omia esityksiään, joilla todella historiallisesti heikennetään sosiaaliturvaa, sillä, että nyt puretaan kannustinloukkuja. Mitä enemmän näihin asioihin perehtyy, joutuu kuitenkin toteamaan, että hallitus, joka siis pyrkii poistamaan kannustinloukkuja, tulee tekemään Suomen ennätyksen kannustinloukkujen luomisessa. [Vasemmalta: Juuri näin!] Ja minkä takia tässä näin käy? Sen takia, että näillä leikkauksilla ajetaan kymmeniätuhansia ihmisiä toimeentulotuen varaan. Tämänhän hallitus myös myöntää omassa budjettiesityksessään, jossa toimeentulotukimenot kasvavat yli sadalla miljoonalla eurolla. Kun katsotaan eri momenteilla tapahtuvia määrärahamuutoksia, niin prosentuaalisesti suurimmat satsaukset oikeistohallitus tekee toimeentulotukimenoihin. [Aki Lindén: 24 prosenttia!] Tällaista sosiaalipolitiikkaa ei ole ennen Suomessa tehty, ja tämä on kyllä pohjoismaisen työvoimapolitiikankin irtokuva.

Hallitus tulee todella näillä leikkauksilla pahentamaan kannustinloukkuja, ja tältä osin voi epäillä, että työllisyyteen kohdistuvat vaikutukset eivät ole niin myönteisiä kuin hallitus on antanut ymmärtää. Hallituksen arvioissa, jotka liittyvät näihin työllisyysvaikutuksiin, ei itse asiassa ole arvioitu, minkälainen negatiivinen vaikutus on näiden osa-aikatyön kannusteiden poistamisella. [Mauri Peltokangas: Ei pidä paikkaansa!] Aikaisemmin Suomessa on ajateltu, että on parempi, että jokainen tekisi edes vähän töitä kuin että ei tekisi ollenkaan töitä, ja nyt hallitus on ottanut linjan, että on näköjään sitten parempi, että ihminen todella ajetaan toimeentulotukiluukulle. Ja niin kuin tiedämme, toimeentulotuki on kaikista passivoivin sosiaaliturvan muoto, josta on erittäin vaikea nousta enää takaisin esimerkiksi työllistymään, johtuen juuri siitä, että siinä kannustinloukut ovat kaikista pahimmat.

Näillä suojaosilla, joita nyt tässäkin esityksessä ollaan työttömyysturvassa poistamassa, nimenomaisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana on työllistämisen kynnystä madallettu, ja se on tutkitusti toiminut. Työllistymisen kynnys on siis suojaosien vaikutuksesta madaltunut ja ihmiset ovat työllistyneet, ja se argumentti, jota hallitus käyttää, että sitten mukamas koko-aikatyöstä olisi siirrytty osa-aikatyöhön, ei pidä paikkaansa. [Jussi Saramo: Kataisen perintö hukattiin!]

Arvoisa puhemies! Näin puheenvuoroni loppuun totean vain, että hallitus tekee tälläkin esityksellään erittäin kylmän joulun monelle lapsiperheelle. Ei voi kuin ihmetellä, miten näin epäoikeudenmukainen yhtälö on saatu aikaan ja että samalla valtio vielä velkaantuu enemmän kuin edellisen hallituksen aikana.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Minuutin vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

13.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Edustaja Räsänen puhui kannustinloukuista, ja neidän ovat todellinen ongelma yhteiskunnassamme. Työnteko ei aina ole kannattavaa ja palkitsevaa sosiaaliturvaan verrattuna.

Hallitus pyrkii tätä ongelmaa korjaamaan kahdella tavalla. Yhtäältä palkkatyön verotusta kevennetään, mutta toisaalta sosiaaliturvan muodostamaa lähtölavaa joudutaan jonkin verran alentamaan, jotta myös pienipalkkainen työ olisi aina kannustava ja kannattava vaihtoehto. Tämä koskee esimerkiksi juuri työttömyysturvan lapsikorotuksia, koska eihän siinä pienipalkkaisessa työssäkään ole mitään lapsikorotuksia. Tämä on hallituksen resepti kannustinloukkujen purkamiseksi — siis verotusta keveämmäksi ja sosiaaliturvan tasoa jonkin verran alemmaksi. Nyt on kysyttävä, edustaja Räsänen: mikä se demareiden resepti kannustinloukkujen purkamiseksi on? [Joona Räsänen: Vastauspuheenvuoro, nimi mainittu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Räsänen, Joona.

13.26 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä, edustaja Zyskowicz, että kysyitte tätä, ja käydäänpä tämä nyt vielä läpi. Jos tullaan siihen työn verotukseen, [Mauri Peltokangas: Vastatkaa nyt siihen kysymykseen!] jota todella hallitus nyt keventää, mutta eniten hallitus keventää heidän verotustaan, jotka tienaaavat 14 000 euroa kuukaudessa. Voisi ajatella, että heillä ei tällä hetkellä juuri kannustinloukkua ole, mutta kun kysyitte, että mikä on sosiaalidemokraattien ratkaisu, niin sosiaalidemokraatit ovat esittäneet pieni- ja keskituloisille, niin palkansaajille kuin eläkeläisille, matalampaa työn verotusta kuin hallitus — siis matalampaa työn verotusta, jolloin nimenomaisesti työn vastaanottaminen meidän vaihtoehdossamme on kannattavampaa kuin hallituksen vaihtoehdossa, [Pia Viitanen: Juuri näin! Matalampi verotus!] ja samalla meidän vaihtoehdossamme ei romuteta näitä osa-aikatyön kannusteita, jotka tutkitusti viime vuosina ovat jopa juuri olleet se työllisyyden noston syy. — Joten tässä vastaus, arvoisa edustaja Zyskowicz.

Talman Jussi Halla-aho: Ärade ledamöter! Debatten och behandlingen av ärendet avbryts på grund av stora utskottets möte. Plenum avbryts och fortsätter klockan 15 efter stora utskottets möte.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 13.27.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 14.59.

Förste vice talman Paula Risikko: Nu fortsätter plenum. Vi är på punkt 11 och går till talarlistan. — Ledamot Holopainen, Hanna, frånvarande. Ledamot Elo, varsågod.

15.00 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomalaiset työmarkkinat kaipaavat uudistamista, mutta se pitää tehdä reilusti. Kun työikäinen väestö Suomessa vähenee ja huoltosuh-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

de heikkenee, on tärkeää varmistaa, että kannusteet työllistyä ovat kohdallaan ja työn vastaanottaminen on aina kannattavaa. Hallituksen esityksestä kuitenkin puuttuu reiluus. Vakava ongelma on, että hallituksen leikkaukset osuvat niihin, jotka ovat jo ennestään vaikeimmassa asemassa.

Työttömyysturvan lapsikorotuksen poistamisen ongelmat on moni tässä salissa jo nostanut esiin. Se tulee lisäämään lapsiperheköyhyyttä. Meillä ei ole varaa sysätä lisää lapsia köyhyyteen, päinvastoin meidän pitäisi löytää keinot nostaa lapsia pois köyhyydestä. Lapsuudessa koettu köyhyys ja perheen toimeentulovaikeudet ovat haitallisia lasten hyvinvoinnille ja kehitykselle.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallituksen toimet kokonaisuudessaan eivät ole kestäviä, osa hallituksen esittämistä toimista on kannatettavia, ja niitä vihreät kannattavat. Mutta on valitettavaa, että osana uudistusta ei ole tarkasteltu lainkaan sitä joukkoa, joka jää nyt ansioidon työttömyysturvan ulkopuolelle siksi, etteivät he kuulu työttömyyskassaan. Tätähän kokoomuksessakin on painokkaasti ajettu, ja ihmettelenkin, ettei sitä nyt kuitenkaan tässä yhteydessä olla edistämässä. Työmarkkinoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta olisi perusteltua uudistaa ansioturvaa siten, että se voitaisiin ulottaa kaikille työssäoloehdon täyttävillä työntekijöillä riippumatta työttömyyskassan jäsenyydestä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys työttömyysturvalain uudistamisesta ei huomioi myöskään luovien alojen erityispiirteitä. Luovilla aloilla kokoaikatyötä on harvoin tarjolla, ja kulttuurin ammattilaiset tekevät yleisimmin keikkatöitä. Tähän olisi myös pitänyt nyt jo löytää ratkaisuja.

Vihreät ovat jättäneet sosiaali- ja terveysvaliokunnassa oman vastalauseen, jossa hallituksen esityksen epäkohtiin on esitetty vaihtoehtoisia ratkaisuja. Kannatan edustaja Forsgrénin tekemiä muutosehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Väyrynen.

15.02 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kuten jo eilen muutama kertaan todettiin, syksyn mittaan salissa on käsitelty etenkin sosiaaliturvaan painottuvaa lakipakettia. Esityksellä tavoitellaan jopa puolentoista miljardin euron sopeutustoimia julkiseen talouteen. Paketin työllistävien vaikutusten on arvioitu olevan 60 000—65 000 henkeä.

Keskustelussa on viitattu useampaan kertaan toimenpiteiden lisäävän toimeentulotuen varassa elävien määrää 65 000—70 000 hengellä. Puheenvuoroissa on jätetty ymmärrettävästi korostamatta, että arviot toimeentulotuen tarpeen kasvusta ovat staattisia eli eivät ota huomioon työllisyysvaikutuksia. Siksi näiden lukujen rinnastaminen suoraan ei ole aivan tarkoituksenmukaista.

Paljon keskustelua herättää myös 300 euron suojaosan poisto. Suojaosan merkitystä tulkitaan yksioikaisesti viittauksilla tutkimukseen, jonka mukaan suojaosan lisääminen lisääsi osa-aikatyötä vähentämättä tai lisäämättä kokoaikatyötä. Sen, ettei kokoaikatyöstä siirrytty osa-aikaisuuteen, katsottiin osoittavan, ettei suojaosalla ole ohjaavaa vaikutusta kokoaikatyön suhteen.

Kovin paljon suomalaiselle työmoraalille ei arvoa anneta, jos odotetaan ihmisten vaihtavan kokoaikatyöstä osa-aikaisuuteen vain suojaosan vuoksi. Se taas, että suojaosan lisääminen lisää myös osa-aikatyötä täysiaikaisen työn lisääntymättä, on mielestäni osoitus siitä, että se ohjaa kannusteita juuri osa-aikatyön suuntaan. Nykyhetkessä osa-aikatyö kasvat-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

taa yhteiskunnassamme suosiotaan uhkaavan työvoimapulan edellä. Siksi tuntuu hieman kyseenalaiselta lisätä aktiivisesti kannustimia, jotka optimoivat juuri osa-aikaisuuden hyötyjä.

Arvoisa rouva puhemies! Eilisen istunnon aamuyön tunteina vasemmiston puheenvuoroissa korostettiin erilaisia maailmankuviamme toimivuuden ja oikeudenmukaisuuden käsitteiden suhteen. Siinä kritisoitiin työssäoloehdon pidentämistä ottaen esimerkiksi työntekijä, jonka ei kannata ottaa vastaan osa-aikatyötä, jos se ei kerrytä työssäoloehdot riittäväällä tahdilla. Puheenvuoro tosiaan demonstroi hyvin opposition — pois lukien keskusta — ja hallituksen perustavaa laatua olevan eron suhtautumisessa työntekoon, sen kannustimiin sekä suomalaiseen tukipolitiikkaan. Jäin puheenvuorosta käsitykseen, jonka mukaan vasemmisto kannustaa optimoimaan jo työtä vastaanotettaessa seuraavan mahdollisen työttömyysjakson tulotason. Hallituksella taas on pyrkimys saada ihmisiä siirrettyä pysyvästi pois tukien varasta omavaraiseen työelämään. Hallitus myös luottaa suomalaisten haluun tehdä työtä ja pyrkimykseen itsensä elättämiseen. Maailmankuvamme on todellakin erilainen ainakin, jos kriteereinä on suhtautuminen työntöön kannusteisiin tai työntekoon itseensä.

Arvoisa rouva puhemies! Kaiken kaikkiaan keskustelu asian ympärillä on ollut suhteellisen kärjekästä ja ajoittain syyllistävääkin. Edelleen uskon, että kaikki osapuolet haluavat suomalaisen yhteiskunnan ja suomalaisten parasta. Käytettävistä keinoista vain on selkeä erimielisyys. Kylmäksi tai julmaksi en osaa tässä salissa ketään tulkita. En näe sille mitään perusteita, saati sitten tarvetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

15.06 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen työllisyysvaikutuksista on syytä käydä tarkemmin keskustelua. Käsittelemme tänään perjantai-iltapäivällä työttömyysturvalain muutoksia ja hyvin poikkeukselliseen aikaan, mutta asia on niin tärkeä, että on syytä käydä tarkemmin läpi näitä työllisyysvaikutuksia, joita äsken edustaja Väyrynen tässä tosi ruusuisin sanakääntein kuvaili, ja ymmärrän sen tietenkin, koska hallituspuolueena pidätte tästä hallituksen pohjaesityksestä kiinni. Kysymys on meidän kannaltamme siitä, ovatko nämä työllisyysvaikutukset uskottavia vai eivät.

Kun työttömyysturva on käsitelty perinteisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, vaikka esittelevänä ministerinä tällä kertaa olikin hyvin poikkeuksellisesti ministeri Satonen, niin tässä yhteydessä on myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan perehdyttävä siihen, syntykö työllisyysvaikutuksia. Itselleni itse asiassa oli hämmästyksellinen, kuinka vähän tästä syntyy työllisyysvaikutuksia. En tiedä, onko tämä tarkoituksellista, että näin käy ja silti väitetään toista, vai onko niin, että hallituspuolueet uskoivat tämän kauniin tarinan ja sen johdosta sitten ollaan päädytty näin ylikorostuneisiin työllisyysvaikutuksiin.

Jotta työllisyysvaikutuksia olisi järkevää pohtia, niin on vielä ehkä järkevää kerrata näiden esitysten voimaantuloaikataulu. Perustuslakivaliokuntahan totesi sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että meidän olisi syytä harkita näiden esitysten eri komponenttien, siis eri esitysten, porrastuksia. Tämä tehtiin monikossa. Ja mitä sosiaali- ja terveysvaliokunta tekee? Me emme pystyneet porrastamaan näistä esityksistä mitään. Sellaista enemmistön tahtotilaa ei valitettavasti ollut. Itse olisin ajatellut, että olisi ollut järkevää hakea porrastusta niihin.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Omavastuun pidentämistä ja lomakorvauksen muutoksia koskevat esitykset tosiasias-
tulevat heti 1.1. voimaan. 1.4. tulee voimaan lapsikorotuksen ja suojaosan poistaminen, ja
juuri näissä esityksissä on myös todella paljon ongelmia. Lapsikorotuksen poistaminen
1.4. on todella julma teko, ja hallituspuolueilla olisi ollut mahdollisuus tällä kertaa myös-
kin hallituksen oman toimintalinjan mukaan jättää tämä 1.4. voimaan tuleva lapsikorotuk-
sen poisto tekemättä ja siirtää se tehtäväksi 2.9. Olimme hämmästyneitä, että näin ei halut-
tu tehdä. Kysymys on tietysti 30 miljoonan säästön alenemasta, ja tänään me jo äänestim-
mekin, että sillä saa, esimerkiksi 25 miljoonalla, laskettua oluen verotusta. Nämä ovat ve-
rokysymyksiä, totta kai, mutta samaan aikaan säästökysymyksiä siitä, miten me voimme
tehdä sellaisia arvovalintoja, joita kehtaa esitellä, että ne ovat oikeudenmukaisia. 2.9. tulee
sitten voimaan tämä työssäoloehtoon tuleva muutos. Näin ollen, kun katsoo tätä voimaan-
tuloa, niin 1.1., 1.4. ja 2.9. olivat nämä vaihtoehdot, ja nyt nämä porrastukset jäivät halli-
tuksen esityksessä ennalleen, vaikka myöskin hallituksen omassa toimintalinjassa oli mah-
dollisuus näitä porrastuksia tehdä. Tätä me ihmettelemme.

Nyt kun katsotaan näitä työllisyysvaikutuksia sitten, syntyykö niitä vai eikö niitä synny:

No, tästä työssäoloehdon pidentämisestä 6:sta 12 kuukauteen on tutkimuksia. Erityisen
ansiokas oli minusta professori Jäntin lausunto — yksi meidän keskeisiä työllisyyden tut-
kijoita, ja hän on tehnyt näitä akateemisia tutkimuksia työllisyysturvaa koskevien etuuk-
sien muutosten vaikutuksesta. Minulle oli kyllä hämmästyks, täytyä sanoa, että kovin vähän
jää käteen.

Tässä on kysymys siis siitä, että kun vähennetään ansiopäivärahaa, niin tosiasias-
sa saajien määrä vähentyy 17 prosentilla, eli noin 18 000 ihmistä on sitten tämän piirissä,
ja se lisää totta kai työmarkkinatuen käyttöä. Onko se työllisyysvaikutus, joka tästä epäil-
lään saatavan, sitten totta vai epätotta? Hallituksen omassa arvioissa on itse asiassa kahden-
laisia lukuja. Olen löytänyt 5 600 ja 5 700, mutta professori Jäntin mukaan tässä ei ikävä
kyllä synny sellaisia työllisyysvaikutuksia kuin on koettu, sillä kun katsotaan työttömyys-
turvan tasoon liittyvää evidenssiä, se on paljon heikompi kuin on oletettu tässä hallituk-
sen esityksessä. Hänen arvionsa mukaan näyttää siltä, että näitä työllisyysvaikutuksia ei
juuri synny. Sen takia aikaisemmin ei olekaan tästä työssäoloehdosta tehty esityksiä siitä,
että sitä pidennettäisiin. Tässä on paljon toiveajattelua: 5 600—5 700 työllistä tällä pitäisi
saada, mutta tosiasias-
sa tällä ei ole syntymässä tällaista työllisten määrää. Se on käsittämä-
töntä, mitä tässä talossa voidaan tehdä vain siksi, että ajatellaan hurskaasti, että kyllä tämä
synnyttää työllisyysvaikutuksia.

No, tämä viiden päivän karenssi, joka on ollut voimassa, pitenisi seitsemään vuorokau-
teen. Siinä on ajateltu, että se työllistäisi 1 200 henkilöä. Valiokunnassa oli yllätys, ettei
sieltä tulekaan tällaisia työllisyysvaikutuksia. Tosiasias-
sa tämä pidentäminen toki varmas-
ti vaikuttaa lyhytkestoissa työsuhteissa työllistyvien ihmisten tilanteeseen sellaisilla
aloilla, joille tällä on merkitystä eli joilla on siis noin alle vuoden mittaisia määräaika-
sopimuksia ja joilla se on hyvin tavanomaista, mutta nämä työllisyysvaikutukset eivät ole
edes 1 200 henkilön luokkaa. Ne saattavat olla nollan piirissä kuten äsken tuon työssäolo-
ehdon pidentämisen suhteen, jota ei ole aikaisemmin käytetty.

Siis muistakaa, että tällä esityksellä hankitaan 2 400 työllistä, ja tähän mennessä, kun
kävin kaksi näistä muutoksista läpi, saimme tietää, että näillä ei ole tulossakaan vaikutuk-
sia. Esimerkiksi nimenomaan professori Jäntin tutkimuksia on lainattu tässä mutta väärään
suuntaan, ja totta kai hän itsekin oli siitä hämmästynyt.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

No, katsotaan sitten seuraavaksi, syntykö evidenssiä siinä, että jos suojaosa poistetaan, miten käy. Suojaosan poistaminen synnyttää metkan tilanteen. Hallituspuolueet... [Puhemies koputtaa] — Ai niin, aika tuli vastaan. Pahoittelen. Joudun palaamaan asiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Jos on likellä loppu, niin sitten.

Valitettavasti ei ollut, koska pääsin vasta kolmanteen muutokseen, ja näitä on tässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Asia selvä. — Sitten edustaja Mäkynen, poissa. Edustaja Werning, poissa. — Edustaja Nurminen.

15.14 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Monet suomalaiset valmistautuvat joulun, ja paljon on puhuttu pienituloisten auttamisesta ja köyhyydestä, ja monet suomalaiset pohtivat, onko rahaa ostaa lapsille lahjoja ja pystytäänkö tarjoamaan joulupöydässä tarpeeksi ruokaa. Ja kun miettii tätä joulun yhteishenkeä ja sitä yhteisvastuuta, mitä täällä pyritään tuomaan, niin on mielestäni oikeastaan todella surkeata, että me olemme nyt käsittelemässä tätä historiallisen suurta perusturvaan kohdistuvaa leikkausta.

Hallitus leikkaa 1,5 miljardia pienituloisten ihmisten toimeentulosta. Kun katsoo näitä hallituksen vaikutusarvioita, niin pienituloisten määrä kasvaa 68 000:lla, heistä 16 700 on lapsia ja toimeentulotukimenot kasvavat 65 000:lla. Mielestäni on täysin kohtuutonta, että nyt jo hyvin pienituloisten ihmisten arkea kurjistetaan näin voimakkaasti ja isoilla leikkauksilla.

Täällä me olemme keskustelleet työttömyysturvan lapsikorotuksista. Kun miettii työttöntä yksinhuoltajaa, jolta viedään kokonaan tämä tuki pois, yhdestä lapsesta 150 euroa pienestä tuesta, ja tulevat asumistuen leikkaukset, suojaosien leikkaukset, indeksikorotukset, puhutaan sadoista euroista. Ja kun tätä vertaa siihen politiikkaan, mitä hallitus tekee, niin köyhille ei ole rahaa, leikataan historiallisesti, mutta suurituloisille annetaan merkittävät satojen miljoonien eurojen verohelpotukset, [Ben Zyskowitz: Oikein satojen miljoonien?] esimerkiksi ministeritason tuloluokille 2 000 euroa vuodessa verohelpotusta. [Ben Zyskowitz: Missä ajassa satojen miljoonien? Kymmenessä vuodessa?] Onko se mielestäni, perussuomalaiset ja kokoomus, oikeudenmukaista, että samaan aikaan te leikkaatte pienituloisilta näin merkittävästi, prosentuaalisesti hyvin kohtuuttomia summia käytettävissä olevista tuloista ja samaan aikaan teillä on rahaa antaa merkittävästi kaikista hyvätuloisimmille, historiallisen suuret verohelpotukset? Meidän mielestämme tämä ei ole oikeudenmukaista politiikkaa.

Kun puhuin tästä joulusta ja aloitin tästä yhteisestä teemasta, niin toivoisin, että te muistaisitte köyhiä myös näillä poliittisilla päätöksillä eikä vain näissä jouluapukeräyksissä puhuttaisi kauniita. Tässä salissa tehdään ne sosiaalipoliittiset päätökset ja täällä voidaan oikeasti puuttua tähän köyhyyteen ja etenkin lapsiperheköyhyyteen, joten toivoisin, että kun joulupöydässä olette, niin tuntisitte ainakin jonkun piston tästä lapsiperheköyhyyden kasvamisesta ja joku sosiaalinen omatunto kolkuttaisi vähintään ovella. Toivon, että kun te tarkoituksenmukaisesti omilla päätöksillänne lisäätte köyhyyttä ja eriarvoisuutta, niin te tiedätte myös sen seuraukset. Me esimerkiksi kuulimme 90-luvun laman virheistä, jotka tutkitusti vaikuttivat nimenomaan pitkäkestoisesti, aiheuttivat vaurioita yksinhuoltajien lasten kannalta, ja nämä sosiaaliset ongelmat ja niitten kasautuminen näiden leikkausten kautta tulevat näkymään niin perheissä, koulumaailmassa kuin työelämässä. Ei ole oikeu-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

denmukaista, että lasten täytyy kantaa huolta vanhempien yhä pahenevasta toimeentulon tilanteesta, ja toivoisinkin, että ette näin radikaalisti omilla päätöksillänne heikentäisi tätä tilannetta. Mutta kuten täällä salissa on nyt useaan kertaan tehty, niin kaikki valiokunnan asiantuntijalausunnat toivat tämän huolen esille ja myös valiokunnan mietinnössä tuotiin esille, että köyhyys tulee kasvamaan huomattavasti, toimeentulotukimäärät tulevat nousemaan ja erityisesti lapsiperheköyhyys lisääntyy, ja tästä huolimatta te teette tämän arvovallan ja vielä puolustette näitä päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Tässä on keskusteltu näistä työllisyysvaikutuksista, ja edustaja Kiuru hyvin kuvasi niitä. Sinällään itse ajattelisin, että kaiken työn pitäisi olla arvokasta ja jokaisen tehdyn työtunnin pitäisi olla kannattava. Tämä, että ihmisiä tiputetaan toimeentulotuelle, on päätös lykätä uuteen kannustinloukkuun. Toisaalta suojaosien poistot ja muut eivät auta siihen, että olisi kannattavaa tehdä osa-aikaisesti töitä, ja toisaalta hallitus unohtaa myös sen tosiasian, että meillä tällä hetkellä on merkittävä määrä esimerkiksi palvelualoilla, naisvaltaisilla aloilla työntekijöitä, jotka vastentahtoisesti työskentelevät osa-aikaisesti, tai hoitoalalla pienipalkkaisia. Nämä teidän päätöksenne vain leikkaavat heidän toimeentulostaan, ne eivät tuo lisää työtä heille.

Kuten täälläkin on useaan kertaan puhuttu, niin nämä leikkaukset kohdistuvat kaikista eniten pienituloisiin duunareihin, työttömiin, työttömiin yksineläjiin ja myös perheisiin ja myös näitten kaikista heikoimmassa asemassa olevien ihmisten toimeentuloon. Pidän tätä erittäin vastuuttomana poliittisena päätöksenä ja toivon, että joulun alla mietitte näiden teidän päätöstenne vaikutuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Zyskowicz, vastauspuheenvuoro.

15.20 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on kaksi sosiaalidemokraattia peräkkäin moittinut hallituksen esityksessä ja esityksissä olevia työllisyysarvioita. Minä en kyllä demarieduskuntaryhmän jäsenenä kehtaisi moittia hallituksen esitysten työllisyysvaikutuksia tilanteessa, jossa demarit ovat lasketuttaneet eduskunnan tietopalvelulla oman vaihtoehtobudjettinsa työllisyysvaikutukset, mutta he eivät halua näitä julkistaa, koska heidän vaihtoehtobudjettinsa työllisyysvaikutukset ovat negatiivisia — siis demarit esittävät vaihtoehtobudjettia, joka hallituksen budjettiin nähden vähentää työllisyyttä Suomessa. Sekö on tapa tulla köyhiä duunariperheitä vastaan ja vähentää työllisyyttä Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan yksi vastauspuheenvuoro sieltä toiselta laidalta, eli edustaja Rantanen, joka ehti ensimmäisenä.

15.21 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Zyskowiczille tähän syytteesen siitä, että meidän työllisyysvaikutuksemme ovat jotenkin huonosti, mutta mennäänpä tähän teidän esitykseenne. [Krista Kiuru: Me ollaan arvioitu työllisyysvaikutuksia valiokunnissa!]

Me olemme näissä asiantuntijakuulemisissa nimenomaisesti tästä aiheesta sanatarkasti valiokunnassa kuulleet, että näihin työllisyysvaikutuksiin liittyy suuria epävarmuustekijöitä, arviot ovat suuntaa antavia. [Krista Kiuru: Kyllä, näin on!] Grahn-Laasonen totesi tuosta ministeriaitiosta 29.11., että teillä on vahvat vaikutusarviot tehtynä, ja Purralta kun ky-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

syttiin, niin Purra vastasi samasta aitiosta, että olemme kysyneet esimerkiksi yrittäjiltä. Tässä ovat ne teidän vahvat vaikutusarviointinne. [Ilmari Nurminen: Pelkkää keppiä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten mennään takaisin puhujalistalle. — Edustaja Kivelä.

15.22 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Me tosiaan aloitimme eilen tämän keskustelun puolenyön jälkeen, ja pidin silloin varsinaisen puheenvuoroni, mutta ajattelen, että on osittain demokratian vastaista, että näin tärkeää esitystä käsitellään täällä keskellä yötä, kun täällä pitäisi varata kunnolla aikaa, ja olisi hienoa, että täällä olisi enemmän ihmisiä nytkin paikalla.

Arvoisa puhemies! Tämä kokonaisuus siis käytännössä on 250 miljoonan leikkaus pienituloisten etuuksiin, niihin etuuksiin, joiden leikkaamisen ei pitänyt käydä teille, perussuomalaiset. Samalla tämä on myös iso isku lapsiperheitä kohtaan, kun lapsikorotusten poisto lisää rajusti lapsiperheköyhyyttä.

No, te perustellette täällä tätä leikkausta työllisyydellä, mutta samalla te haluatte poistaa tämän 300 euron suojaosan, jolla työttömien on päinvastoin ollut helpompi päästä kiinni edes osa-aikaiseen tai lyhytkestoiseen työhön. Erityisesti tästä kohdasta olen itsekin saanut paljon ihmisiltä henkilökohtaisia viestejä, joissa pidetään tätä päätöstä täysin käsittämättömänä.

Tämä ei ole myöskään kovinkaan pohjoismainen malli eikä toimi, kun Suomi erottuu muista pohjoismaista osa-aikatyön matalalla osuudella. Eli onkin hyvä katsoa kokoaikaiseksi muutettua työllisyysastetta, jossa Suomi itse asiassa on jo nyt edellä muita Pohjoismaita. Kuten aiemmin toin esille, tämä esitys vie Suomea nyt entistä kauemmaksi muiden Pohjoismaiden työttömyysturvajärjestelmästä. Tanskassa ei ole esimerkiksi omavastuupäiviä ollenkaan, Ruotsissa niitä on vain kaksi, ja nyt hallitus lisää niitä viidestä päivästä seitsemään päivään. Myös ansioturvan taso on sekä Tanskassa että Ruotsissa Suomea korkeampi, ja nyt Suomi jää entistä pahemmin tässäkin jälkeen. Ruotsissa työssäoloaika on kuusi kuukautta ja jatkossa tämän jälkeen Suomessa siis 12 kuukautta.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton vaihtoehdossa nämä muutokset työttömyysturvaan perutaan ja esimerkiksi tämä suojaosa päinvastoin korotettaisiin 500 euroon kuukaudessa. Samaan aikaan meidän vaihtoehdossamme pienituloisten ja keskituloisten enemmistö hyötyisi: käteenjäävät tulot olisivat suuremmat suhteessa nykytilanteeseen ja suhteessa tähän hallituksen esitykseen.

Tämä on mielestäni julma toimi, lisää köyhyyttä, lisää lapsiperheköyhyyttä ja ei ole mikään pakkovalinta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

15.26 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensin kaksi havaintoa ja sitten itse mallin sisältöön. Me olemme keskustassa tehneet oman mallin, ja vähän esittelen sitä tässä puheenvuorossani.

Ensimmäiseksi nämä kaksi havaintoa.

On—off-työelämästä pitää päästä eroon. Ihmisen elämässä on monenlaisia vaiheita, saattaa tulla perheenisäystä, saattaa tulla sairauksia tai muita murheita. Onneksi suurimassa osassa näistä tapauksista työntekijä kuitenkin pääsee takaisin täysiaikaiseen työhön

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

kiinni. On kuitenkin monenlaisia vaihteita. Hallituksen linjaus ei ota huomioon niitä elämäntilanteita, joissa kokopäivätyö ei ole mahdollista, esimerkiksi perhevapaalta palaavat ja omaishoitajat pystyvät monesti tekemään vain osa-aikaista työtä. Hallitus on itse arvioinut, että myös vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen avun saanti voi heikentyä suojaosan poistamisen vuoksi. Se fakta ei muutu muuksi, vaikka hallituspuolueet, kansanedustajat, äänestivät tämän toteamuksen pois valiokunnan mietinnöstä. Meillä ei ole varaa on—off-työkulttuuriin, ajatteluun siitä, että vain kokoaikainen työ on ainoa kunnon työtä. Meidän tulee ottaa huomioon myös osa-aikainen työ ja arvostaa sitä.

Ja sitten työllisyysvaikutuksista, joista käytiin varsin värikästä debattia. Itse ajattelen, että tässä laissa laskettu 10 000 uuden työntekijän arvio lapsikorotuksen poistamiselle on ihan rohkeaa ja tarpeellistakin kyseenalaistaa, ainakin uudelleen punnita. Rohkenen kyseenalaistamaan tämän, sillä myös esimerkiksi ministeriö on todennut, että siihen liittyy merkittävää epävarmuutta. Toki ei kovin kauan tarvitse kinata tässä salissa, nimittäin jo noin vuoden päästä siitä, jos hallitus ajaa nämä muutokset läpi, voimme arvioida tuon vaikutuksia työllisyyteen ja erityisesti naisten työllisyyteen.

Ja sitten itse tämän lain sisältöön.

Kannatan edustaja Mattilan eilen tekemää esitystä siitä, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen 2 sisältyvä lakiehdotus.

Keskusta on tehnyt tähän asiaan oman mallinsa. Me tunnustamme, että taloutta tulee laittaa kuntoon, mutta sitä ei voi tehdä tällä epäoikeudenmukaisella mallilla, jonka hallitus on valinnut polukseen. Keskusta esittää mallia, jolla säästetään lapsiperheet lapsikorotuksen poistolta, sekä tuemme myös osa-aikaisia ja määräaikaisia työsuhteita. Tämä on vähintään, mitä voimme tehdä tämän mallin korjaamiseksi.

Säästöjä ei tule kohdistaa lapsiin ja perheisiin. Viime vuonna kolmasosa työttömyysturvvan saajista sai lapsikorotusta, jonka hallitus nyt poistaa. Tämä nostaa myös kuntien puoleksi rahoittamaa perustoimeentulotuen tarvetta ilman, että kuluja kompensoidaan. Lapsikorotusten on arvioitu olevan kustannustehokas tapa vähentää lapsiperheköyhyyttä, jonka vuoksi tämä leikkaus on varsin lyhytjänteistä politiikkaa. Hallitus on poistamassa työttömyysturvasta 300 euron suojaosan, joka on parantanut myös työnteon kannusteita suojaosan alittavilla tuloilla. Koronaepidemian aikana tätä suojaosaa korotettiin 500 euroon, ja sillä näytti olevan positiivisia vaikutuksia. VATTin tutkimus myös osoittaa, että satunnaisista ja osa-aikaista työtä tekevien työttömien osuus kasvoi huomattavasti, kun työttömyysturvvan suojaosa otettiin alun perin käyttöön.

Keskustalle kaikki työ on arvokasta. Me pidämme tärkeänä, että jokainen ihminen pystyy osallistumaan työelämäänsä mahdollisuuksien ja kykyjensä mukaan. Osa-aikainen työnteke on huomattavasti parempi vaihtoehto kuin syrjäytyminen kokonaan työelämän ulkopuolelle. Suojaosan poistaminen heikentää osa-aikaisen työn kannusteita, ja keskusta ei voi sitä hyväksyä.

Palkansaajan työssäoloehdo pidennetään nykyisestä noin kuudesta kuukaudesta kahdeksanteentoista kuukauteen. Keskusta näkee tämän esityksen ongelmallisena. Työssäoloehdon pidentäminen puolella vaikuttaa esityksen mukaan paitsi lyhytkestoisissa työsuhteissa työllistyvien tilanteeseen, myös palkansaajiin esimerkiksi opetuslalla, jolla alle vuoden mittaiset määräaikaissuudet ovat ikävä kyllä varsin tavanomaisia ja toistuvia, kun katsomme kuntien palkkausta.

Hallituksen toimet osuvat myös erityisesti naisiin, mikä on tullut näkyväksi erityisesti valiokuntien kuulemisissa, koska osa-aikainen työ on yleistä naisvaltaisella kaupan alalla

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

ja monilla muilla aloilla, joissa osa-aikaista työtä tehdään. Jos pienituloisten osa-aikatyötä tekevien naisten ja heidän perheidensä työllisyyttä halutaan parantaa, tarvitaan toimia sukupuolittuneiden työmarkkinoiden kehittämiseksi. Valitettavasti en näe tällä hetkellä riittäviä toimia tämän asian korjaamiseksi. Tilannetta ei kohenna heidän sosiaaliturvansa leikkaaminen.

Keskustan tavoitteena on saavuttaa omalla työllisyysuudistuksella samaa suuruusluokkaa olevat vaikutukset julkiseen talouteen kuin mitä hallitus arvioi saavuttavansa omalla mallillaan. Meidän tavoitteenamme on malli, jossa ansiosidonnaista työttömyysturvaa keriyisi jo lyhyistäkin työpätkistä, eli kaikella työllä olisi arvostusta.

Hallituksen esitys työttömyysturvan porrastamisesta tulee eduskuntaan vasta keväällä, jolloin myös keskusta tulee esittämään tämän kokonaisen uuden mallinsa. Me olemme kuitenkin maallaneet sen jo sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastalauseeseemme, jossa olemme varsin yksityiskohtaisesti kuvanneet, miten samat talouden vaikutukset voitaisiin saada aikaan huomattavasti inhimillisemmällä mallilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

15.32 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Nämä työttömyysturvan heikennykset koskettavat lukemattomia ihmisiä mutta etenkin palvelualoilla elantonsa ansaitsevia. Siellä työsuhteet ovat keskimääräistä useammin sekä pienipalkkaisia, osa-aikaisia että sesonkiluontoisia. Esimerkiksi tarjoilijat, myyjät mutta myös luovien alojen ammattilaiset, kuten erilaiset taiteilijat, navigoivat jopa vuodesta toiseen vastentahtoisestikin pätkätöiden, erilaisten projektien ja lyhyiden määräaikaistensa viidakossa. Heidän asemansa työmarkkinoilla on jo entuudestaan valtavan epävarma, minkä johdosta monien sirpaleista uraa aivan omasta tahdosta riippumatta värjättävät toisinaan myös lomautukset ja työttömyys.

Kaikkien näiden epävarmassa työmarkkina-asemassa olevien työntekijöiden näkökulmasta tämä hallituksen esitys työttömyysturvan muutoksista on varsinainen pätkätyöläisten kurituspaketti, jolla hallitus rankaisee ihmisiä siitä, että heidän toimialoillaan ei yksinkertaisesti ole tarjolla kokoaikatyötä, vaikka työntekijä sellaista itse kuinka haluaisi. Moni kysyy nimittäin aiheellisesti, onko todella hallituksen mielestä reilua näitä pienipalkkaisia, esimerkiksi osa-aikaisesti vähittäiskaupassa työskenteleviä ihmisiä kohtaan, että jos heitä kohtaa yllättävä työttömyys, niin heidän oikeutensa ansioturvaan on jatkossa heikompi kuin muilla. Ajatteleeko hallitus todella, että on reilua, että ihminen, joka haluaa tehdä töitä mutta ei syystä tai toisesta voi sitä tehdä kokoaikaisesti, on jatkossa heikomman ansioturvan piirissä kuin kokoaikaiset työntekijät ovat?

Arvoisa puhemies! Voisin puuttua moneen työttömyysturvan kokonaisuuteen liittyvään asiaan, mutta haluan tänään kiinnittää erityisesti huomiota siihen, miten tämä työssäoloehdon pidentäminen puolesta vuodesta 12 kuukauteen vaikeuttaa merkittävästi jopa satojentuhansien osa-aikatyötä tekevien ihmisten mahdollisuuksia päästä jatkossa nimenomaan ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin.

Jotta yksin tämä työssäoloehdon pidentäminen ei olisi liian kevyt muutos, niin hallitus on samaan aikaan korottamassa vaikeuskerrointa, muun muassa lisäämässä pätkätöitä, siis lisäämässä perusteettomia määräaikaista työsuhteita, sekä poistamassa työttömyysturvan suojaosuuden, joka leikkaa lähes kaikkien, siis lähes kaikkien työttömyysjakson aikana työllistyneiden osa-aikaisten työntekijöiden soviteltua työttömyysetuutta. Kaikesta tästä

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

huolimatta hallitus on samaan aikaan kuitenkin pitämässä työssälöehdon täyttymisen tarkastelujakson ennallaan, missä ei tietenkään ole mitään järkeä, kun sitä peilataan suhteessa tähän koko kokonaisuuteen.

Huomattavaa lisäksi on, että tämä esitetty hyvin pitkä, vuoden, työssälöehto ei myöskään kannusta hakemaan tai ottamaan vastaan määräaikaisia töitä tai keikkoja työttömyyden aikana, koska tällainen työ ei jatkossa täytä työssälöehtoa. Näillä muutoksilla on siis todennäköisesti myös merkittäviä sukupuolivaikutuksia — mitä hallitus ei myöskään ole lainkaan arvioinut — sillä näillä epätyypillistä työtä paljon sisällään pitävillä aloilla, kuten palvelualoilla, työskentelee pääasiassa naisia, joihin muutkin hallituksen esitykset, kuten asumistuen leikkaaminen, vaikuttavat selkeästi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi ehkä vedän yhteen ajatuksiani sen suhteen, että mikäli hallitus haluaa tehdä sellaista politiikkaa, että ihmisiltä edellytetään kokoaikatyön tekemistä, kuten hallitus näyttää nyt tekevän, niin tulisi sen myös todella mahdollistaa tämän toteuttaminen. Esimerkiksi palvelualojen ammattiliitto PAM on jo pitkän aikaa sitten ehdottanut, että osa-aikaisille työsuhteille säädettäisiin samanlaiset perusteet kuin määräaikaisille työsuhteille ainakin vielä toistaiseksi ennen tämän hallituksen toimia — oikeastaan heikennyksiä on. Tällä tavalla voisi varmistaa, että ne ihmiset, jotka ovat nyt jatkossa vaarassa tippua ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiristä, voisivat mahdollisesti työllistyä kokoaikatyöhön eivätkä lopun elämäänsä olisi tällaisen pätikätyön loukussa, ja tällöin myös heidän tarpeensa sosiaaliturvaan voisi olla vähäisempi kuin se tällä hetkellä on.

Ehkä hallituspuolueille vinkiksi tarjoan sitä, että jos te ajattelette, että suomalaisten tulee pärjätä ilman minkäänlaista sosiaaliturvaa, jos suomalaisten täytyy tehdä töitä koko-aikaisesti, niin myös elinkeinoelämää kannattaa kannustaa siihen suuntaan, että he aidosti, oikeasti tarjoaisivat ensisijaisesti koko-aikaista työtä. Tämä sekä vähentäisi sosiaaliturvan tarvetta, jota täällä niin kovasti kauhistellaan, mutta myös takaisi sen, että ansioturvan piiriin olisi jatkossa näiden hallituksen heikennystenkin jälkeen helpompi päästä.

Puhemies! Aivan viimeisenä sanon sen, että työ on parasta sosiaaliturvaa vain silloin, kun sananparsi pitää sisällään myös ajatuksen koko-aikaisesta työstä, jolla aidosti, oikeasti tulee toimeen. Se on parasta sosiaaliturvaa, ei alityöllistyminen liian pienillä työtunneilla tai pätkätoilla. Niin kauan kuin Suomessa ihmiset voisivat tällaiseen periaatteeseen luottaa ja sen varaan elämäänsä rakentaa, niin myös työttömyysturvaan liittyviä ongelmia olisi huomattavasti vähemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, poissa. — Edustaja Koskela.

15.38 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Elämme tällä hetkellä tilanteessa, jossa työttömyys on aito uhka suhdannetilanteen vuoksi ja kasvaa juuri nyt voimakkaasti esimerkiksi rakennusallalla. Tämä tarkoittaa, että enenevä määrä ihmisiä tulee jäämään työmarkkinatuen ja toimeentulotuen varaan.

Tässä tilanteessa hallitus on nyt sitten päättänyt heikentää rajusti ansiosidonnaista työttömyysturvaa ja poistaa työttömyysturvan lapsikorotuksen, joka vaarantaa työttömäksi jäävien lapsiperheiden toimeentulon. Tämä esitys koskee siis myös lapsia, eikä se tule korjaantumaan lapsilisien korotuksella. Pahimmassa tapauksessa käy itse asiassa niin, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevat työttömät vanhemmat putoavat toimeentulotuelle, ja siinä tuessa lapsilisät lasketaan mukaan tukea myönnettäessä, eli lapsilisien korotus ei

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

auta niitä perheitä, jotka sitä eniten tarvitsisivat. Jos olisi aito halu auttaa niitä, jotka eniten apua tarvitsevat, niin silloin olisi ollut järkevää pitää kiinni nimenomaan työttömyysturvan lapsikorotuksesta, koska se ohjautuu niille ihmisille, jotka sitä tarvitsevat. Lapsimyönteisyydestä hallituksen on kuitenkin nyt ihan turha puhua.

Toimeentulotuesta puhuttaessa on huomioitava, että työttömyysturvan leikkaaminen kasvattaa toimeentulotuen ja asumistuen menoja. Se johtuu siitä, että tämän teidän esityksenne myötä ansioturvalta siirtyy enemmän työttömiä työmarkkinatuen peruspäivärahan sekä toimeentulotuen ja asumistuen varaan. Tässä teidän omassa esityksessänne on arvioitu, että toimeentulo heikentyy 18 000 työttömältä. Sanon uudestaan: 18 000 työttömältä — se on hurja luku ja koskee nimenomaan heikossa asemassa olevia ihmisiä. Lisäksi te poistatte sovitellun päivärahan 300 euron suojaosan, eli työttömien ei sitten tulevaisuudessa kannata vastaanottaa lyhytkestoista työtä tai osa-aikatyötä.

Toisin sanoen hallitus, joka perustelee kaikkia heikennyksiä työllisyydellä, itse asiassa heikentää työnteon kannusteita. Selvitysten mukaan työttömyysturvan ja asumistuen suojaosa on lisännyt osa-aikaisen työn määrää ilman, että kokoaikatyö on vähentynyt. Tämä ei ole mitätön huomio, mutta kun kuuntelee hallituksen puheenvuoroja, niin minusta kuulostaa siltä, että osa-aikatyötä jopa hieman halveksutaan siellä salin oikealla laidalla. En ihan ymmärrä, miten tämä sopii yhteen työnteon arvostamisen kanssa, jota te itse täällä väitätte advokoivanne.

Edelleen ihmettelen tätä hallituksen lyhytnäköisyyttä ja suoranaista silmien sulkemista siltä, että ihmisten elämäntilanteet ja työkyky eivät muutu mihinkään sillä, että hallitus päättää, että nyt ihmisten pitää siirtyä osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön. Ensinnäkin kaikille ei ole tarjolla kokoaikatyötä. Toiseksi kaikki eivät pysty tekemään kokoaikatyötä, ja kolmanneksi kaikilla ei ole mahdollisuutta tehdä kokoaikatyötä esimerkiksi juuri elämäntilanteen vuoksi. Eikö silloin olisi nimenomaan tärkeää, että jokainen voisi tehdä työtä sen verran kuin kykenee? Tätä kannustinta te, hyvä hallitus, olette nyt viemässä pois.

Arvoisa puhemies! Täytyy vielä lopuksi huomauttaa, että tämä on nyt kolmas esitys tällä viikolla, jota perustellaan työllisyydellä. Aiemmat ovat olleet toimeentulotuen asumismenojen ehtojen kiristys sekä asumistuen leikkaukset. Molempia edellä mainittuja on asiantuntijalausunnoissa sekä ihan hallituksen omassa esityksessä duubioitu siitä näkökulmasta, että muutosten kokonaisvaikutuksia työllisyyteen ei voida yksiselitteisesti osoittaa. Se johtuu siitä, että työllisyyteen liittyvät simulaatiot eivät ole ottaneet huomioon näihin kysymyksiin liittyviä sosiaalisia ja myöskään sosiologisia ulottuvuuksia. Sellaisia ovat esimerkiksi niukkuuden vaikutus ihmisen toiminta- ja päätöksentekokykyyn, sairaus tai toimintakyvyn aleneminen. Nämä ovat usein päällekkäisiä asioita, ja nämä ovat ihan oikeita asioita, jotka ihan oikeasti vaikuttavat siihen, työllistyykö ihminen tai kykeneekö hän kokoaikatyöhön.

Arvoisa puhemies! Soisin kyllä, että hallitus kykenisi huomioimaan myös näitä näkökulmia päätöksiä tehdessään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard.

15.43 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Olen hyvin pettynyt, että hallituspuolueiden edustajat täällä esittävät näitä leikkauksia sellaisina asioina, jotka ikään kuin parantaisivat näiden ihmisten asemaa ja kannustaisivat heitä, joilta leikataan. Siksi on pakko lausua äänen sinänsä itsestään selvänä pitämäni asia: kenenkään toimeentulon leikkaus ei paranna

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

leikkausten kohteeksi joutuneen asemaa, pienituloisten aseman heikentäminen taas on eriarvoistavaa politiikkaa.

Nämä köyhyyttä lisäävät leikkaukset ovat arvovalinta, jossa kärsijöiksi joutuvat ne, joilla on muutenkin haasteita elämässä. Myöskään työllisyysvaikutukset eivät kestä kriittistä tarkastelua, kuten täällä on moneen kertaan todettu. Tämä esitys aiheuttaa tilanteita, joissa ajetaan enenevässä määrin ihmisiä toimeentulotuen ja työmarkkinatuen varaan. Minusta tämä on kestävämpi monestakin syystä. Me tiedämme, että toimeentulotuki on viimesijainen ja laajalti passivoivana pidetty tukimuoto, eikä pidä missään nimessä unohtaa sitä, että työttömyysetuuksien saajien toimeentuloon vaikuttavat samanaikaisesti myös nämä hallituksen muiden säästölakien, kuten asumistuen leikkaamisen, vaikutukset.

Minusta tämä esitys olisi kaivannut paitsi sukupuoli- myös sukupolvi- vaikutusten arviointia. Tämä esitys nimittäin iskee erityisen kipeästi osa-aikatyötä tai lyhytkestoista työtä tekeviin naisiin ja nuoriin, jotka ovat työuransa alussa: heidän mahdollisuutensa ansiosidonnaisen työttömyysturvan saamiseen heikkenevät.

Lapsikorotusten poisto on merkittävä pienituloisten ja lapsiperheiden ja esimerkiksi yksinhuoltajien kannalta sekä lapsiperheköyhyyttä lisäävä ja näiden ihmisten asemaa vaikeuttava asia. Meillä on todennäköisesti käsillä kokonainen uusi sukupolvi, joka, aivan kuin 90-luvun aikana lapsuuttaan ja nuoruuttaan elävien kohdalla, kärsii leikkausten vaikutuksista vielä pitkään. Mikäli lapsiperheiden toimeentulo ei itsessään ole hallituspuolueiden mielestä tärkeä asia, miettisitte edes niitä kustannuksia, syrjäytymisen ja mielen-terveyden ongelmien hintaa yhteiskunnalle, koska niitä tulemme maksamaan vielä pitkään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen.

15.45 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Yritän olla lyhyt, kun tässä on tullut päivänselväksi sellainen asia, että hallituksen päätökset eivät ole muuttumassa. Vaikka asiantuntija-arviot ovat näitä päätöksiä vastaan, vaikka täällä oppositio on yrittänyt tuoda todella runsaasti esimerkkejä ja kertonut, minkä takia näitä päätöksiä ei kannattaisi tällaisenaan viedä eteenpäin, niin näyttää siltä, että tässä on kyse vain ideologisista asioista, joita halutaan eteenpäin viedä. Mutta onhan kyse nimenomaan siitä, että tässä työttömyysturvallaissakin ennennäkemätön paketti näitä leikkauksia ollaan viemässä ajassa, jolloinka nähdään jo, että olemme taantumassa tai ainakin sinne menossa, kun juuri työttömiä ja lomautuksia on entistä enemmän tulossa. Tehdään tietoisesti päätöksiä, joilla heikennetään lapsiperheiden asemaa ja tietoisesti asiantuntijoita kuunnellen lisätään tässä maassa lapsiperheköyhyyttä. Sellaista on tämän hallituksen ideologia.

Tämä leikkausten kasaantuminen pienituloisiin ihmisiin ja perheisiin ja se, kuinka ne vaikutukset kertaantuvat siellä perheissä — on aivan käsittämätöntä, että näitä ei haluta kuulla eikä haluta tehdä muutoksia näihin päätöksiin. Nämä leikkaukset ovat nimenomaan niitä arjen toimeentuloon liittyviä asioita, niin ruokaan, niin asumiseen kuin niihin aivan perusasioihin, kuten sähköön, lääkkeisiin ja erittäin tärkeisiin meidän jokapäiväisiin asioihin. Kela on arvioinut, että näillä päätöksillä lisätään pienituloisten perheissä asuvien lasten määrää 2,8 prosentilla. Toimeentulotuen tarve tulee lisääntymään, ja kun toimeentulotuen on pitänyt olla se viimesijainen etuus. Pitkäaikaisella toimeentulotuen asiakkuudella on suora yhteys hyvinvoinnin ja terveyden ongelmiin sekä ylisukupolvisuuden huonosuuteen, ja juuri näitä asioita hallitus nyt haluaa lisätä. Hyvinvointiongelmat lisäänty-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

vät silloin, kun talouden ongelmat lisääntyvät, ja nämä päätökset tulevat entisestään heikentämään pienituloisten lapsiperheiden asemaa.

Niin kuin tässä on muutamissa puheenvuoroissa tullut jo esiin, suurin osa näistä tuensaajista on naisia. Taas tehdään päätöksiä, jotka koskevat juuri niitä pienituloisia naisia ja heidän elämänsä heikentämistä. On puhuttu siitä, että hallitus on puolustellut, että he tekevät korotuksen esimerkiksi lapsilisään neljännen ja viidennen lapsen jälkeen. On kaikissa asiantuntijakuulemisissa tullut selväksi, että lapsilisien korotus ei riitä kompensoimaan niitä leikkauksia, joita teette. Kumuloituvat vaikutukset ovat suuria, ja vaikka täällä kuinka yritetään vakuutella, muutoksia ei näy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.49 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan sitä, mihin viime yönä jäin puheenvuorossani, ja yritän vähän täydentää sitä osuutta.

Täällä puhutaan paljon pohjoismaisesta mallista. Minulle pohjoismainen malli on sitä, että meillä on kolme kulmaa siinä:

Meillä on hyvät neuvottelusuhteet ja tasavertaiset neuvottelutoiminnat työpaikalla ja liittotasolla, ja tiedonsaanti on hyvin avointa ja luottamuksellista. Tämä on yksi kulma.

Sitten toinen kulma on se turvan kulma, jossa tämä työttömyysturva on yksi osa. Muissa Pohjoismaissa se on aika korkealla tasolla ja sille pääsee aika nopeasti.

Kolmas kulma on sitten tuki, johon liittyvät työnvälitykseen liittyvät panostukset ja kaikki muu siihen kokonaisuuteen. Esimerkiksi Tanskassa, saman kokoisessa maassa kuin me, on noin kolme kertaa enempi TE-henkilökuntaa palveluksessa kuin Suomessa.

Nämä ovat ne kolme pohjoismaisen mallin kulmaa, ja nyt tässä puhutaan yhdestä eli tästä turvan kulmasta, jota nirhataan alaspäin. Sitten ei ole panostuksia tänne tukipuolelle, ja sitten tästä neuvottelutoiminnasta puhutaan keväällä. Eli tämä on minulle se pohjoismainen malli.

Nyt sitten itse tähän työttömyysturvan esityksen sisältöön. Ensinnäkin tämä suojaosuuden, 300 euron, poisto tekee sen, että tällaisia lyhytaikaisia järkeviä työsuhteita ei kannata ottaa oikein vastaan, koska tämä suojaosuus on turvannut sen, että päästään tekemään niitä. Osa-aikatyöstä työllistytään paremmin kuin kokonaan työttömyydestä, tämäkin asia on tässä jäänyt taka-alalle. Sitten tämä osa-aikatyö on aika sukupuolittunutta: kaksi kolmasosaa on naisia näitten suojaosien saajista. Tämä on aika lailla sellainen asia, joka tässä on jäänyt jälkeen. Eli tämä on ollut meille semmoinen malli, jolla me ollaan saatu ihmisiä työmarkkinoille kohtuullisen hyvin.

Sitten tästä lapsikorotuksesta, joka on ehkä kaikkein julmin tapa tässä leikata sosiaaliturvaa. Kuvaavia esimerkkejä siitä on täällä tullut monien yksittäisten perheitten osalta. Ne ovat siellä 125 euron ja 300 euron välissä käytännössä, nämä lapsikorotukset työttömyysturvassa. Ja jos jotain mittaluokkaa tähän sanotaan, niin viime vuonna Kelan tilastoissa lapsikorotuksia maksettiin 173 miljoonaa euroa, 189 000 työttömyysetuuden saajaa on siinä porukassa. 173 miljoonaa euroa sai lapsikorotusta. Nyt hallituksen esitys lapsilisien korottamisesta neljänneistä ja viidenneistä lapsesta ja alle kolmivuotiaista on yhteensä 65 miljoonaa euroa, ja se tulee koko sille porukalle, joka tähän pääsee. Se on hyvä asia, että sitä tehdään, mutta sitten kun se mitautetaan tähän tilanteeseen, mitä työttömiltä viedään pois, niin ehkä jos kymmenen prosentin työttömyys olisi näissä lapsiperheissä, se olisi noin 6

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

miljoonaa euroa — 6 miljoonaa euroa tulee tätä kautta, ja 173 miljoonaa euroa viedään pois. Tämä on se mittasuhte, mikä lapsiperheille tässä yhteydessä on tulossa vastaan, ja tämä on minusta dramaattinen leikkaus, perhetasolla todella isoja, isoja ongelmia.

Jos sitten puhutaan yhdestä kokonaisuudesta, joka tähän liittyy, niin tämä työssäoloehdon pidennys kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen estää ansioturvalle pääsyä melkein viidesosalla porukasta. Se on iso muutos, koska ansioturva on se turva, jolta kaikkein varmimmin työllistytään ja sieltä työllistytään nopeiten. Ja tässä estetään tavallaan tälle turvalle pääsy.

Sitten kun nyt siirrytään tähän tulorekisterin pohjalta määräytyvään työssäoloehtoon, olisi ollut järkevää pitää tämä siinä kuudessa kuukaudessa. Tämä olisi ollut loogista. No nyt sitä ollaan pidentämässä väkisin 12 kuukauteen, ja siellä on se 930 euron raja. Olisi ollut perusteltua pitää se raja vähän matalampana, esimerkiksi 800 eurossa, joka tulisi suoraan työttömyysturvan peruspäivärahan kuukausimäärästä. Silloin, jos työskentelee enempi kuin peruspäivärahan määrä, saisi työssäoloehto täyteen. Tämä olisi ollut se logiikka siinä, ja minun mielestäni tämä olisi voinut olla hyvä. Toinen tähän työssäoloehtoon liittyvä asia on se, että kun se tarkastelujakso on 28 kuukautta, se olisi pitänyt pidentää 36 kuukauteen eli vähän pidemmäksi, että pystyy sen nollaamisen tekemään.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, vielä tällaisia yksityiskohtia tästä lakiesityksestä, joka täällä on sisällä:

Tämän lomakorvauksen jaksotusta, joka tulee työttömyysturvan alussa, perustellaan niin, että sieltä saadaan säästöjä aikaiseksi, mutta tosiasiaa se monimutkaistaa tätä työttömyysturvajärjestelmää. Se poistettiin aikoinaan työttömyysturvasta sen takia, että se monimutkaisti sitä siinä alkuvaiheessa siinä laskennassa, se viivästytti työttömyysturvan saamista, ja silloin todettiin, että se on parempi, koska työn tarvitsee siinä vaiheessa, kun jää työttömäksi, kaiken sen rahan. Se lomakorvaus on siinä alussa ollut yksi semmoinen pehmentävä tekijä, ja nyt sekin viedään pois, ja työttömyysturvan saaminen venyy vähintään kuukaudella.

Eli tämäntyyppisiä ongelmia tulee tämän osalta. Tämä ei yksinkertaistu. Ja sitten kun ensi keväänä puhutaan näistä porrastamisista, niin tämä työttömyysturva ansioturvan puolella tulee olemaan selvästi vaikeampi saada ja se on matalammalla tasolla. Tällä romutetaan tätä ansioturvaa todella vahvasti, ja se ei ole hyvä suunta.

Yksi asia, joka tässä salissa ei ole vielä ollut: Sanoisin, että meidän työttömyysturvassa lomautusjärjestelmä on ollut Suomen tällainen nerokkuus siinä, että tehdään siinä tilanteessa, kun työ vähenee määräjaksiksi, lomautus. Nyt tämän lomautusjärjestelmän käyttö vähenee, koska ehdot heikkenevät nopeasti kahdeksan viikon kohdalla. Pelkään, että tämän lomautusjärjestelmän edut, mitä sillä on ollut, menevät taivaan tuuliin. Toivoisin, että tämäkin asia huomioitaisiin jatkossa. — Kiitoksia, tässä muutamia huomioita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

15.56 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kävin läpi näitä hallituksen työllisyysvaikutuksia, joita hallitus omassa ehdotuksessaan esittää, ja niin kuin täällä on käynyt ilmi, nämä ehdotukset tuntuvat perustuvan enemmän toiveajatteluun kuin olisimme uskoneetkaan. Valiokunta hyvin tarkasti näitä työllisyysvaikutuksia kävi läpi, ja selvisi, yllättävää kyllä, että nämä työllisyysvaikutukset ovat aika epävarmalla pohjalla. Täällä kuitenkin esitetään, että nämä työllisyysvaikutukset olisivat varmalla pohjalla.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Tässä äsken edustaja Lyly otti esiin esimerkiksi lomakorvauksen: Tässä porukat uskovat, että lomakorvauksen palauttaminen menneeseen muotoon johtaisi siihen, että 2 700 ihmistä työllistyisi. Mutta kun lukee valiokunnan perustelut tässäkin kohtaa, niin alkaa tuntua, mahtaako tämä sittenkään olla tästä maailmasta. Siinä on kysymys siis siitä, että kun lomakorvausta tosiasiaassa jaksotettaisiin näin, tämä johtaisi siihen, että todennäköisesti, niin kuin valiokunta omassa mietinnössään toteaaakin: ”Lomakorvauksen jaksotuksen palauttamisen vaikutukset ovat sellaisia, että vaikutus riippuu siitä, kuinka paljon pitämättömiä lomia henkilöllä on.” Käytännössä sellaiselta henkilöltä, jolla on kuukauden pitämättömän loma, tämä vähentäisi bruttotuloja keskimääräisellä ansiopäivärahasolla noin 1 600 euroa. Mutta miksi se työllistäisi näitä henkilöitä, jotka tällaisia summia menettävät — on kyllä jäänyt jotenkin epäselväksi, mitä tässä oikeasti ajatellaan. Tämmöisellä pohjalla nämä työllisyysvaikutukset ovat, ja kuten totesin aikaisemmin, Jäntti ei uskonut, että tässä tulee mitään työllisyysvaikutuksia.

No, sitten kun me katsotaan tätä suojaosaa: Hallituksellahan on syntynyt tämmöinen erikoinen ajattelu, että ikään kuin vain kokopäivätyötä nyt sitten tarjottaisiin jatkossa, mutta se ei vastaa meidän työmarkkinatilannetta edes tällä hetkellä. Meillähan on ei iso, mutta silti keskeinen osa väestä osa-aikatöissä, osa sen takia, että he opiskelevat tai heidän toimintakykynsä on alentunut, heillä on erilaisia syitä, miksi he eivät pysty olemaan kokopäivätyöissä, mutta on myös paljon henkilöitä, jotka eivät ole valinneet osa-aikatyötä vaan haluaisivat työllistyä kokopäivätoimisesti. Nimenomaan näille ihmisille on tärkeää, että me emme romuta sitä osa-aikaisen työn tekemisen kannustinta, ja on erikoinen asia, kun tästä ei tunnu saavan puhua tässä salissa lainkaan, että onko tässä mitään järkeä.

Tämä suojaosan poisto sekä asumistuen että tämän työttömyysturvan osalta on nyt johdattamassa siihen, että meillä ei ole kovinkaan hyvä kannustin osa-aikatyön tekemiseen. SDP:ssä kaikki työ on arvokasta, ja me ihmettelemme, miten meillä on varaa siihen, että tämä suojaosa poistetaan. Täällä on laitettu käytännössä nollan työllisen vaikutus suojaosan näkökulmasta, ja siksi ihmettelen, että hallitus on päätnyt poistamaan tämän, koska täällä uskotaan näiden hallituksen perusteluiden mukaan, että tämä ei työllistä millään tavalla. Mutta kun me haistamme työllistämistä, me vähennämme samaan aikaan koko-aikaista työllistymistä. Tämä on erikoinen kulma, miksi me ollaan tällaiseen jouduttu. Perusteluina suojaosan poistolle hallitus mainitsee ”kannustavuuden koko-aikatyöhön”. Siis heranjumala, mistä se tulee? Anteeksi tämä korkeampaan tasoon vetoaminen, mutta tähän aikaan illasta tuntuu, että kaikki korkeimmat voimatkin pitää olla täällä messissä, koska ei riitä enää oma lössi. Tämä suojaosan poisto on käsittämätön. Mihin tämä evidenssi perustuu? Valiokunnan kuulemisissa me emme saaneet tälle mitään työllisyysnäkökymien tukea, että tämä johtaisi koko-aikatyöhön. Siis tässä esityksessä nyt ajatellaan, että suojaosa poistetaan, ja perusteluna on nimenomaan, että se kannustaa koko-aikatyöhön. Mutta jos emme me tue näiden ihmisten osa-aikaista työllistymistä, niin miten he saisivat koskaan koko-aikatyöstä kiinni? Tämä on erikoinen juttu, ja minusta tätä ei olisi pitänyt tehdä. Mutta poistetaan.

No sitten päästäänkin seuraavaan juttuun... Ai niin, suojaosasta vielä sen verran, että tässä hallituksen esityksen antamisen jälkeen on julkaistu VATTin oma tutkimus, ja mekin siteeraamme mietinnössämme sitä. Tämän tutkimuksen mukaan työttömyysturvan ja asumistuen suojaosien käyttöönotto lisäsi huomattavasti satunnaista ja osa-aikaista työtä tekevien työttömien osuutta. Siis juuri tällainen tutkimus tullut, mutta mitä tekee hallitus ennen sitä? Toteaa, että ei tämä lisää mitään työllisyyttä. Otetaan pois, ja ajatellaan, että se

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

kannustaa kokoaikatyöhön, kun se kannustaa nimenomaan osa-aikaiseen työhön. Että en ymmärrä, mistä revitään näitä perusteita ja miten me kehtaamme tulla tänne eduskunnan saliin sanomaan, että täällä on tämän esityksen perusteet kunnossa. Vastaus on, että eihän tähän mitään vastauksia saa.

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta yhtyy siis työelämävaltiokunnan näkemykseen siitä, että näiden kannustinloukkujen purkamisessa ja työttömyysturvaa uudistettaessa tulisi kehittää ja varmistaa tapoja ja keinoja tunnistaa työllisyyden edistämisen palveluissa ne työnhakijat, jotka tosiasiallisesti eivät pysty siirtymään täysipainoisesti työmarkkinoille, ja turvata heidän työkykyään ja osaamisen kehittämistään tukevat palvelut. No, onko jollakin syntynyt käsitys, että näin ollaan tekemässä? Tämä sama joukko, joka esittää näiden osatyökykyisten suojaosan poistoa, esittää siis nolla toimea juuri tähän. Tämä ei ole linjassa sen kanssa, että tällaisella työmarkkinapolitiikalla päästään pitkälle. Tämä on häpeällistä, että me ei tunnusteta, että täällä osa porukasta on niin sairaita tai niin toimintakyvyttömiä, että ne eivät pysty työskentelemään koko-aikatoimissa, ja niukkuus tekee ihmisen elämästä sellaista, että kynnyksessä nousta, työllistyä tai lähteä koulutukseen, on vielä suurempi.

No nyt sitten kun kysytään lopuksi, mikä tämän järki on: Tämä esitys koskee 280 000:ta suomalaista — 280 000:ta suomalaista, jotka yritetään nyt työllistää. Ja tämä on näistä suurin työllistämistoimi, jolla ajatellaan 20 400 ihmistä työllistettävän — reilu 20 000, oliko se 20 600 vai 20 400... [Jorma Piisinen: 20 400!] — 20 400, kiitos vinkistä, tuossa se oli. — Tällä siis yritetään nyt työllistää reilu 20 000 ihmistä. [Puhemies koputtaa] Erikoisen yhtälö tulee siitä, että samaan aikaan kun me yritetään saada 10 000 työllistä lapsikorotuksista, me aiheutetaan pienituloisuus 7 200:lle ja näistä puolet, 3 700, on lapsia. Tämöistä työllisyyspolitiikkaa me täällä teemme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen.

16.04 Matias Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan näistä työttömyysturvaleikkauksista, on välttämätöntä puhua koko tästä hallituksen sosiaaliturvaleikkausten kokonaisuudesta. Eilen illalla keskustelimme pitkään asumistuen heikentämisestä ja siitä, miten se ajaa ihmisiä, varsinkin lapsiperheitä, köyhyyteen, kodittomuuteen ja syrjäytymiseen. Tänään puhumme työttömyysturvasta. Usein onkin tilanne, että työtön ihminen saa molempia: sekä ansiosidonnaista työttömyysturvaa että asumistukea tai sitten työttömän peruspäivärahaa ja asumistukea. Näistä molemmista ollaan nyt poistamassa työttömien suojaosat ja huoltajakorotukset. Näin ollen suurimpien häviäjien joukossa näissä uudistuksissa ovat yksinhuoltajat, usein juuri pienituloiset naiset.

Näitä asumistukea ja työttömyysturvaa heikennettäessä ajetaan ihmisiä toimeentulotuelle. Jopa 100 000 suomalaista lisää ajautuu toimeentulotuen varaan. Tämä on jopa kolmanneksen kasvu toimeentulotuen saajien määrässä. Toisin kuin hallituspuolueista on tässäkin salissa useaan kertaan väitetty, myös toimeentulotukea ollaan heikentämässä. Ihmisiä ollaan ajamassa kodeistaan silloin, kun toimeentulotuen asumismenonormia ollaan yllättämässä.

Tämä kokonaisuus tarkoittaa sitä, että ihmisten työnteon kannustimet heikkenevät hyvin radikaalisti. Moni hallituspuolueen edustaja on sanonut, että nyt kannustetaan ihmisiä töihin ja luodaan työpaikkoja, kun työnteon kannustimet paranevat, mutta itse asiassa suojaosien poistaminen heikentää kannusteita osa-aikatyön tekemiseen, ei paranna mitenkään

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

kannusteita ottaa kokoaikatyötä vastaan, eikä suojaosilla ole näytetty olevan mitään vaikutusta kokoaikatyön tekemisen vähenemiseen.

Toimeentulotuki, jolle 100 000 ihmistä nyt ajetaan, on sovittelultaan paljon heikompi ja huonommin toimiva kuin työttömyyspäiväraha ja asumistuki. Työttömyyspäiväraha ja asumistuki sovitellaan 50 sentillä jokaista tienattua euroa kohden. Jokaista tienattua euroa kohden toimeentulotukea menettää 80 senttiä. Tämä luo sellaisen työttömyysloukun, johon nyt 100 000 ihmistä ollaan ajamassa lisää.

Yksi suurimpia kannustinongelmia Suomessa tulee juuri tästä etuuksien päällekkäisyydestä eli siitä, että sama henkilö saa useita etuuksia samaan aikaan. Tällöin työpaikan vastaanottamisen vaikutuksia omiin tuloihin on vaikea ennakoida, kun pitää samaan aikaan ottaa huomioon palkan vaikutus asumistukeen, työttömyysturvaan, toimeentulotukeen, mahdollisesti jopa johonkin neljanteen etuuteen, ja tätä, oikeastaan pahinta kannustinloukkaa Suomessa ei olla nyt millään tavalla korjaamassa, koska sen korjaaminen edellyttäisi ensisijaisten etuuksien, Suomen perusturvan, parantamista, ei sen heikentämistä, niin kuin te nyt teette. Eli jos työttömyysturvasta ja asumistuesta tehtäisiin hieman korkeampia, niin silloin toimeentulotuen menot pienenisivät ja työnteon kannusteet paranisivat ja sen myötä myöskin asumistuelta ja työttömyysturvalta työllistyminen helpottuisi ja olisi aitoa tällaista kannustavaa vaikutusta, josta te nyt tässä olette väittäneet olevanne kiinnostuneita.

Kannustavuutta heikentää tietysti myös se, että hallitus on tuomassa tuloarajat kohtuuhintaisiin asuntoihin, mikä tarkoittaa sitä, että ottaessaan työpaikan vastaan ihmisen on muutettava pois kodistaan, kohtuuhintaisesta asunnosta, ja sen myötä vuokra nousee ja tämä marginaalivero, joka työpaikan vastaanottamiseen liittyy, nousee hyvin merkittävästi. Tämä on aivan täysin älytön ajatus, jos on ollenkaan kiinnostunut työpaikan vastaanottamisen kannustavuudesta.

Kuten tässä on monta kertaa tuotu esiin, tämä esitys ei juurikaan vahvista valtiontaloutta, koska suurin hyöty menee Työllisyysrahastolle ja sen kautta itse asiassa, hallituksen valintojen myötä, työnantajien pussiin. Esityksen vaikutukset tasa-arvoon ovat erityisen heikot, ja se johtuu siitä, että naiset ovat Suomen työmarkkinoilla heikommassa asemassa. He tekevät useammin osa-aikatyötä, johon suojaosien poistaminen osuu kaikista vaikeimmin. Yksinhuoltajista 80 prosenttia, ylikin, on naisia, ja lapsikorotusten poistaminen osuu tietysti kaikista kovimmin yksinhuoltajiin. Myöhemmin esimerkiksi tänne meille tuotavat perusteettomien patkätöiden laillistaminen ja julkisen sektorin palkankorotuskatto, nekin, osuvat kaikista pahimmin naisvaltaisille aloille. Naiset tekevät enemmän määräaikaista työsuhteita ja työskentelevät julkisella sektorilla, jolle tämä teidän palkankorotuskattonne on suunniteltu. On vain kysyttävä, edustaja Piisinen: miksi te haluatte heikentää jo valmiiksi heikossa työmarkkina-asemassa olevien naisten ja nuorten asemaa edelleen?

Tässä esityksessä pidennetään työssäoloa. Se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että opettajat tehdessään vähän alle 12 kuukauden työpätkän eivät pääse kesäksi ansiosidonnaisen piiriin. Aivan käsittämätön ajatus. Opettajat — te väitätte olevanne Pisa-tuloksista huolissanne ja samaan aikaan heikennätte Pisa-tulosten tekijöitä.

Suojaosien poistamisesta puhuin jo.

Omavastuupäivien lisääminen viidestä seitsemään — sekin on suora toimeentulon leikkaus. Lomakorvauksen jaksottaminen — sekin heikentää suoraan työttömien toimeentuloa ja on yksistään tällainen leikkaus, jolla ei todellakaan ole minkäänlaista työllisyysvaikutusta.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Tämän esityksen myötä 7 239 ihmistä joutuu köyhyysrajan alapuolelle, ja heistä 2 333 on lapsia. Tietysti jo valmiiksi pienituloisten asema heikkenee merkittävästi. Työttömyysetuus pienenee jopa 60 prosentilla työttömyysetuuden varassa olevilta — tämä siis tilanteessa, jossa työttömyys on kasvussa ja lomautuksista ilmoitetaan päivittäin.

Yksistään lapsikorotusten poisto tarkoittaa yhden lapsen perheessä 150 euron menetystä kuukaudessa ja kolmen lapsen perheessä 285 euron menetystä kuukaudessa — ei yksittäisten eurojen menetystä, edustaja Piisinen. Miksi te teette tällaista politiikkaa? Tällä todellakin heikennetään jo valmiiksi heikossa asemassa olevien ihmisten asemaa työmarkkinoilla, ja tästä jatkamme keskustelua hetken päästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

16.11 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on useampaan kertaan otettu esille ideologiset erot, ja se ihan selkeästi tässä on, että jonkunnäköinen ideologinen kuilu onkin. Tämä kuulostaa ihan kuin hallitus haluaisi kannustaa ihmisiä töihin, ja sitten oppositio haluaa kannustaa työttömyyteen. Minä en ihan ymmärrä sitä ajatusta, että me menenään puhujapönttöön asti sanomaan, että ei kannata ottaa vastaan osa-aikatyötä.

Toinen on, että ei kannata ottaa työtä vastaan, jos ei työssäoloehto kerry. Minä en kerta kaikkiaan ymmärrä, että onko meillä todellakin... [Krista Kiuru: Tehän sanotte, ettei kannata ottaa vastaan osa-aikatyötä!] Optimoidaanko meidän työn vastaanotto sen mukaan, millä lailla me valmistaudutaan tulevaan mahdolliseen työttömyyteen, että ei kauhean kannustavalta tämä keskustelukaan kuulosta.

Toinen asia liittyen [Matias Mäkysen välihuuto] tähän jatkuvaan vääntöön näistä suojaosista. Minä en oikein pysy nyt näissä tutkimuksissa perässä, koska toistuvasti vedotaan siihen, että on tehty tutkimus, että kun suojaosa tuli käyttöön, niin osa-aikatyön tekeminen lisääntyi vähentämättä tai lisäämättä kokoaikatyötä, ja sen takia suojaosan poistamisella ei olisi merkitystä. Sitten edustaja Lyly kävi sanomassa kuitenkin, että tutkitusti osa-aikatyöstä työllistytään kokoaikaiseen työhön, mutta sitten te vetoatte meitä vastaan sillä tutkimuksella, jossa sillä ei ole mitään merkitystä, niin nämä keskustelut ovat vähän tämmöisiä hankalasti seurattavia.

Itse minä oikeasti näkisin, että me tarvitaan kannustavuutta tässä maassa. Me tarvitaan, meidän pitää uskoa siihen työntekoon. Ei me päästä muuten yhtään mihinkään. Ei me voida sanoa, että ei teidän... Me ei olla kieltämässä keneltäkään osa-aikatyötä, ketään ei olla pakottamassa kokoaikatyöhön, sosiaaliturvaa ei olla lopettamassa, niin kuin edustaja Perholehto sanoi, että me ollaan lopettamassa sosiaaliturva. Ei. Sen tasoa ollaan muuttamassa. Ei tämä semmoisilla ääriesimerkeillä etene yhtään mihinkään. Me tarvitaan kannustavuutta, me tarvitaan uskoa tähän yhteiskuntaan, me tarvitaan uskoa työn tekemiseen. Sillä lailla se vain menee.

Pohjoismaisesta mallista on puhuttu paljon. Minä itse näen, että pohjoismainen malli on jotain semmoista, missä velkasuhde on 30—40:n kieppeillä ja menee alaspäin. Suomessa meillä ei ole tällä hetkellä pohjoismaista mallia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Valtola.

16.14 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lyhyen kansanedustajauran aikana olen ymmärtänyt, että VM on meillä se, joka tekee näitä työllisyysarvioita, joihin

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

meidän pitää päätöksenteossa luottaa. Nyt täällä salissa kyseenalaistetaan oikeastaan kaikki VM:n laskelmat näihin työllisyysvaikutuksiin liittyen. [Krista Kiuru: Ja syystäkin, jos akateemikot, jotka ovat näitä tutkineet, ovat eri mieltä!] Ihmettelinkin, onko SDP:llä nyt uusi tapa, että työllisyysvaikutuksia ei oteta huomioon, kun ne on salattu siellä vaihtoehtobudjetissakin.

Me emme elä missään staattisessa maailmassa, missä meidän päätösten vaikutukset eivät näkyisi ihmisten käyttäytymisessä ja valinnoissa, mitä he tekevät. Hallitus haluaa uudistaa suomalaista työelämää rakenteellisesti sillä tavalla, että me päästäisiin kohti sitä pohjoismaista työllisyystasoa, 80:tä prosenttia, joka on hallitusohjelmassa laitettu tavoitteeksi tuonne 30-luvun alkuun saavuttaa. Ei se tapahdu sillä, että me tehdään asiat samalla tavalla kuin ollaan aina tehty. Tällä hallituskaudella hallitus tavoittelee sataatuhatta uutta työpaikkaa, [Matias Mäkynen: Tai sataatuhatta uutta köyhää!] ja sinne me päästään sillä, että me parannamme työnteon kannattavuutta ja kannustavuutta, parannetaan työvoimapalveluita ja alennetaan yritysten työllistämisen kynnyksiä, eli tässä tarvitaan monenlaisia muutoksia.

Sitten edustaja Nurminen ja Räsänen ovat pelotelleet tästä 90-luvun lamasta. Me ei olla onneksi yhtään lähelläkään semmoista tilannetta. Silloinhan meillä asuntomarkkinat romahtivat aivan totaalisesti. [Krista Kiuru: Ai meillä ovat asuntomarkkinat kunnossa tällä hetkellä, vai?] No, nyt ne eivät ole lähelläkään 90-luvun romahdusta, ja nyt tuli hyviä uutisia, että tämä hallituksen varainsiirtoverouudistus on saanut asuntomarkkinat liikkeelle ja positiivista kasvua sinne. Asuntolainakorot eivät liiku yli 10 prosentissa. Kotitalouksien velkaantumisesta on puhuttu jo pidempään. Me ei olla samassa tilanteessa kuin 90-luvulla. Työttömyys on kestänyt hyvin eikä ole lähtenyt niin suureen nousuun kuin mitä silloin 90-luvulla tapahtui. Mutta se mikä siellä on pelkona, on se, että jos me emme saa talouskasvua aikaan, niin me ollaan tässä kurimuksessa sitten ikuisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, vastauspuheenvuoro.

16.17 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Edustaja Väyrynen sanoi, että hän ei oikein ole perillä siitä, miten näitä tutkimuksia täytyy seurata, ja toisaalta ihmetteli, miksi täällä puhutaan kannustavuudesta. Näitä hallituksen esityksiä perustellaan työnteon kannusteiden parantamisella, mutta se SISU-malli, jolla valtiovarainministeriö näitä työllisyysvaikutuksia arvioi, ei tämän hallituksen esityksenkään mukaan pysty ottamaan huomioon kaikkia niitä muutoksia ja vaikutuksia, mitä näillä teidän esityksillänne on. Ja niin kuin tässä edellinen edustaja viittasi, maailma ei ole staattinen, mutta tämä VM:n malli on staattinen. [Krista Kiuru: Näin on!] Se ei ota ihmisten käyttäytymisvaikutuksia, ei niiden esitysten vaikutuksia ihmisten elämään mitenkään huomioon. [Välihuutoja] Sen myöskin valtiovarainministeriö kerta toisensa jälkeen on myöntänyt. Se, että te nostatte yhden arvion ylitse kaiken muun ja esimerkiksi akateemisten tutkijoiden esitysten ohitse tai vaikka työ- ja elinkeinoministeriön arvioiden ohitse, jotka myöskin poikkeavat merkittävästi valtiovarainministeriön arvioista, se on teidän valintanne, mutta ottakaa huomioon edes ne valtiovarainministeriön itse antamat varaumat näille omille arvioilleen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Seuraavaksi edustaja Kiuru, Krista.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

16.18 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! En haluaisi käyttää omassa puheenvuorossani aikaa toisten puheenvuorojen kommentointiin, koska tätä omaakin asiaa on tässä vielä käymättä, mutta on erikoista, että jos esimerkiksi tutkija Merja Kauhanen kirjoittaa omassa vastineessaan näin — kun löydän sen oikean kohdan — ja siitä huolimatta, mitä nämä tutkijat kirjoittavat, täällä tosiasiaa väitetään mustaa valkoiseksi. Valiokunnassa kuultuna ollut tutkija toteaa, että työllisyysvaikutusarviot ovat suuntaa antavia, sillä erilaisten kohderyhmien reaktiot kannustimen muutoksiin voivat erota toisistaan ja arvioiden pohjalla olevien tutkimustulosten asetelmat ovat voineet olla hyvin erilaisia kuin tässä esitetyt muutokset.

Täällä on tosi kiinnostavia ja tärkeitä puheenvuoroja meidän tutkijakentältä, mutta mitä me teemme täällä? Me väittelemme siitä, pitäisikö meidän uskoa siihen, mitä hallitus sanoo. Tämä voi olla hyvä hallitus hallituspuolueiden näkökulmasta, täydellinen jackpot, erityisen ruusuinen hallitusohjelma, jossa suurituloiset ihmiset ovat saaneet kaiken sen, mitä yleensäköön ei kehtaisi pyytää. Mutta miten te rahoitatte tämän kaiken? Te rahoitatte näitten ihmisten sosiaaliturvaa leikkaamalla, ja se ei sitä muuksi muuta, vaikka kuinka täällä puhuttaisiin kauniita.

Minusta on ihmeellistä, että kun me kuullaan näistä asioista, niin sentään pitäisi pystyä sanomaan, että näissä on epävarmuuksia, mutta täällä väitetään mustaa valkoiseksi. Meidän tehtävämme oppositiossa on haastaa hallitusta siitä, ovatko nämä kunnossa, mutta mitä te teette? Te ette edes pysty semmoisiin seurantalausemiin, että perutaan näitä muutoksia, jos tämä tarina ei pidä paikkaansa. Jos tähän tarinaan siis uskotaan, eikö olisi järkevää perua nämä toimenpiteet, jos ei näitä työllisyysvaikutuksia tule? Mutta ei me olla kuultu semmoisia ehdotuksia, koska ei tässä aiota tosiasiaa hoitaa työllisyyttä. Tällähän halutaan rahaa. Tämähän on esitys, mistä pumpataan valtion talouteen 800 miljoonaa rahaa. Minä ymmärrän hyvin, että täällä on viisi hallituspuolueen soturia istumassa ja varmistamassa, että tämä 800 miljoonaa tulee. Siinä ei ole mitään merkitystä sillä, mitä tämä oppositio sanoo, onko tässä mitään järkeä vai ei. Mutta moraali on meillä jokaisella kansanedustajalla sisäänrakennettuna. Haluaako sitä käyttää, se on sitten toinen asia.

Arvoisa puhemies! Nyt puhun näistä lapsikorotuksista. Niistä ollaan puhuttu tässä salissa jo, mutta huomaamatta on jäänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon evästyksen sosiaali- ja terveystoimikunnalle: ”Perustuslakivaliokunta pitää lausunnossaan perheiden kohtuuttomien tilanteiden estämiseksi tärkeänä, että sosiaali- ja terveystoimikunta vielä selvittää, olisiko ehdotettuja siirtymäsäännöksiä edelleen kehittämällä muutosten voimaantuloa mahdollista porrastaa siten, että niille, joihin perhekorotusten poistaminen kohdistuu, jäisi ehdotettua enemmän aikaa sopeutua uuteen tilanteeseen.”

Ja mitä tehtiin valiokunnassa, kun valiokunnan tietojen mukaan myös hallituksen oma toimintalinja mahdollisti sen, että 1.4. voimaan tuleva lapsikorotuksen poisto oltaisiin voitu lykätä esimerkiksi 2.9.? Ei pystytty tätä tekemään, koska sosiaali- ja terveystoimikunnassa istuvat sosiaali- ja terveystoimikot päätyivät siihen, että me tarvitaan 30 miljoonaa tämän jaksotuksen muuttamisen sijasta ihan johonkin muualle. Minä olisin ymmärtänyt, jos sillä 30 miljoonalla olisi tasattu näitä vaikutuksiin jotenkin, mutta ei. Tässä päädyttiin siihen, että se ei sopinut. Me pyysimme ja anelimme, voitaisiinko tämän lausunnotkierroksen palautteen pohjalta ne lykätä, kuten PeVikin esitti.

No, mitä täällä on sitten puhuttu näistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean havainnoista. Ensimmäinen havainto on se, että suomalainen sosiaaliturvataso on liian heikko. Sitä on ihan turha perussuomalaisissa sanoa, että se on liian korkea. Meillä on siitä evi-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

denssiä Euroopan alueella, että tällä hintatasolla, mikä Suomessa on, meidän sosiaaliturva on useita kertoja todettu liian heikoksi. Se on kansainvälisten sopimusten vastaista, että te ette ota tätä huomioon, ja se ei tunnu kiinnostavan ketään.

Toinen näkökulma on se, että jos leikataan sosiaaliturvasta, niin me olemme sitoutuneet EU:ssa siihen, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean ohjeistuksen mukaan me joudumme perustelemaan sen. Jos me leikkaamme sosiaaliturvasta, meidän pitää perustella, että me ei oltaisi voitu leikata mistään muusta kuin sosiaaliturvasta. Ja nyt tässä hallituksen esityksessä ei ole perusteita siihen, miksi ei leikattu esimerkiksi jostain muusta. Tämä veroasteen lasku kuin lehmän häntä kiinnittää merkittävästi huomiota, ja uskon, että rapsut tulevat tälläkin kierroksella. Ei ole mitään selitystä annettu sille, miksi tämä on mahdollista Suomessa. Ja se on ihan sama, mitä te sanotte, koska tätä ei arvioida Suomen parlamentissa, vaan tämä arvioidaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien komiteassa.

Samoin arvioidaan lasten ja nuorten osalta se, onko tässä toimittu oikein. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen täytäntöönpanoa valvova lapsen oikeuksien komitea otti syksyllä kantaa tuoreissa Suomea koskeissa suosituksissaan, ja he suosittelevat meitä välttämään sellaista sosiaaliturvaetuuksien leikkaamista, joka vaikuttaa köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa oleviin lapsiin. Mutta mitä tämä porukka tekee? Lisää näillä esityksillä viidenneksen ensi vuoden lapsiperheköyhyyttä, ja käytännössä sitä tavoitetta, että me saataisiin pelastettua köyhyydestä 100 000 ihmistä, joista puolet ovat lapsia, me ei ikinä saavuteta. Te olette tästä vastuussa. Te olette vastuussa siitä, että tänne tulee 68 000 köyhää ihmistä lisää, ja samaan aikaan te olette vastuussa siitä, että 17 000 köyhää lasta tulee lisää. Tämä on poliittinen valinta ja aivan pätkähullu valinta. Se ei tule halvalla. Tällaisen sosiaalisen kestävyysvajeen kasvattaminen tulee johtamaan siihen, että tämä tulee kalliiksi.

Arvoisa puhemies! Tämä lapsikorotusten poistaminen vaikuttaa 188 000 henkilöön. Siis mieltikää: 188 000 henkilöön. Tällä yritetään 10 000 ihmistä työllistää, koska uskotaan, että kun sosiaaliturvan tasoa leikataan monilla sadoilla euroilla, se johtaa siihen, että nämä ihmiset menevät töihin. Me kysymme oppositiosta, mihin nämä työllistyvät, kun meillä on muutama kymmenentuhatta työpaikkaa vapaana ja meillä on 260 000 työtöntä. Mihin nämä ihmiset menevät? Kuten valiokunnan mietinnössä todetaan, nämä ihmiset jäävät kotiin, koska heille ei ole työtä tarjolla, mutta näitä perheitä koskee mahdollottoman isot leikkaukset. Tämä on häpeällistä, että tästä piti äänestää perustuslakivaliokunnassa. Äänestää, ovatko nämä lapsikorotukset mahdollisia viedä eduskunnassa läpi vai eivät. Siis oikeasti minua hävettää se, että Suomen parlamentissa tilanne on tullut tähän.

Jatkan tästä kohta lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Piisinen.

16.26 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensin ottaisin kantaa edustaja Mäkyn hetki sitten tuolta pöntöstä pitämään puheeseen, jossa hän oli huolissaan opettajien tilanteesta, ja ilmeisesti kyse oli siitä opettajien työsuhteiden ketjuttamisesta. Se on todella ikävä asia. Opettajat todellakin menettävät kesälomakorvauksia ja muita, he eivät saa siitä ikään kuin vakinaista työsuhdetta, jos tätä ketjutusta sallitaan. Mutta meillä on nyt hallitusohjelmassa kirjaus siitä, että työsuhteet voidaan ilman erityistä perustetta tehdä määräaikaiseksi enintään vuoden mittaiseksi, ja se seuraava lause kuuluu siinä sillä tavalla, että samalla lainsäädännöllä varmistetaan, että perusteetonta ketjuttamista ei ole mahdollista tehdä. Nimenomaan tänä aamuna meillä oli ryhmähuoneessa OAJ:n edustusto keskustele-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

massa tästä asiasta, ja tästä kirjauksesta kysyin nimenomaan OAJ:n edustajilta, kuinka he tämän näkevät. He sanoivat, että se on opettajien kannalta äärettömän hyvä kirjaus.

Jos mennään sitten näihin työllisyyslukuihin, joista täällä on nyt puhuttu, eli VM on ennustanut, että 20 400 työllistä olisi vaikutusta näillä kirjauksilla. VM:hän ennustaa riippumattomasti ja harhattomasti, ja nämä ennusteet perustuvat laajoihin tilastotietoihin, ajankukaisiin menetelmiin ja myöskin hyvin runsaisiin asiantuntija-arvioihin. Nämä VM:n ennusteet ovat ainoat ennusteet Suomessa, jotka myöskin vertaisarvioidaan Valtiontalouden tarkastusviraston toimesta. Ja VM:n ylijohtaja Mikko Spolander sanoi koulutustilaisuudessa näin: säälän sellaisia ennusteita, joilla tätä palvelua ei ole käytettävissä.

Myöskin meillä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa on kuultu hyvin laajasti näitä samoja asiantuntijoita, keiden nimiä täällä on mainittu. He kaikki nimenomaan kehuivat sitä, että valtiovarainministeriöllä on alan parhaat asiantuntijat ja menetelmät käytettävissä. Kun siitä huolimatta seuraavassa lauseessa he kyseenalaistivat näitä arvioita, niin minusta on vähän ristiriidassa tämä asia. On selvää, että ennusteet ovat ennusteita ja niihin liittyy epävarmuustekijöitä, mutta kuinka asiantuntija, joka sanoo, että VM:llä on parhaat välineet, menetelmät, asiantuntijat, voi olla sitä mieltä, että ikään kuin heillä tätä epävarmuutta ei sitten olisikaan?

Toistan sen, että VM ennustaa riippumattomasti ja harhattomasti, ja niihin näissä arvioissa on tähänkin saakka luotettu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

16.29 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä, mihin edustaja Piisinen jäi.

Tätä SISU-mikrosimulaatiomalliahan on kehitetty vuodesta 2011 lähtien. Siinä on ollut mukana useita eri toimijoita: Tilastokeskuksesta, valtiovarainministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen edustajia, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen edustajia. Suomen parhaita asiantuntijoita on ollut tekemässä SISU-mikrosimulaatiomallia, ja siihen luotetaan. Kyllä minä lähestyn asiaa siitä näkökulmasta, että poliittikkona minun pitää luottaa siihen, mitä virkatyönä meille esitetään ja mitä meille kerrotaan. Ollaan aika, sanotaan, vaarallisilla vesillä, jos lähdetään liikkeelle siitä, että me ei voida luottaa siihen, mitä meidän virkamiehet, Suomen parhaat asiantuntijat työkseen meille tuottavat, vertaisarvioitua dataa. Ja kuten edustaja Piisinen sanoi, niin totta kai ennusteisiin liittyy epävarmuustekijöitä. VM totesi meidänkin kuulemisissamme, että eivät he lähde näissä ennusteissa liikkeelle kaikista, sanotaan, optimistisimmasta oletuksesta, että työllisiä tulee tämän verran, vaan ne ovat aika konservatiivisia oletuksia lähtökohtaisesti. Totta kai siihen liittyy tilanteita, mihin Suomikaan ei yksin voi vaikuttaa, esimerkiksi maailmantalouden tilanteen kehitys eli suhdannevaihtelut. Ne eivät tavallaan ole meistä kiinni, mutta se ei poista sitä, etteivätkö nämä simulaatiot itsessään olisi luotettavia ja niitä ei olisi kehitetty. Niitä voidaan pitää Suomen parhaina simulointeina näihin asioihin liittyen.

No, se sitten, minkä takia tässä tilanteen edessä ollaan, että hallitus joutuu tekemään useita erilaisia päätöksiä, joista jotkut kyllä kieltämättä ovat kipeitä, johtuu yksinkertaisesti siitä, että meidän julkisen talouden tilanne on katastrofaalinen, kuten on useaan kertaan tässäkin salissa todella moni edustaja todennut. Ymmärtääkseni tämä julkisen talouden tilanne myös jaetaan oppositiossa ainakin monen edustajan ja toimijan puolesta.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

No, meidän huoltosuhde heikkenee jatkuvasti. Tämä on tiedossa kaikilla, eli huoltosuhde heikkenee: yhä vähemmän ihmisiä on töissä, ja yhä enemmän ihmisiä on hoidettavana. Tämän seurauksena meidän on yksinkertaisesti pakko saada yhä useampi ihminen työllistymään ja mieluusti vielä yksityiselle sektorille, jotta me saadaan sillä valtiontaloudellisia vaikutuksia enemmän. Julkiselle sektorillekin tulee työllistymään koko ajan enemmän ja enemmän, koska sosiaali- ja terveysalalla tarvitaan entistä enemmän ihmisiä ja nykyäänkään siellä ei ole riittävästi ihmisiä. Tämä aiheuttaa sen tilanteen, että meidän on pakko saada työllisyyttä ylöspäin.

No, viime hallituskaudella tehtiin monia toimia, mutta voidaan sanoa, että moni niistä toimista, mitä viime hallituskaudella tehtiin, oli kivoja toimia, ne olivat mukavia toimia, helppoja poliittisesti tehdä. SAK:kaan ei nostanut niistä meteliä, kun demarit olivat niille hyväksynnän antaneet. Ne on niin kuin tehty, ja nyt ollaan niitten vaikeitten päätösten edessä, millä saadaan ihmisiä motivoitumaan lähtemään töihin, koska eihän tämä yhteiskunta voi perustua vain sosiaaliturvaan ja sille, että kaikki vaan ovat kotona. Yhä useamman ihmisen pitää tehdä töitä — tämä ei ole mikään oleskeluyhteiskunta — ja siihen hallituksen toimet tähtäävät: julkisen talouden korjaamiseen, tämän maan pelastamiseen ja siihen, että me voidaan huolehtia heikoimmista, joiden apu tulee verorahoista, jotka veronmaksajat rahoittavat työllään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

16.32 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Lapsikorotusten osalta — tai itse asiassa koko tämän esityksen osalta, mutta me laitoimme sen tuonne lapsikorotuksen poiston viimeiseksi kappaleeksi — sosiaali- ja terveysturvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että esityksien työllisyysarvioiden toteutuessakin osa lapsiperheiden vanhemmista ei kuitenkaan työllisty ja pysty työllistymällä parantamaan toimeentuloaan. On valitettava tosiasia, että nämä sosiaaliturvaleikkaukset johtavat siihen, että 60 000—65 000 ihmistä pystyisi työllistymään — tosin näissä kahdessa esityksessä, eli käytännössä indeksien leikkauksessa, jota käsitellään maanantaina, ja tässä esityksessä, jota nyt on käsitelty, eli työttömyysturvaleikkauksissa, työllistetään noin 40 000 ihmistä, mutta hallituksen tavoitteena on sosiaaliturvaleikkauksilla siis työllistää 60 000—65 000 ihmistä — ja 65 000 ihmistä siirtyy suoraan toimeentulotuen piiriin eli vielä vaikeampaan kannustinloukkuun kuin tämä nykyinen tilanne. Sen lisäksi tästä aiheutuu 68 000 todella köyhää ihmistä, joista 17 000 on lapsia.

Ja kun katsotaan tätä esitystä, mitä me tässä nyt tutkimme: 280 000 ihmistä on tämän esityksen piirissä, suoria pienituloisia syntyy 7 200, joista siis 3 700, melkein puolet, on lapsia. Mitä me saamme työllisyysvaikutuksilla aikaan? Tuleeko 20 000 työllistä tällä esityksellä? Se jää nähtäväksi. Meidän näkökulmamme on ollut se, että näissä kuulemisissa, jotka valiokunnassa on suoritettu, on evidenssi näyttänyt siltä, että työttömyysturvan tason alennus ei suoraan johda työllisyyteen. Näitten Suomen eturivin työllisyystutkijoiden työtä VM siis käyttää hyväkseen. Mutta kuten tässä aikaisemmin totesin erään tutkijan suulla, nämä tiedot, jotka on kerätty, on sovitettu vähän niin kuin lasten tällaisessa pyörylässä, johon tungetaan ruutua ja tähteä sisään: tähän neliöön on yritetty kuusikulmaista nyt saada osumaan. Ja sen takia me kiinnitämme huomiota, että näitä kuusikulmaisia ajatuksia tässä hallituksen esityksessä on aivan liikaa, jotta nämä työllisyysvaikutukset toteutuisivat. Kun näihin sitten perehdytään ja kuulette näitä asiantuntijoita, niin kyllä tämä alkaa hirvittämään.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Tuleeko tästä sellaisia työllisyysvaikutuksia? Ja näistä keskeisin työllisyysvaikutus saadaan nyt aikaan sillä, että lapsikorotusten tasoa merkittävästi lasketaan. Ja kuinka merkittävästi on merkittävästi? Kuinka kohtuutonta on kohtuuttomuus? Siitä pari sanaa.

Valiokunnan mietinnössä todetaan, että vuoden 22 aikana lapsikorotusta siis maksettiin noin 188 000 henkilölle ja lapsikorotuksen poistaminen vähentää työttömyysetuuden määrää vuoden 23 tasossa yhden lapsen perheessä noin 125 euroa kuukaudessa, kahden lapsen perheessä noin 184 euroa kuukaudessa ja vähintään kolmen lapsen perheessä noin 238 euroa kuukaudessa, kun vuoden 23 ylimääräinen indeksikorotus jätetään huomioon ottamatta. Kahden työttömän vanhemman perheissä vähennys on kaksinkertainen. Soviteltua päivärahaa saavilla vähennykset voivat olla pienempiä. Lapsikorotuksen poistolla on suhteellisesti suurin vaikutus työttömän perusturvassa, jossa yhden lapsen perheessä lapsikorotus on 13 prosenttia perusturvaetuudesta ja kolmen tai useamman lapsen perheessä 22 prosenttia. Ja käytännössä kahden lapsen perheessä, jossa on kaksi työtöntä, tämä leikkaus on melkein 370 euroa, eli 368 euroa numerotarkasti, ja käytännössä kolmen lapsen perheessä 480 euroa, eli numerotarkasti 476. On tämä kovaa toimintaa.

Hallitus siis esittelee säästöjä ja esittää, että nämä ovat kohtuullisia. Minä haluaisin nähdä sellaisen työttömien vanhempien perheen, jossa toimeentulohätä ei olisi suuri, kun leikataan satoja euroja tästä. Ja mihin nämä ihmiset työllistyvät? Tämä on härskiä politiikkaa. Se olisikin eri asia, jos niitä työpaikkoja olisi ja tämä tehtäisiin ihan eri suhdanteessa, mutta tässä suhdanteessa aiheutetaan se, että nämä ihmiset menettävät merkittävän osan toimeentulostaan.

Mikä ikävintä, lapsikorotusten poisto tulee vaikuttamaan valiokunnan mukaan myöskin elatusvelvollisuuden toteuttamiseen. Tämä johtuu siis siitä, että lasten elatusavun elatusapusopimuksissa määräksi on useissa tapauksissa vahvistettu työttömyysturvan lapsikorotuksen määrä. Esityksen mukaan lapsikorotusten maksamisen ja niiden perinnän poistuesssa tilanteet, joissa elatusvelvollinen ei pysty maksamaan elatusapua elatussopimuksen tai -päätöksen mukaisesti, todennäköisesti lisääntyvät.

Tämä on minun mielestäni tosi kamalaa, todella kamalaa, että tällaista tehdään tässä yhteiskunnassa, ja on sanottava, että nämä ovat kaikki arvovalintoja. Mitään muuta leikattavaa ei löytynyt. Se tuntuu tosi pahalta, miten tällaista voidaan esitellä ihan pakkana. Nämä ihmisten menetykset tulevat olemaan niin suuria, että tämä vaikuttaa ihan varmasti lasten asemaan tässä yhteiskunnassa. Lapsiperheiden köyhyyden lisäämisellä on tutkimusten mukaan hyvin pitkäaikaisia kielteisiä vaikutuksia lapsen kehitykseen. Suomi on asettanut itse tavoitteet sosiaalisten oikeuksien pilariin näiden tavoitteiden toteutumiseksi niin, että me voitaisiin vähentää köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien henkilöiden määrää vuoteen 2030 mennessä 100 000 henkilöllä, joista kolmasosan tulisi olla alle 18-vuotiaita. — Siis sanoin äsken väärin, sanoin, että puolet. On hyvä korjata se pöytäkirjaan. — Tämä tarkoittaa siis sitä, että me tarkoituksella tehdään näiden lasten ja nuorten elämästä vaikeaa.

Haluan vielä sanoa, että minusta nämä sosiaaliturvaleikkaukset, joissa työnnetään 38 miljoonalla ihmisiä yleisen asumistuen varaan ja sen takia työttömyysturvaa leikataan ja toimeentulotuki lisääntyy noin 60 miljoonalla eurolla, eivät ole järkeviä. Tällainen köyhyyden lisääminen tulee meitä vastaan, ja meidän olisi pitänyt toteuttaa järkevämmällä tavalla työllisyyspolitiikkaa. Jos kysytään, miten työllisyyttä hoidetaan parhaiten, niin yritykset vastaavat, että täytyy saada osaaminen kohtaamaan, että ihmiset olisivat osaavia, terveys kohtaamaan, että vaivat olisi hoidettu, ja myöskin se kohtaanto-ongelma, että työpaikat sijaitsisivat siellä, missä ihmiset asuvat. Nämä ovat ne kolme keskeisintä työllisyys-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

politiikan parantavaa toimea, ja näistä ei ole, kuulkaa, tietoaakaan, koska näihin ei ole tehty panostuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Mäkynen.

16.40 Matias Mäkynen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena, kuten tässä keskustelussa on todettu, on 100 000 uutta työllistä, mutta tuloksena on 100 000 ihmistä toimeentulotuella enemmän kuin aikaisemmin. Se on aikamoinen saavutus.

Edustajat Piisinen ja Bergbom, tämä jopa lapsenomainen uskonne yhden tahon ylivoimaisuuteen tai kaikkivoipaisuuteen ylitse kaikkien akateemisten toimijoiden ja asiantuntijoiden tässä maassa on sekä huvittavaa että... [Puhujan mikrofonin sulkeutu] — Jahas, no niin. — Viime kaudella, kun teimme parlamentaarista yhteistyötä tutkimus- ja kehitysrahoituksen nostamiseksi, valtiovarainministeriön arvio oli, että ei kannata, julkiset panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen eivät kannata, niitä ei kannata tehdä. Saimme valtiovarainministeriöstä laskelmia: ei kannata tehdä, lisäävät velkaantumista, eivät lisää tuotavuutta, eivät ole kannattavia investointeja. Tämä oli valtiovarainministeriön arvio. Kun pyysimme lisää arvioita muilta akateemisilta tutkijoilta, esimerkiksi tuottavuuslautakunnalta, niin valtiovarainministeriö muutti kantaansa ja alkoi kannattaa esimerkiksi Martti Hetemäenkin tekemien laskelmien jälkeen, että tutkimukseen ja tuotekehitykseen kannattaakin investoida, ja tänä päivänä valtiovarainministeriö on sitä mieltä, että nämä investoinnit kannattaa tehdä. Tämä oli vain yksi esimerkkitapaus siitä, että näitä laskelmia voidaan tehdä hyvin erilaisilla tavoilla, oletuksia voidaan tehdä hyvin erilaisilla tavoilla. SISU-malli on staattinen, se ei ota huomioon ihmisten käyttäytymisvaikutuksia, ja se ei ole mikään lopullinen totuus siitä, minkälaisia työllisyysvaikutuksia näillä esityksillä tulee olemaan. Tässä on myös se ongelma, että kun te tuotte esityksen asumistuen leikkauksesta, työttömyysturvan leikkauksesta, toimeentulotuen heikentämisestä ja kuntoutustuen heikentämisestä ja arvioitte näille kaikille erikseen vaikutuksia, esimerkiksi sama työtön, joka saa sekä asumistukea että työttömyysturvaa, arvioidaan työllistyväksi kaksi kertaa. Se ei ole mahdollista. Parhaimmillaan jopa kolminkertainen työllistyminen voi näissä laskelmissa olla mahdollista, mutta tämä on tullut esimerkiksi työ- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisissa esille, että nämä laskelmat työllisyysvaikutuksista eivät huomioi toisiaan ja siksi tämä nettovaikutus on huomattavasti pienempi kuin mitä te nyt täällä esitätte.

Edustaja Bergbom puhui julkisen talouden huonosta tilasta mutta jätti mainitsematta, että velkaantuminen kasvaa ensi vuonna, teidän budjettinne lisää velanottoa suhteessa tähän vuoteen, te otatte tällä kaudella enemmän velkaa kuin mitä teidän suosikkipoliittikkonne Sanna Marinin aikana hänen hallituksessaan, joka kohtasi pandemian, Venäjän hyökkäyssodan ja energiakriisin [Krista Kiuru: Ja selvisi!] ja selvisi näistä kaikista, joutui ottamaan velkaa. Mutta te otatte enemmän velkaa, vaikka teillä ei ole mitään vastaavia kriisejä päällä. Te otatte enemmän velkaa ja te lisäätte velanottoa joka vuosi, koska te leikkaatte sosiaaliturvasta mutta annatte sen hyödyn, joka siitä menee, veronalennuksina muualle. Verroasteen lasku tuo 9 miljardin euron laskun tällä hallituskaudella. Se melkein täyttää koko sen alijäämän, jonka te saatte aikaan tämän hallituskauden alussa. Vaalien alla perussuomalaisista sanottiin, että ”pienituloisilta leikkaaminen ei meille käy”. Ilmeisesti perussuomalaisissa ei tajuta, mitä ollaan tekemässä. Varmaan se kertoo siitä, että vain kolme edustajaa on täällä paikalla. [Miko Bergbom: Montako teitä on?] Te leikkaatte nyt pienituloisilta historiallisen paljon. Me emme leikkaa, me vastustamme näitä leikkauksia, ja me

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

käymme täällä keskustelua teidän kanssanne. Meillä on ollut eilen täällä kahdelta yöllä 10 edustajaa vastustamassa näitä leikkauksia. Te olette luvanneet, että ”pienituloisilta leikkaaminen ei meille käy”, ja te teette nyt historiallisen suuria leikkauksia. [Vilhelm Junnila: Ei pidä paikkaansa! — Krista Kiuru: Ei pidä paikkaansa, vai?]

Kokoomus taas on sanonut, että keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia — no, kohtuus on sellainen epäselvä käsite, mutta minä olen sitä mieltä, että yli kolmanneksen heikennys ihmisen toimeentuloon, 37 prosenttia yksinhuoltajalta, on kohtuutonta. 100 000 ihmistä toimeentulotuen varaan on kohtuutonta. Esitin edellisessä puheenvuorossani kysymyksen, miksi hallitus heikentää lapsiperheiden asemaa, ja siihenkin itse asiassa vastaus löytyy, kun katsotaan näitä valtiovarainministeriön laskelmia tai kristillisdemokraattien laskelmia: hieman yllättäen sieltä näkyy, että yksinhuoltajilla laskennallinen efektiivinen marginaalivero on kaikista korkein, ja se johtuu näistä huoltajakorotuksista. Laskennallisesti yksinhuoltajilla nämä marginaaliveroasteet ovat korkeimpia, ja moni muu alkaisi silloin miettiä, miten voisimme auttaa yksinhuoltajia, miten voisimme auttaa lapsiperheitä työllistymään esimerkiksi lapsiperheiden palveluita parantamalla, varhaiskasvatukseen pääsyä helpottamalla ja niin edelleen, mutta yksinkertainen ja hyvin kylmä ratkaisu on poistaa huoltajakorotukset, niin kuin te nyt teette, ja heikentää aivan merkittävästi yksinhuoltajien ja lapsiperheiden asemaa. Tämä on kylmää politiikkaa, ja kannattaa lukea esimerkiksi lapsiasiainvaltuutetun lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle: siellä on erittäin selkeäsanaisesti todettu, miten vakavat vaikutukset köyhyydellä on lapsiin, miten pitkäaikaiset vaikutukset köyhyydellä on lapsiin. Tämä tulee aiheuttamaan juuri ne 90-luvun laman vaikutukset. Edustaja Valkonen on ihan oikeassa, että emme ole 90-luvun laman kaltaisessa kriisissä, esimerkiksi Suomen velansaanti ei ole loppumassa eikä taloutemme ole semmoisessa kriisissä, ja silti te teette sellaisia leikkauksia, jotka johtavat niihin samoihin virheisiin ja ongelmiin, jotka 90-luvulla tehtiin. [Krista Kiurun välihuuto] Se on se ihmeellinen asia tässä, että te otatte käyttöön ne samat lääkkeet, jotka nyt 30 vuotta 90-luvun laman jälkeen — todetaan — olivat epäonnistumisia, te käytätte tasan niitä samoja välineitä. [Kimmo Kiljunen: Hyvä analyysi, en ole kyllä ennen kuullut!]

Hallituspuolueiden edustajat ja ministerit ovat nyt viime päivinä esittäneet olevansa erittäin huolissaan näistä Suomen Pisa-tuloksista. Nämä leikkaukset tulevat heikentämään Pisa-tuloksia entisestään. Nälkäinen lapsi ei opi — niin sen voisi esimerkiksi tiivistää. Kukaan, joka kannattaa 17 000:n lapsen ajautumista köyhyYTEEN, ei voi väittää välittävänsä Pisa-tuloksien romahtamisesta. Tätä ei korjata erityisopetuksella tai puhelinten kieltämisellä. Köyhyydestä lapselle aiheutuva stressi on vahingollista ja jättää niin pitkät jäljet, joista te olette vastuussa. Tämä esitys vie kunnilta 55 miljoonaa euroa — perusopetus on kuntien tärkein tehtävä — ja lisää toimeentulotukimenoja 60 miljoonalla. Työttömyyden syyt ovat ihmisten terveydentilassa, joten te tietysti leikkaatte hyvinvointialueelta. Se on koulutuksen vanhentumisessa, joten te tietysti poistatte aikuiskoulutustuen. Tai se on asuinpaikassa, siinä, että ihminen ei asu siellä, missä työpaikka on, joten te heikennätte yleistä asumistukea, joka mahdollistaisi sen, että ihminen voisi työpaikan perässä muuttaa esimerkiksi pääkaupunkiseudulle tai muualle, missä työpaikkoja on. Te siis ette puutu työttömyyden juurisyihin, vaan te nimenomaan heikennätte ihmisten kannusteita, te heikennätte ihmisten mahdollisuutta ottaa työpaikkoja vastaan, ja te heikennätte Suomen taloudellista tilannetta ja tulevaisuutta. Tämä on erittäin huonoa politiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Gebhard.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

16.48 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! En nyt voi olla ottamatta kantaa edustaja Piisisen äskeiseen puheenvuoroon. Siitä olen sinänsä aivan samaa mieltä, että määräaikaisten työsuhteiden ketjutus on viheliäinen ilmiö, jota nykyisinkin jo ilmenee. Näistä määräaikaisten ketjuttamisista kärsivät eritoten naiset, ja määräaikaiset työsuhteet luovat myös valtavan otolliset olosuhteet raskaussyrjinnälle.

Samalla kun hallitus heikentää määräaikaista työtä tekevien työttömyysturvaa, te myös lisäätte määräaikaisten työsuhteiden määrää, koska helpotatte määräaikaisten työsuhteiden solmimista, eikä enintään vuoden määräaikaisuus tarvitsisi jatkossa mitään perustetta. Tässä kokonaisuudessa on mielestäni aika hatara argumentti, että hallitusohjelmassa on sinänsä hyvää tarkoittava lause siitä, että määräaikaisten ketjuttamiseen halutaan puuttua. Teillä ei kuitenkaan ole minkäänlaista suunnitelmaa, miten tämä toteutetaan. Sen sijaan olette jo päättäneet lisätä näitä määräaikaisten työsuhteita ja heikentää niitä tekevien työttömyysturvaa riippumatta siitä, onnistutko te puuttumaan ketjutukseen tehokkaasti.

Määräaikaisten ketjutukseen todella täytyy puuttua, mutta olisi kyllä uskottavampaa, jos pystyisitte edes hieman avaamaan, miten meinaatte sen toteuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Koskela, Minja.

16.50 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Ehkä muutama huomio näihin aiemmin esitettyihin kommentteihin, mitkä ovat tulleet sieltä salin oikealta laidalta. Ensinnäkin nämä huomiot siitä, mitä tänne on ikään kuin syytöksinä esitetty, että emme olisi halukkaita kuuntelemaan asiantuntijatietoa ja että sen vuoksi sivuuttaisimme valtiovarainministeriön huomiot ja laskelmat esimerkiksi näistä työllisyysmallisimulaatioista. Se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Itse asiassa tässä nimenomaisesti tuodaan sitä asiantuntijatietoa tähän keskusteluun korostamalla, että vaikka nämä simulatiot on tehty virkavastuulla, niin on olemassa myös sellaisia huomioita, jotka tulevat esimerkiksi yhteiskuntatieteiden puolelta asiantuntijalausuntoina, joissa todetaan, että nämä simulatiot eivät pysty ottamaan huomioon kaikkia niitä kysymyksiä, jotka liittyvät työllisyyden parantumiseen tai ihmisen kykyyn tehdä töitä. Aiemmin jo mainitsin täällä, että tällaisia kysymyksiä voivat olla esimerkiksi niukkuuden vaikutus ihmisen toiminta- ja päätöksentekokykyyn, sairaus, erilaiset sairaudet tai vaikka toimintakyvyn aleneminen. Siihen, minkä takia ihminen saa esimerkiksi toimeentulotukea, on moninaisia syitä. Ne ovat usein päällekkäisiä, ja nämä ovat monimutkaisia ilmiöitä, joita ei voida simuloida niin yksinkertaisesti tai yksiselitteisesti kuin nyt täällä annetaan ymmärtää.

Minun täytyy sanoa vielä se, että jos nyt meille esitetään, että oppositio ei ole halukas kuuntelemaan VM:n arvioita, niin on varmasti syytä muistuttaa siitä, että valtiovarainministeriö on esittänyt tässä talouden tasapainottamisessa, että pitäisi käyttää myös verosopeutusta. Muistaakseni yhtenä esimerkkinä mainittiin listaamattomien yhtiöiden osinkoveruhojennus, johon voisi puuttua, mikäli tätä tulosoikeutusta haluttaisiin käyttää. Mutta te ette ole halunneet sitä ottaa omaan keinovalikoimaanne siitä huolimatta, että tämä on ollut myös valtiovarainministeriön suositus. Jos käytetään tätä Valtolan aiemmin esittämää argumenttia siitä, että oppositio ei kuuntele valtiovarainministeriötä, niin itse asiassa tätä samaa voitaisiin käyttää myös hallituksen omiin kommentteihin ja tekoihin.

Vielä haluan huomauttaa sen, että nämä teidän päätöksenne tulevat pudottamaan valtavan määrän ihmisiä toimeentulotuelle. Se on köyhyysloukku, se on kannustinloukku, ja sieltä on vaikeampi työllistyä. Silloin kun perustellaan omia päätöksiä työllisyydellä, niin

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

kyllä minä ajattelen, että silloin olisi syytä ottaa huomioon myös tämä näkökulma, että ihmisten sysääminen toimeentulotuelle vaikuttaa suoraan siihen, minkä verran ihmiset voivat työllistyä. — Koska aikani on loppumassa ja haluan sanoa vielä yhden asian, niin siirryn tuonne puhujapöytäntöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Viimeinen huomioni koskee työssäoloehdon pidentämistä ja sen suhdetta määräaikaisiin opettajan työsuhteisiin. Ehkä tässä on syytä taustoittaa sen verran, että olen itse entinen opettaja. Olen tehnyt töitä opettajana. Ensimmäinen opettajan työ, täysipäiväinen työ peruskoulussa, jonka sain, oli sellainen, että minä sain sähköpostin, jossa luki, että ”tarjolla opettajan viransijaisuus kesälomineen”. Ja tämä ”kesälomineen” oli taikasana, jonka vuoksi itse ajattelin, että tähän kannattaa ehkä lähteä. Olen myöskin itse jäänyt myöhemmin saatua viran virkavapaalle sillä tavalla, että se virka on laitettu vuodeksi auki, nimenomaan 12 kuukaudeksi, ei 10 kuukaudeksi, koska silloin on helpompi saada opettajia töihin. Ja nyt kun te pidennätte työssäoloehdot kuudesta kuukaudesta kahdeksanteentoista, niin se vaikeuttaa näitä määräaikaisten opettajien työsuhteita, jotka osuvat nuoriin opettajiin, osuvat usein niihin opettajiin, jotka ovat siellä työuran alkuvaiheessa. Ja se vaikeuttaa myös työvoiman saatavuutta sille alalle, missä sille nyt olisi erityisen kipeästi tarvetta. Ja ajattelen kyllä, että kun täällä on nyt puhuttu siitä, minkä verran pitää... tai että millaisia kommentteja tästä asiasta on saatu, niin oletteko te kuulleet näitä opettajia, jotka tekevät töitä määräaikaisissa työsuhteissa, millä tavalla tämä tulee vaikuttamaan heidän arkeensa, heidän elämäänsä, siihen, miten kannattavaa tätä työtä on tehdä jatkossa vai pitääkö koulutautua uudelleen vai mitä pitää tehdä? Minusta olisi todella tärkeää, että silloin kun tehdään tällaisia päätöksiä, kuunnellaan niitä ihmisiä, joita se päätöksenteko koskee, ja tässä kysymyksessä, hyvä hallitus, minusta vaikuttaa siltä, että näin ei ole toimittu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

16.55 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Minä olen nyt sittenkin peruuttamassa minun aikaisemmasta mielipiteestäni, joka oli se, että myöskin vasemmalla laidalla ymmärretään se, kuinka vakava julkisen talouden tilanne Suomessa on. Te ette selvästi ymmärrä sitä, tai sitten te ymmärrätte sen, ja te vaan kritisointte hallitusta, koska tiedätte, että kyllä hallitus kantaa vastuuta, kyllä hallitus tekee sen, mihin teistä ei ole.

Tosiasia on se, että Suomi on Pohjoismaa tällä hetkellä vain nimeksi. Me eletään kuin Pohjoismaa, meidän sosiaaliturva on kuin Pohjoismaan, mutta tosiasia on se, että kaikilla muilla Pohjoismailla on huomattavasti parempi julkinen talous kuin Suomella, julkisen talouden tilanne on muissa Pohjoismaissa parempi. Tämä on aika hälyttävä asia. Eli meidän menot ovat hyvinvointivaltion, Pohjoismaiden tasolla mutta meidän tulot eivät ole. Tässä on se iso ongelma. Jotain on siis tehtävä.

Viime hallituskaudella hyvässä suhdannejaksossa tehtiin mukavia toimia, jotka nekin voivat olla hyvin perusteltuja, mutta tehtiin mukavia toimia. Kun nyt ne mukavat toimet alkavat olla käytetty, niin silloin herää se kysymys, että kun me tarvitaan yhä suurempi osa ihmisistä töihin, jollakin tavalla on saatava niitä kannustimia aikaan ja pelkät mukavat kannustimet alkavat olla käytetty, kuten on moneen kertaamaan todettu — jos halutaan saada lisää mukavia kannustimia, nekin yleensä maksavat — niin mites, onko meillä rahaa. No, ei ole.

Edustaja Mäkyinen täällä totesi, että tämä hallitus ottaa ennätysmäärän velkaa. Jos katsotaan, mistä se velka koostuu, niin yksi merkittävä tekijä on valtionlainan korot. Velkaa

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

kun otettiin viime kaudella merkittävä määrä, niin eivät paljon teitä hetkauttaneet varoitukset siitä, mitä se tulee tarkoittamaan tulevaisuudessa, kun sitä velkaa pitää maksaa takaisin. Valtionvelan korot mitataan miljardeissa euroissa — huomattavasti enemmän kuin teidän aikanne, huomattavasti enemmän. [Jorma Piisinen: Yli kolminkertaistunut!] — Niin, nimenomaan: yli kolminkertaistunut. — Tämä tarkoittaa sitä, että se muodostaa jo merkittävän osan Suomen valtion jokavuotisesta velkaantumisesta, pelkät lainan korot, mitä nyt maksetaan. Sitten siellä on hyvinvointialueiden tilanne entisestään pahenemassa, muodostaa yhden merkittävän osan siitä velkaantumisen lisäyksestä, ja tähän päälle Euroopassa ja maailmantaloudessa oleva suhdannetilanne, joka heikentää Suomen julkisen talouden tilannetta — tämä ei poista sitä, etteikö jotain pitäisi tehdä. Jos katsotaan esimerkiksi asiantuntija-arvioita, niin hallituksen budjetti ensi vuodelle on elvyttävä — el-vyt-tä-vä. Jos kuuntelee teidän puheenvuorojanne, niin tulee se kuva, että hyvinvointivaltio ollaan ajamassa alas, mitään ei jää jäljelle muuta kuin varjoyhteiskunta, ja tämä ei pidä paikkaansa. Kymmeniä miljardeja, 80 miljardia euroa, on valtion budjetti ensi vuodelle. Rahaa menee järjestömät määrät. Sopeutustarve tällä hallituskaudella on 4+2, ja se kaksi miljardia perustuu rakenteellisiin toimiin. Jos ne rakenteelliset toimet eivät onnistu, niin sen jälkeen joudutaan tekemään muualta sopeutuksia. Eli kyllä on vain pakko pelastaa se julkinen talous.

Nythan tilanne on se, että kun Suomi ottaa velkaa x-määrän, niin jos ei tätä velkaantumisen kehitystä, joka siis kasvaa joka vuosi, saada hidastettua tai saada taitettua menemään alaspäin, jossain kohtaa tulee se päätepiste, jossa me ei enää saada rahaa markkinoilta, ja jos me saadaan sitä, me saadaan sitä yhä kalliimmilla ehdoilla. Semmoisessakin tilanteessa voidaan olla, ja näin myös valtiovarainministeriön arvioiden mukaan ollaan. Jos ajatellaan turvallista yhteiskuntaa, niin sillä pitää olla kyky ottaa myöskin velkaa tilanteessa, joka edellyttää sitä. Sanotaan vaikka: Ukrainan sota on hyvä esimerkki tästä.

Ukrainan taloudellinen tilanne perustuu tällä hetkellä hyvin pitkälti siihen, että Eurooppa ja monet muut toimijat tässä maailmassa auttavat heitä taloudellisesti. Ei heillä ole semmoinen julkinen talous, jolla he pystyisivät kriisin tullessa tai ennen kriisiä, kun ruvetaan varautumaan, pumppaamaan siihen yhteiskuntaan markkinoilta rahaa.

Tämä on aivan äärimmäisen tärkeätä, että meillä on resilienssiä myös taloudessa, jotta me voidaan vastata erilaisiin konflikteihin, haasteisiin, kriiseihin, mitä tulee, esimerkiksi korona ja nyt esimerkiksi Ukrainan sodan tilanne, kun autetaan heitä, tai tulevaisuudessa, kuka tietää, mitä tulee, mutta on hyvä, että meillä on jotain, mistä ottaa. Jos me ajetaan meidän taloustilanne ajattelulla ”ei huolta huomisesta” aivan katastrofaaliseen tilaan, niin sitten ei oteta enää velkaa, vaikka oikeasti sitä tarvittaisiin hätätilanteessa. Se on aika huolestuttava tilanne.

Mitä tulee siihen, että jos me ajetaan tämä meidän julkisen talouden tila totaaliseen kriisiin, vielä pahempaan kuin tähän, niin sitten kun aletaan tekemään niitä sopeutuksia, joista jossain kohtaa alkaa päättämään joku muu kuin Suomen parlamentti — tai he määrittelevät ehdot, mitä pitää tehdä — niin kyllä siinä kärsivät nimenomaan heikoimmassa asemassa olevat eniten. Kannattaa aloittaa hyvän sään aikaan.

Jo viime kaudella teitä muistutettiin siitä, että nyt kannattaisi jo aloittaa tekemään sopeutustoimia. Te ette olleet valmiita siihen. Ymmärrän sen: oli vaalit tulossa, ei pystynyt, kamalaa, hirveätä, äänestäjät rankaisisivat, SAK ei suostunut. Ymmärrän, että ette pystyneet tekemään sitä, mutta nyt on hallitus, joka pystyy tekemään sopeutustoimia. Sitten kun te kritisoitte jokaista sopeutustoimea, että ei tätä pidä tehdä, ei tätä, oli kyse kehitysavusta, oli kyse sosiaaliturvan muutoksista, oli kyse mistä tahansa, mikään ei teille käy, sen jälkeen

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

kun te olette kaikki sopeutustoimet haukkuneet ja nauraneet pystyyn, niin tämän jälkeen te toteatte, että otetaan liikaa velkaa. Oletteko te sitä mieltä, että pitää siis leikata lisää? Olen näin nyt ymmärtänyt. Kerran me otetaan liikaa lisää velkaa, niin pitää siis leikata lisää. Tämä on muuten se tilanne, minkä edessä kohta ollaan, koska jos katsotaan, niin siitä, kun hallitusneuvottelut keväällä olivat, julkisen talouden tilanne on entisestään heikentynyt. Valtiovarainministeri Purra on tämänkin hyvin selväsanaisesti todennut: lisää sopeutustoimia tarvitaan, nykyiset eivät riitä.

No, teidän ratkaisunne kaikkeen on lisää veroja, lisää veroja — veroja, veroja, veroja — nostetaan kokonaisveroastetta. Ei tämä vaan toimi tällä. Jos katsotaan, että Suomella on yksi maailman korkeimmista veroasteista, ennätysmäärä velkaa ja velka vaan lisääntyy, niin eihän se ole voittajan valinta, ei se vaan ole. Kyllä meidän pitää lähteä siitä, että ihmiset saadaan töihin, heillä on kannustimia olla töissä, he pääsevät tienaamaan rahaa, jota he voivat kuluttaa, mikä ruokkii meidän sisämarkkinoille positiivista kierrettä, joka itsessään synnyttää työpaikkoja. Kun ihmiselle jää palkasta käteen sen jälkeen, kun hän on maksanut ruoat, laskut, kodin, autot, kaikki, niin hänelle jää jotain, mitä hän voi kuluttaa palveluihin, ja nämä palveluyritykset kykenevät työllistämään työntekijöitä, mikä itsessään synnyttää lisää työpaikkoja tähän yhteiskuntaan. Mutta teidän vaihtoehdossanne valtio tietää ja osaa paremmin kuin markkinat, kuin suomalaiset ihmiset. Minä en usko siihen, että kokonaisveroasteen korottaminen, aina vaan verojen lisääminen, kun näyttää taloustilanne heikentyvän, olisi oikea ratkaisu, koska se ei ole sitä.

Me eletään muutenkin kansainvälisessä tilanteessa, jossa me kilpaillaan meidän verrokkimaita vastaan. Meidän pitää katsoa, mitä siellä on tehty, kun me ei eletä missään tyhjiössä täällä keskenämme.

Teidän ratkaisunne on lisää veroja, meidän ratkaisumme on lähteä uudistamaan tätä yhteiskuntaa. Ymmärrän, että se aiheuttaa kritiikkiä, ymmärrän, että se harmittaa, mutta me kannetaan vastuuta teidänkin puolestanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

17.02 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Mäkysen aiempaan puheenvuoroon sanoisin kommenttina, että jos nyt välttämättä kokee tarpeelliseksi käyttää sitä argumenttia, montako edustajaa eri puolueilla on istuntosalissa, niin kannattaa tarkistaa, että sanomishetkellä omassa puolueessa olisi edes muutama edustaja enemmän kuin siinä puolueessa, jonka läsnäoloa moittii.

Kuitenkin tämän lyhyen keskustelun aikana, mitä itse tässä olen ollut kuuntelemaan, jo pari kertaa on taidettu vääristellä valtiovarainministeri Purran ennen vaaleja paneelissa esittämää sivulausetta tästä vähäosaisilta leikkaamisesta. Käsitykseni mukaan se keskustelu kyllä meni niin, että perussuomalaiset leikkaisivat mielellään vähemmän kuin kokoomus. Tuskin kukaan tämän todenperäisyyttä lähtee kiistämään.

Muutamia huomioita, vääriä käsityksiä, joita salissa on esitetty, korjaan niitä tässä. Hallitus ei kevennä veroja velaksi, vaan kaikki veronkevennykset, jotka hallitus tekee, perustuvat siihen, että jotain muuta veroa nostetaan. Kokonaisveroaste ei tässä ratkaisussa nouse, mutta verojen painopistettä muutetaan eli esimerkiksi kannustetaan työntekoon pieniä keskituloisia ihmisiä, kevennetään autoilijan kustannustaakkaa. Tällaisia pieniä vero-liikkeitä hallitusohjelmassa tehdään, mutta niitä ei tehdä sinänsä velaksi, vaan veroratkaisu kannattelee itsensä.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

On esitetty vasemmisto-oppositiosta, että valtiovarainministeriö on suositellut jotain veroa säädettäväksi. Tämä ei pidä paikkaansa. Valtiovarainministeriö on laatinut verokartoituksen, jota leikkimielisesti kutsutaan ”veronkorotusoppaaksi”, eli siellä on listattuna kaikki mahdolliset verot, joita Suomessa kerätään, keinot, millä niitä voitaisiin nostaa. Ei siellä oteta kantaa siihen, mitä pitäisi nostaa ja miten pitäisi nostaa. Tämä kyseinen listaamattomien yritysten veronkorotus on eräs niistä keinoista, joita voitaisiin käyttää. Samalla tavalla siellä on listattuna esimerkiksi yleisen arvonlisäverokannan nostaminen. Sekin olisi eräs keino, jota voitaisiin käyttää, jos sellainen arvovalinta haluttaisiin tehdä.

Tästä määräaikaisten työ sopimusten ketjuttamisesta. Se on hallitusohjelmakirjaus, jota lähdetään toteuttamaan, ja se tulee aikanaan työministerin valmistelemana esityksenä.

On puhuttu työssäoloehdon pituudesta. Aikaisemminhan tilanne oli se, että tämä työssäoloehto oli ylivakuutus, eli hyvin lyhyellä työssä käymisellä pystyi saamaan hyvin pitkän, kattavan työttömyysturvan. Se johti valitettavasti joissain tapauksissa väärinkäytöksiin, ja nyt tätä ylivakuutusta käydään korjaamaan.

Tuossa aiemmin edustaja Bergbom epäili, että vasemmisto-oppositiosta ei olisi korjaamaan tätä tilannetta, ja itse olisin kyllä vähän samassa tilannekuvassa, kun kuitenkin on niin, että ei sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetissa edes kerrota, millaisia työllisyysvaikutuksia sillä olisi. Millä aikavälillä te olisitte valmis säästämään, sopeuttamaan valtiontaloutta esimerkiksi kuusi miljardia, yhdeksän miljardia, kun me tiedämme, että nekkään summat eivät tule riittämään mihinkään? Mistä te löytäisitte rahat rakentamanne soten valuvikoihin ja niiden korjaamiseen? Ei ole uskottavuutta. Kritiikkiä on helppo esittää, mutta pitäisi olla myös vaihtoehto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

17.06 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä aloitti oman puheenvuoronsa kritiikillä oppositiota kohtaan, että olemme moittineet, että täällä ei ole hallituspuolueen edustajia vastaamassa ja keskustelemassa, kun tehdään Suomen historian suurimpia leikkauksia pienituloisille ihmisille. Suomen historian suurimpia leikkauksia kokonaisuudessaan tehdään parhaillaan, eikä täällä ole hallituspuolueita paikalla. [Vilhelm Junnila: Ei pidä paikkaansa!] — Ei pidäkään paikkaansa, minä olen ilahtunut, kun tulin tänne äsken, ja täällä on myöskin hallituspuolueiden edustajia, useampi perussuomalainen, hieman enemmän meitä oppositioedustajia täällä tässä vaiheessa. Tiedän, että on aika myöhäistä jo perjantaina ja monilla ovat paineet erilaisia kuin meillä, jotka olemme tästä lähiseudulta.

Mutta halusin vastata muutamiin huomioihin hieman yleisemmällä tasolla ja vastata niihin kysymyksiin, mitä täällä sanottiin — ehkä vähän teesimäisemmin, mutta kun ne tulivat teeseinä myöskin hallituspuolueiden edustajilta. Kuuntelin erittäin huolella Bergbomin puheenvuoron tässä äsken, ja halusin vain oikeastaan sanoa nämä perusfaktat, että ne ovat kohdillaan. Minä sanoisin näin rajusti: tämä Suomen velkakriisi, julkisen talouden velkakriisi, on primäärisesti poliittinen velkakriisi. Se ei ole aito velkakriisi. Kun te viittasitte vertailumaihin, niin se ei ole aito. Tämä on primäärisesti poliittinen.

Totta, meillä on siis velkaantuminen ollut nopeata viime vuosina — niin se on ollut vertailumaissa Euroopan unionin piirissä, Euroopassa, laajemmin muuallakin, johtuen koronasta, johtuen turvallisuustilanteen heikkenemisestä. Tämä on yleiseurooppalainen ilmiö tällä hetkellä. Suomen velka-aste, julkisen velan aste, on EU:n keskitasolla tällä hetkellä, ja tässä suhteessa tätä ei kannata yliiioitella.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Te sanoitte myöskin, että pää tulee vetävän käteen, kohta luottoluokittajat luokittelevat meidät uudella tavalla, emme saa enää lainoja samoin ehdoin kuin aikaisemmin. Sanon teille suoraan, että ei ole tässä suhteessa hätää. Vaikka olen samaa mieltä siitä, että sopeutustoimia tarvitaan, se on eri asia, mutta tässä suhteessa eikä vielä lähiaikoinakaan... Suomi on niitä viimeisiä maita, joissa tämä velkakriisi niin sanotusti ajautuu siihen pisteeseen, että luottoluokittajat rupeavat muuttamaan arvioita. Miksi? Sen takia, että te puhutte ja me puhumme täällä bruttovelasta, ja se on totta, se on korkeimmillaan Suomessa historiassa — tällä hetkellä 150 miljardia euroa suurin piirtein, onko hieman enemmän jo. Se on korkea, ja se on kasvanut voimakkaasti parina viime vuotena näistä syistä, mistä Euroopassa kaikki maat velkaantuvat. Mutta OECD, joka katsoo nimenomaan nettovelkaa, ei pidä Suomen velkaantuneen lainkaan, koska meillä on eläkerahastoissa 250 miljardia, jotka lasketaan julkisen talouden osaksi, ja luottoluokittajat katsovat nimenomaan tätä nettovelkatilannetta. Ja Suomella tässä suhteessa ei ole hätää ollenkaan luottoluokittajien kannalta, vaikka olen samaa mieltä, että nämä eläkerahastot eivät ole käytettävissä budjetin katteena samalla tavalla kuin Norjassa, jossa nämä suuret öljyrahastot ovat käytettävissä budjetin katteenakin suoraan, jolloin heidän tilanteensa on kokonaan toisenlainen Pohjoismaana kuin Suomella. Eli teidän kannattaa nähdä kokonaiskuva nyt täällä. Ja sen takia, kun tämä on poliittinen velkakriisi, te käytätte sitä poliittisesti välineellisesti hyväksi ja katsomme näitä sopeutumistoimia.

Sosiaalidemokraatit ovat samaa mieltä siitä, että me tarvitaan sopeutustoimia. Me menimme vaaleihinkin sillä silmällä, että me tarvitsemme sopeutustoimia, mutta meidän argumenttimme oli itse asiassa aika lailla sama varmasti kuin teillä perussuomalaisilla: me emme ota köyhimmiltä. Te puhuitte koko ajan, että meidän voimme kehitysyhteistyöstä ottaa, että emme anna maailman köyhille sitä rahaa, tuhlaa sinne, käytetään ne kotimaisiin, suomalaisille köyhille. Me emme ota heikoimmilta suomalaisilta, näitä sopeutustoimia ei heille tehdä, vaan me teemme niille, joilla on — ei niille, joilla ei ole.

Tässä on ratkaiseva ero, ja nyt on ratkaiseva ero siinä, että te menitte vaaleihin sillä, että te autatte suomalaista köyhää, pienituloista ihmistä, syrjäseudun ihmistä, pääkaupunkiseudulla asuvia suomalaisia. Ja nyt me näemme, että te leikkaatte köyhimmiltä, ja tähän on se häly, mikä täällä on. Tästä me puhumme tässä. Oppositio on nimenomaan häkeltynyt siitä, että menette kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kukkarolle. Te menette toimeentulotukea saavien ihmisten kukkaroille, ja te työnnätte, köyhdytätte, Suomen kansaa. 65 000 uutta toimeentulotukiasiakasta tulee siitä, että tehdään nämä sosiaaliturvaleikkaukset — 65 000 ihmistä aidosti köyhytetään. Tämä on täysin ristiriidassa teidän vaaliohjelmienne kanssa ja täysin ristiriidassa sen arvomaailman kanssa, mitä me sosiaalidemokraatit täällä edustamme. Me emme halua heikentää heikossa asemassa olevien ihmisten asemaa. Me haluamme kehittää sitä ja parantaa sitä niin, että mahdollistetaan se työllistyminen niin monella tavalla kuin vaan voidaan, ja otetaan niiltä, joilla on.

Ja mitä te teette? Leikkaatte maailman köyhiltä ja sanotte, että kehitysyhteistyö lähes puolitetaan — ei puoliteta, mutta erittäin rajut leikkaukset siinä, historiallisen rajut leikkaukset tehdään — jotta te voitte tehdä verohelpotuksia. Leikkisästi voi sanoa sen, kun se tänään äänestettiin: kaljanjuonti helpottuu tässä maassa. Otetaan tämä leikkisyys pois. Te joka tapauksessa teette verohelpotuksia kaikkein suurituloisimmille — voimakkaat verohelpotukset kaikkein suurituloisimmille. [Miko Bergbom: Kaikille!] Tämä on arvokysymys. Tämä on arvokysymys, mihin te painoitte. Sosiaalinen omatunto, yhteisvastuu, ei tunne rajoja, me olemme sanoneet koko ajan sen, sosiaalidemokraatit sanovat aina sen. Jos

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

sinä kannat huolta globaalitasolla eriarvoisuudesta ja köyhyydestä, niin kannat sen myös kotimaassa. Te, jotka olette tehneet sen opportunistisista syistä kotimaassa, puhutte välillä köyhistä silloin, kun vaalit ovat tulossa, kun taas vaalien jälkeen tehdään kovinta oikeistopolitiikkaa, kuritetaan köyhintä erittäin vahvasti. Teette sen juuri nyt, ja teette helpotusta rikkaammille ihmisille tässä yhteiskunnassa.

On vaikea käydä tätä keskustelua tai oikeastaan ymmärtää sitä keskustelutilaa, kuinka te saatatte tällä tavalla argumentoida, ja nyt me kuulemme tätä saarnaa siitä, että demarit eivät halua sopeuttaa. Me halutaan sopeuttaa. Me puhumme myös totta kai siitä, että meillä on varaa ottaa sieltä, missä on. Me emme alentaisi suurituloisimpien veroastetta. Me puhumme listaamattomien yritysten osakkeiden verottamisesta, missä nähdään täysin spekulatiivinen tilanne — kaikki valtiovarainministeriä myöten toteavat sen tilanteen, että tässä on resurssi, joka on käyttämättä. Me saatamme puhua rahamarkkinaverosta. Me puhumme siitä, että pannaan finanssisektori maksulle, pannaan maksamaan ne, joilla sitä varaa on, eikä panna maksamaan niitä, jotka ovat jo heikoilla — jotka ovat jo heikoilla. Tämä on se iso kulma.

Puhemies! Minä näen, että kello menee tuohon. Minun täytyy varmaan varata vielä yksi puheenvuoro tähän jatkossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

17.13 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön on liitetty perustuslakivaliokunnan lausunto, joka oli erimielinen. Kuusi valiokunnan jäsentä vahvasti asiantuntijalausuntoihin perustuen katsoi, että lapsikorotusten poiston osalta selvästi rikotaan perusoikeuden suojaa. Se on niin olennainen heikennys lapsiperheiden toimeentuloon lapsiköyhyyttä lisäten, että se vaatisi vaikeutetun säättämisjärjestyksen. En lähde lukemaan tuota eriävää mielipidettä 1 — myöskin kakkosessa on asiallisesti sama asia edustaja Kontulan toimesta — mutta haluan tässä lainata sitä oikeudellista päättelyketjua, jota keskeiset asiantuntijat perustuslakivaliokunnalle toivat.

Ensinnä tenure track -professori Anu Mutanen totesi muun muassa: ”On syytä todeta, että vaikka esityksessä tuodaan esille lasten oikeuksien yleissopimus ja siihen kytkeytyvä lapsen edun ensisijaisuus, ei ehdotusta ole varsinaisesti arvioitu mainitun periaatteen valossa. Ehdotetulla sääntelyllä olisi nähdäkseni merkittäviä vaikutuksia lapsiin. Esimerkiksi ehdotettu lapsikorotuksen poisto on työttömyysetuutta saavien kotitalouksien kannalta varsin tuntuva ja kohdistuisi pienituloisiin lapsiperheisiin. Ylipäättään esitykseen sisältyvät työttömien ja pienituloisten kotitalouksien toimeentuloa heikentävät muutokset heikentävät myös niissä elävien lasten oikeutta toimeentuloon. Nähdäkseni lapsikorotuksen poiston perusteluna ovat vain taloudelliset säästötavoitteet. Esitykseen ei havaintojeni mukaan sisälly kompensatiojärjestelyjä, vaan lapsiperheen toimeentulon parannuksia on tarkoitus toteuttaa erillisellä hallituksen esityksellä lähinnä lapsilisäjärjestelmään tehtävin muutoksin. Pidän tärkeänä sen varmistamista, että esitys ei vaaranna ongelmallisella tavalla lasten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista ja että esimerkiksi lapsikorotuksen poiston kompensatiot ovat tähän nähden riittäviä ja myös ajallisesti vaikutuksiltaan yhteensouvia tämän esityksen kanssa. Esityksessä on pyritty ottamaan huomioon tarve sopeutua lapsikorotuksen lakkauttamiseen voimaantuloa koskevalla siirtymäsäännöksellä.” — Siis 1.4. 2024 lukien. — ”Esityksestä ei ole kuitenkaan havaintojeni mukaan luettavissa, millä perusteella ehdotettua voimaantuloaikaa pidetään riittävänä muutokseen sopeutumisen nä-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

kökulmasta. Myös muilta osin voimassaoloajan ehdotetun porrastuksen perustelemiseen on jäänyt avoimuutta. Huomionarvoista on lisäksi se, että ehdotetut muutokset eivät olisi miltään osin väliaikaisia vaan tarkoituksena on säätää työttömyysturvaan toistaiseksi voimassa olevia muutoksia. Tämä korostaa sitä, etteivät ehdotukset saa muodostaa olennaista puuttumista perustoimeentulon turvaan. Sadoissa euroissa olevia vaikutuksia ei voitane pitää merkitykseltään ainakaan vähäisenä puuttumisena perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaiseen perusturvaan. Merkillepantavaa on myös se, että esityksessä työttömyysturvan leikkauksia perustellaan osittain henkilöiden mahdollisuuksilla turvautua toimeentulotukeen. Esityksen merkitsemä toimeentulotuen tarpeen lisääntyminen ei käsittääkseni ole kaikkien yhteensopiva ehdotuksen tavoitteiden kanssa. Lisäksi on huomautettava, että perustuslain 19 §:n 1 momentin mukainen oikeus toimeentulon turvaan on tarkoitettu viimesijaiseksi turvajärjestelyksi. Mielestäni on myös syytä korostaa perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaisen perustoimeentulon turvan itsenäisyyttä suhteessa tuohon ykkösmomenttiin.”

Professori Mutanen pitää myös, lainaus jatkuu, ”hyvin ongelmallisena sitä, että tällainen laajasti yhteiskuntaan vaikuttava ja yksittäisen heikossa asemassa olevan henkilön kannalta merkittäväksi luonnehdittava ja vieläpä toistaiseksi voimassa olevia muutoksia tarkoittava esitys ei sisällä riittävää perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia eikä kaikilta osin kattavaa ja asianmukaista perustuslainmukaisuuden arviointia. Kuva esityksen tosiasiallisista perus- ja ihmisoikeusvaikutuksista jää hämäräksi ja esitettyjen heikennysten ja perusoikeusrajoitusten perustelut avoimiksi. Esityksen perusteella ja eri esitysten yhteisvaikutukset kokonaisvaltaisesti kattavien vaikutusarvioiden puuttuessa on mielestäni mahdotonta tehdä arviota siitä, muodostuvatko perusoikeuksien tasoon nyt ehdotetut muutokset sellaisinaan tai yhdessä muiden ehdotettujen muutosten ja tulevien muiden uudistusten kanssa perustuslain 19 §:n 2 momentin kannalta ongelmallisella tavalla olennaisiksi tai muutoin perusoikeuksien tason kannalta kohtuuttomiksi.”

Julkisoikeuden emeritaprofessori Raija Huhtanen totesi omassa lausunnossaan: ”Lapsikorotuksista luopuminen tarkoittaa heikennystä perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettuun lapsiperheiden tukemisvelvollisuuteen. Sen suuruusluokasta kertoo sille perusteluissa arvioitu säästövaikutus, noin 72 miljoonaa euroa, joka olisi enemmän kuin minkään muun esityksessä ehdotetun toimenpiteen, kun katsotaan koko työttömyysturvapaketia. Vastaavan säästön aikaansaamiseksi ei ole esitetty vaihtoehtoja, mitä perustellaan hallitusohjelmalla. Lapsilisän korotukset kompensoisivat heikennystä vain osaksi. Käytännössä jouduttaisiin turvautumaan enenevässä määrin toimeentulotukeen. Tämä synnyttäisi ongelman perustuslain 19 §:n 1 ja 2 momenttien välisen suhteen kannalta, kun huomioon otetaan myös muiden vireillä olevien ehdotusten toteutuessaan aiheuttama samansisältöinen vaikutus.”

Tarkastelun jälkeen professori Huhtasen johtopäätöksenä edellä todetusta oli, että ehdotus lapsikorotuksesta luopumisesta on ongelmallinen niin oikeasuhtaisuusvaatimuksen kuin sen vaatimuksen kannalta, ettei perusoikeusrajoitus saa olla ristiriidassa kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa. Näillä perusteilla juuri lapsikorotusten osalta tuo ristiriita perusoikeuden kanssa on niin selvä, että sen pitäisi johtaa oikeudellisesti tarkastellen vaikeutettuun säätämisyjärjestykseen. Jos nuo vaikutusarvioinnit varsinkin yhteisvaikutusten osalta olisivat tarkemmat kautta linjan, löytyisi todennäköisesti myös muita kohtia, joissa pystyttäisiin toteamaan euromääräinen tai prosentuaalinen heikennyksen määrä, joka vielä olisi mahdollinen tai — vastakohtaispäätellen — joka menisi sitten tämän sää-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

tämisjärjestysrajan yli. Nyt lapsikorotuksen osalta se on niin ilmeinen, että tähän olisi pitänyt koko valiokunnankin puuttua, mutta näin ei valitettavasti tällä kertaa käynyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.20 Vilhelm Junnila ps: Kunnioitettu puhemies! Edustaja Joona Räsänen aiemmassa keskustelussa toivoi, että kunhan tiedusteluvalvontavaliokunta ja suuri valiokunta lopettavat kokouksensa, niin palaisimme tänne saliin vielä keskustelemaan. Edustaja Räsänen ei ole nyt paikalla, mutta uskon, että viesti menee perille. Nimittäin tulin puhumaan tänne historiallisen suurista leikkauksista, mihin täällä on useissa puheenvuoroissa viitattu. Tosiaankin historian suurimmat ja pysyvimmät työttömän toimeentulotuen leikkaukset, niitä olen täällä puhumassa.

Ja kun täällä on myös luettu useita viestejä erilaisilta ihmisiltä koskien henkilökohtaisella tasolla, miten he ovat asiaa kokeneet, niin minäkin luen yhden viestin. Siinä sanotaan seuraavasti: ”Puolueeni leikkasi ensi töikseen opiskelijoilta, työttömiltä ja pienituloisilta eläkeläisiltä, vaikka viimeisessä puoluevaltuustossa ennen vaaleja puolueen puheenjohtaja oli luvannut pistää itsensä likoon opiskelijoiden, työttömien ja pienituloisten eläkeläisten puolesta.” [Oikealta: Kuka?] Eikö kuulostakin aika karmealta tekstiltä? Kysymyksessä ovat siis historian suurimmat leikkaukset. Tämä kyseinen viesti on SDP:n puoluevaltuuston jäseneltä. [Oikealta: Ohhoh!] Nimittäin silloin vuonna 1995 todellakin tehtiin historian suurimmat ja pysyvimmät työttömän toimeentulotuen leikkaukset. Itse asiassa kun perustuslakivaliokunta on sitä nyt täällä käsitellyt, että missä suhteessa meidän pitäisi huomioida aiempi käytäntö, niin useaan otteeseen on tullut vuoden 1996 perustuslakivaliokunnan lausunto numero 34 vastaan. Kuten edustaja Koskinenkin hyvin tietää, niin silloin todella tehtiin aivan mittavat leikkaukset, ja se oli täysin sosiaalidemokraattien käsialaa.

Arvoisa puhemies! Silloin työttömien veroaste nostettiin kaksinkertaiseksi palkansaajan veroasteeseen nähden ja puolitoistakertaiseksi eläkeläisten veroasteeseen nähden. Lisäksi 1996 toimeentulotukea leikattiin peräti 20 prosenttia, jos henkilö ei ollut halukas työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin. Kaksi vuotta myöhemmin luku oli 40 prosenttia ja tämä Paavo Lipposen sosiaalidemokraattisen hallituksen aikaansaannosta. Pyydän, kun täällä useaan otteeseen aina puhutaan historiasta ja vedotaan historiallisiin tekoihin, että ottakaa se historia myös huomioon. Se oli nimittäin myös Paavo Lipposen hallitus, joka peräti 20 miljardia markkaa puski leikkauksia tuolloin. Ajatelkaa: 20 miljardia markkaa, peräti 4 prosenttia bkt:stä. Nämä ovat aivan eri mittaluokan asioita, mistä täällä tänä päivänä puhutaan. Pyydän, että tämä historia otettaisiin huomioon. Pelkästään 95 leikattiin kehitysyhteistyöstäkin 200 miljoonaa, 300 miljoonaa opintotuesta, 250 miljoonaa asumistuesta, 750 miljoonaa maataloudesta, 400 miljoonaa liikenneinfrastrukturalta ja 800 miljoonaa yrityksiltä. Ja ajatelkaa — täällä on puhuttu kuntien valtionosuuksista: 3,8 miljardia markkaa kuntien valtionosuuksista. Nämä ovat historiallisia lukemia.

Arvoisa puhemies! Täällä on myös kritisoitu, millä periaatteella näitä on laskettu hallituksen toimesta, ja viitattu SISU-mikrosimulointimalliin. Tämä malli on ollut käytössä vuodesta 2010 alkaen. Se perustuu sekä valtiovarainministeriön että Tilastokeskuksen yhteistyöhön. Kaikki hallitukset ovat tätä samaa järjestelmää käyttäneet, niin Sipilän hallitukset, Rinteen hallitukset, Marinin hallitukset, aivan kuten nyt Orponkin hallitus sitä käyttää. Tähän saakka tämä malli on teille kelvannut. Nyt yhtäkkiä, kun olette oppositiossa, tämä ei

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

kelpaakaan. Tämä kuitenkin perustuu sekä virkavastuulla tehtäviin laskelmiin että myös pitkälliseen kehitystyöhön, millä periaatteella näitä arviointeja tehdään.

Lainaan vielä lopuksi yhden lauseen perustuslakivaliokunnan mietinnöstä: ”Valiokunnan mielestä esityksen vaikutusten arvioinnit ja sääätämisyjärjestysperustelut ovat asialliset.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

17.26 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Tietysti ensin täytyy jälleen kerran todeta, että ensi vuoden budjetti kasvattaa Suomen velanottoa suhteessa tähän kuluvaan vuoteen ja Orpon hallitus ottaa enemmän velkaa kuin Sanna Marinin ja Antti Rinteen hallitukset yhteensä viime hallituskaudella. [Miko Bergbom: Kuuntelitteko te äsken?] Valtiontalous ei ole tasapainottumassa. Teidän toimillanne valtiontalous heikkenee. Suhdannetilanne on myöskin vaikea, ja te heikennätte sitä näillä huonosti ajoitetuilla leikkauksillanne edelleen. Kyllä, voidaan tietysti käydä jopa akateemista keskustelua siitä, onko valtion alijäämien kasvattaminen elvyttämistä, mutta kyllä se aika huonoa elvyttämistä on, kun se tällä tavalla pirstotaan. Ette te tee ollenkaan varsinaisia elvytystoimia, jotka kohdennettaisiin siihen, että talous kasvaisi, ihmisten toimeentulo paranisi ja varsinkin pienituloiset, jotka käyttävät omasta toimeentulostaan kaiken kulutukseen, saisivat hieman liikkumavaraa.

No, viime hallituksen aikana työllisyys nousi ennätystasolle, ilman että sosiaaliturvaa leikattiin. Nyt se on lähtenyt laskuun, ja ratkaisunne on heikentää näiden kaikkien työttömien asemaa. Viime vaalikaudella, koronan ensimmäisen vuoden jälkeen, Suomen velkasuhde lähti laskuun, rivakampaan laskuun kuin finanssikriisin jälkeen kertaakaan, ja nyt te teette budjetteja, jotka lisäävät velanottoa ja kasvattavat velkasuhdetta. Suurin vaikutus ei ole näillä yksittäisillä päätösperäisillä veronalennuksilla, niin kuin olutveron alennuksella tai muilla, vaan sillä, että veroaste laskee vaalikauden aikana yhdeksän miljardin euron edestä. Me emme vaadi emmekä esitä edes sitä, että veroaste pitäisi pitää nykyisellään, vaan että tätä veroasteen laskua hieman hillittäisiin. Yhdeksän miljardia euroa on melko suuri osa siitä alijäämästä, jonka te saatte aikaan.

Oikeastaan tämä edustaja Bergbomin kysymys, pitääkö leikata lisää, kuvaa erittäin hyvin teidän käsitystänne julkisen talouden toiminnasta, että mikään muu ei voi vaikuttaa kuin leikkaus, ja itse asiassa mikään muu ei voi vaikuttaa kuin sosiaaliturvan leikkaus tai julkisten palveluiden leikkaus. On turha oikeastaan kenenkään meidän mennä asiantuntija-arvioiden tai valtiovarainministeriön tai minkään muunkaan ministeriön selän taakse tässä keskustelussa. Kysymys on poliittisista päätöksistä, teidän ja meidän omista valinnoista. Te haluatte leikata pienituloisilta ja antaa suurituloisille, esimerkiksi tänään vielä käsiteltävän osakesäästötilin katon noston tai vaikkapa sen solidaarisuusveron rajan noston.

Te näette sopeutuksena ja työllisyystoimina vain nämä suorat leikkaukset esimerkiksi sosiaaliturvaan. [Miko Bergbom: Ei pidä paikkaansa!] Te ette puutu näihin työttömyyden ja kasvun taustalla oleviin suurimpiin ongelmiin. [Miko Bergbom: Ei pidä paikkaansa!] Työttömyyden osalta ne ovat, kuten edellisessä puheenvuorossa toin esille, terveys, koulutus ja asuinpaikka, joita te itse asiassa heikennätte leikkauksillanne. Kasvun esteenä tällä hetkellä suurimpia ongelmia edelleen on osaavan työvoiman puute, vihreän siirtymän ja puhtaan energian investoinnit, joita te haluatte estää, ja esimerkiksi luvituksen nopeuttaminen, johon teillä ei ole uskottavia toimia, vaan olette sitäkin itse asiassa vaikeuttamassa näillä leikkauksillanne, kun henkilöstö, joka näitä lupia käsittelee, vähenee. Leikkauksilla

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

on vaikutuksia, jotka ovat monimutkaisempia kuin vain budjettikirjan rivit ja miinukset ja plussat, joita siellä näkyy. Ne vaikuttavat siihen, miten yksityinen talous toimii, miten ihmiset toimivat ja minkälaiset mahdollisuudet heillä on työllistyä, ja sen kautta leikkauksilla on paljon monimutkaisempia vaikutuksia julkiseen talouteen kuin mitä te annatte tässä keskustelussa ymmärtää tai mitä näillä staattisilla laskelmilla pystytään arvioimaan.

Edustaja Junnila nosti tämän esimerkin 30 vuoden takaa, ja minusta on ihan sinänsä rehellistä todeta, että sosiaalidemokraatitkin ovat tehneet virheitä — itse asiassa kyllä olisi löytynyt virheitä varmasti ihan lähempääkin kuin 30 vuoden takaa. Me olemme tosin 90-luvun lamaan itse viitanneet aika monta kertaa, että niitä virheitä ei pitäisi enää toistaa, mutta te ehdoin tahdoin käytätte 90-luvun lamaa syynä sille, että te teette nyt sen saman. [Vilhelm Junnila: Ei pidä paikkaansa!] Te perustelette sillä, että sosiaalidemokraatit ovat 30 vuotta sitten tehneet jotain, joka ei ole toiminut ja joka ei välttämättä ole ollut hyvää politiikkaa, ja teette taas sen saman: heikennätte lapsiperheiden asemaa, 100 000 ihmistä toimeentulotuella. Eihän tässä ole mitään tolkkua.

Tämä esitys on myöskin yksi osa sitä, kun te murratte suomalaista työmarkkinajärjestelmää ja erotatte Suomen muista Pohjoismaista myös tässä muodossaan. Suomen ansiosidonnainen on jo valmiiksi korvaustasoltaan Ruotsia ja Tanskaa heikompi. Nyt se on vielä kauempana tulevaisuudessa, ja vielä kun saatte ensi keväänä tänne tämän porrastamisen esityksen, olemme vieläkin kauempana Ruotsin ja Tanskan tasoista. Meidän työllisyyspalvelumme ovat tietysti myöskin muista Pohjoismaista kaukana ja huonommin resursoituja. Samalla te heikennätte työntekijöiden neuvotteluasemaa ottamalla kustakin Pohjoismaasta sen työntekijöiden kannalta vaikeimman asian ja jättämällä ne työnantajille vaikeammat asiat, tällaiset tasapainottavat elementit, pois, joita esimerkiksi edustaja Lyly on tänään lakialoitteessaan esittänyt. Te teette näitä epätasapainoisia esityksiä, joista tämä työttömyysturvan leikkaus on yksi, heikentääksenne työntekijöiden neuvotteluasemaa, tehdäkseenne Suomesta halpapakkkamaan ja vaikeuttaaksenne työntekijöiden neuvotteluvoimaa palkkaneuvotteluissa. [Kimmo Kiljunen: Miksi?] Siitä tässä on kyse, ja on erittäin vaikea ymmärtää, että perussuomalaiset ovat tätä tekemässä. Te olette väittäneet olevanne työväenpuolue ja duunareiden puolue, mutta nyt te käännätte heille selkänne, pistätte heidät pois neuvottelupöydästä ja estätte neuvottelemasta työehdoista tulevaisuudessa. Te murratte suomalaisen työmarkkinamallin.

Tämä ei ole työllisyyspolitiikkaa. Tämä ei ole valtiontalouden vahvistamista. Tämä on hyvin kylmää tulonjakopolitiikkaa, jolla poljetaan suomalaisten palkkakehitystä ja tehdään Suomesta halpatyövoimamaa, ja te perussuomalaiset olette tästä vastuussa. Tämä on ideologista Etelärannan unelmien täyttämistä. Ei yhtään mitään muuta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.33 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Siinä vasta paatoksellinen puhe. Mahdetaanko puheen taustat kirjoittaa SAK:n toimistossa? Siltä vähän näyttää ja kuulostaa, mutta valitettavasti suomalaiset eivät enää jaksa tätä vastakkainasettelua, jota te rakennatte jatkuvasti. ”Rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät” on demareiden viesti vuosikymmenestä toiseen, ja sitten te huudatte, että nyt palkansaajia kuritetaan ja ihmiset heitetään katujaan, ihmisoikeuksista ei piitata. Tämä ei pidä paikkaansa. Tämä hallitus tekee näitä toimia siksi, että yhä useampi suomalainen olisi töissä. Siis työpaikoista välitämme — siitä

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

mistä demaritkin ainakin menneinä vuosikymmeninä ovat puhuneet, enää eivät niin paljon — juuri sen takia, että yhä useampi suomalainen työllistyisi.

STM:n tekemässä yhteisvaikutusarvioinnissa myös todetaan, että 49 prosentilla suomalaisista käytettävissä olevat tulot nousevat hallituksen päätösten seurauksena. Tätä muuten ette hirveän paljon halua kertoa. Palkansaajien verotus laskee. Sitten te menette jatkuvasti tähän rikkaiden veroaleen. Muistutan, että kaikille palkansaajille tulee veroale, mutta nimenomaan tämä rikkaiden veroale, jolla te nyt mässäilette täällä viikosta toiseen, päivästä toiseen — ymmärrän, ettei paljon ole, mistä repiä, mutta tämä on se teidän yksi kärki. Ymmärrän: se on viestinnällisesti hirveän tehokas keino vedota, että ministereille tulee veroale ja palkansaajat kärsivät.

Mutta jos nyt katsotaan ihan tosiasioiden pohjalta tätä asiaa, niin valtiovarainministeri Purra on todennut, että kun vastaava veronalennus tehtiin Ruotsissa, ja muuten huomattavasti isompi veronalennus vielä, se rahoitti itsensä takaisin — rahoitti itsensä takaisin, eli verojen määrä kasvoi. Uskomatonta mutta totta: kun kannustimia lisätään, niin voi olla, että ihmisten toimeliaisuus myös lisääntyy. Te haluaisitte vähentää näitä kannustimia, ymmärrän sen.

Mutta sitten, kun mennään näihin niin kutsuttuihin rikkaisiin ihmisiin, täytyy muistaa, että heillä on valinnanvaraa. Heillä on valinnanvapaus myös lähteä tästä maasta pois. Voimme kutsua sitä epäisänmaallisuudeksi, ja voimme moittia heitä, että miten te kehtaatte jättää Suomen, mutta tosiasia on, että jos Suomi ylläpitää huomattavasti korkeampaa veroprosenttia kuin muut meidän keskeiset kilpailijamaamme hyvätuloisten, ylimmän tulodesiilin joukossa, näillä ihmisillä on mahdollisuus lähteä Suomesta tekemään uraa muualle. Ja en minä ainakaan halua sitä. Minä haluan, että Suomi on kilpailukykyinen yhteiskunta huippuosaajille — huippuosaajille, jotka synnyttävät ja luovat tähän maahan talouskasvua. En tiedä, miksi te ette suostu ymmärtämään tätä. Ruotsissa teidän kolleganne ymmärsivät tämän, ehkä vielä jonain päivänä myös Suomessa.

Ja sitten kun täällä väitetään, että hallituksella ei ole verosopeutusta huomioitu hallitusohjelmassa, niin kyllähän on huomioitu. Täällä useita veronkorotuksia otetaan käyttöön veronalennusten vastapainoksi. Nythän painopistettä vain muutetaan siten, että työn verotus laskee, duunarille jää enemmän käteen. Tämän pitäisi olla muuten ilon ja juhlan aihe myös teille, mutta ei ole. Ja sitten täällä verotetaan haittoja, kuten tupakointia, virvoitusjuomaveroa korotetaan. Nämä ovat positiivisia asioita. Huomioikaa nämäkin, edustaja Mäkinen, seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

17.36 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ja arvoisa edustaja Bergbom, toivottavasti, kun te käytte toreilla puhumassa, perustellette juuri noilla tavoilla rikkaiden verohelpotukset, joita te tarjoatte nyt avoimella kädellä. Eli ette ota rikkaita mukaan näihin talkoisiin, [Miko Bergbom: He ovat jo!] mutta otatte ne köyhät ihmiset näihin talkoisiin mukaan, otatte sieltä nimenomaan ja työnnätte heitä elämän vaikeuksiin, ihmisiä, joilla ei aidosti ole muuta vaihtoehtoa. Silloin kun puhutaan toimeentulon varassa elävistä ihmisistä, me todellakin puhumme ihmisistä, jotka ovat kaikkein suurimmissa taloudellisissa vaikeuksissa. Te panette heidät vielä hankalampaan kulmaan. Emme me ole sanoneet siitä, että ihmisiä työnnetään kadulle, mutta olemme sanoneet aidosti sen, että te itse... ollaan laskettu näitä ja mietinnössä näkyy muualla, että tämä lisää toimeentuloasiakkaiden määrää

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

65 000:lla ja 100 miljoonaa euroa lisää toimeentulotukia joudutaan laittamaan sille ihmis-
määrälle, joka ei pysty tästä ensisijaisesta sosiaaliturvasta enää hyötymään samalla tavalla
kuin aikaisemmin, vaan heiltä elintasoa rajusti lasketaan.

Tämä on se isoin ongelma nyt tässä, ja te teette aidosti sekä absoluuttisesti että suhteel-
lisesti merkittävän verohelpotuksen kaikkein varakkaimmille ihmisille tässä maassa, jos he
pystyvät uhkaamaan sillä, että heillä muuten on valinnanvaraa: ”me ollaan niin varakkaita,
että meidän voidaan jättää ’hei vain’ tälle Suomelle, jos täällä verotus on sitä tai tätä”. Jo-
kainen rikas täällä tietää, Suomessa myöskin: poikkeuksellisen turvallinen yhteiskunta si-
säisen turvallisuuden osalta, koska meillä on pidetty tähän asti heikoimmistakin huolta,
poikkeuksellisen upea yhteiskunta, maksan niitä veroja ilolla sen vuoksi, että meillä on lä-
hes ilmainen, maksuton koulutus varhaiskasvatuksesta yliopistoon asti, terveydenhuolto
myöskin, julkinen terveydenhoito toimii laadukkaasti kuin mikä. Siellä on nämä ongel-
mat, jotka me tiedämme, hintapuolella ja muuta, mutta toimiva järjestelmä. Maailmalla
ihaillaan tätä järjestelmää.

Kyllä, kaikissa Pohjoismaissa veroasteet ovat korkeampia kuin vertailumaissa yleensä,
mutta ihmiset eivät joudu samalla tavalla säästämään lastensa kouluttamiseen, samalla ta-
valla varaamaan voimavaroja terveydenhuoltoon kuin ympäri maailman käytännössä kaik-
kialla muualla. Tämä se on: julkisesti kannetaan vastuu ja tällä verotuksella me nimen-
omaan tasaamme kaikille elintason mahdollisimman hyväksi. Se on tässä se lähtökohta,
jota te olette nyt romuttamassa. Siitä me puhumme tässä koko ajan.

Minusta oli erinomainen edustaja Mäkinen puheenvuoro siinä, kun vertasitte näitä isoja
leikkauksia, joita Lipposen hallituksen aikana täällä tehtiin, valtavan laman jälkeen, valta-
van syvän laman jälkeen, oltiin täysin toisenlaisessa kriittisessä taloudellisessa tilanteessa
kuin missä nyt ollaan. En lähde puolustelemaan. Olen täsmälleen samaa mieltä kuin edus-
taja Mäkinenkin. Silloin tehtiin virheitä. Sanonpa yhden virheen lisää, jota te ette mainin-
neet. Silloin hyväksyttiin taitettu indeksi, joka lähti laskemaan eläkkeensaajien elintasoa ja
joka on laskenut sitä kaikki nämä 25 vuotta. Enkä lähde puhumaan siitä asiasta yhtään
enempää, vaikka juuri nyt taitettu indeksi antaa enemmän kuin palkkaneuvotteluissa on so-
vittu, jolloin juuri tällä hetkellä, satunnaisesti, se tuottaa enemmän. [Puhemies koputtaa]
Mutta tämä iso kulma tässä on myöskin nähtävissä. Näemme, että virheitä on tehty, mutta
me emme halua nyt käyttää niitä hyväksi, emme halua — puhemies, lopetan tähän — sitä,
[Puhemies koputtaa] että me lähdemme vähättelemään nyt tehtäviä leikkauksia köyhille
ihmisille sillä, että historiassa on tehty joskus jotain aikaisemmin. Yksi paha ei tee toista
pahaa hyväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.40 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! Asia on tietysti juuri näin, että yksi
paha ei tee toista pahaa hyväksi, mutta jos nyt katsotaan, niin kuin aikaisemmin totesin pu-
heenvuorossani, että minkä takia tämä hallitus tekee näitä, sekä vaikeita päätöksiä että
myös vähän parempia päätöksiä, niin juuri sen takia, että meillä olisi sitä julkisen talouden
puskuria, jolla me voidaan varautua niihin vaikeisiin aikoihin, joita mahdollisesti on tulos-
sa. 90-luvun lama on hyvä esimerkki siitä, että kun ajetaan koko talous kerralla aivan ro-
mutilanteeseen, niin sitten kun tehdään niitä sopeutustoimia, ne iskevät juuri heikoimmas-
sa asemassa oleviin, ja todella rajusti. Eli 90-luvun laman sopeutustoimia ei voi hyvällä

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

päivälläkään, hyvällä säälläkään eikä huonollakaan säällä verrata tämän hallituksen sopeutustoimiin.

No, sitten täällä on puhuttu, nyt erityisesti tämä rikkaat rikastuvat, köyhät köyhtyvät -argumentti, ja kun katsotaan tätä STM:n yhteisvaikutusarviota ja siellä on tätä Gini-kerrointa nyt laskettu, niin täällä todetaan, että tulonjaon epätasaisuutta mittaavan Gini-kertoimen arvioidaan kasvavan staattisessa tarkastelussa 27,62 prosentista 20,07 prosenttia eli plus 0,45 Gini-kerroin nousee — plus 0,45, puhutaan siis Gini-kertoimen tasolla. Tuo muutos on aika maltillinen, sanotaan näin. Eli siihen nähden, jos käytetään argumenttia, että tämä hallitus tekee historiallisen suuret, ennätykselliset leikkaukset, rikkaat vain rikastuvat ja köyhät ajetaan kyykkyy, niin tämä argumentti ei pidä STM:n arvioissa eikä VM:n arviossa paikkaansa. Se ei vain yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Se ei muutu siitä, vaikka se kirjoitettaisiin kuinka kauniille papereille. Se ei muutu siitä, vaikka se julistettaisiin tässä salissa satoja kertoja, että rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Kun tarkastellaan Gini-kerrointa, joka mittaa nimenomaan tulojen eroa, niin 0,45 on se ero hallituksen toimien seurauksena vuodelle 2024. Tämä on tosiasia myös. [Matias Mäkynen pyytää vastauspuheen vuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Salissa olevien edustajien määrä samoin kuin listalla olevien puheenvuoropyyntöjen määrä on siinä määrin vähäinen, että kehotan edustaja Mäkystä ottamaan listalta listapuheenvuoron. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.42 Vilhelm Junnila ps: Kunnioitettu puhemies! Aiemmassa keskustelussa puhuttiin työntekijöiden halpuuttamisesta. Tämä itse asiassa on aika merkillinen ilmaisu siinä suhteessa, kun otetaan huomioon vaikka edellisen hallituksen toimet ja aiheet saatavuusharkinnan suhteen. Siinä ei silloin puhuta varsinaisista osaajista, asiantuntijoista eikä EU-väestöstä eikä edes kausityöntekijöistä, vaan kouluttamattoman EU:n ulkopuolisen ja Etäalueen ulkopuolisen väestön saamisesta Suomeen, mikä auttamattomasti silloin tarkoittaisi, että täällä jo olevat työntekijät joutuisivat kollektiivisesti jossain määrin kärsimään joko suoraan oman toimialansa suhteessa tai sitten verotuksen suhteen, koska samassa tilanteessa sosiaalidemokraatit ovat myös halunneet muuttaa, ja myös tehneet niin, tätä maahanmuuttajien toimeentuloedellytystä, mikä tarkoittaisi, että silloin maahan voitaisiin tulla entistä heppoisemmin tuloin, mikä tarkoittaisi, koska täällä on kuvattu jo useaan otteeseen, kuinka kallista täällä on, että viime kädessä valtio subventois sitten muun osan palkkaa, jotta heillä olisi todellinen mahdollisuus tulla täällä toimeen. Nämä kaksi asiaa ovat työntekijöiden halpuutusta. Näitä kahta asiaa perussuomalaiset eivät suinkaan edistä, mutta sosiaalidemokraatit ovat historiallisesti ja aivan viime aikoina näitä edistäneet.

Olen myös huolissani tästä puheen sävystä täällä. Täällä on puhuttu katuojista, on puhuttu, että laitetaan ihmisiä asumaan pahvilaatikoihin ja muihin. Kyllä Suomi pienenä maana on aina pärjännyt ja tullut toimeen nimenomaan silloin, kun on pystytty vetämään yhtä köyhtyä. Kun geopolitiittinen tilanne tuossa vähän aikaa sitten muuttui, silloinkin Suomi pystyi vetämään yhtä köyhtyä. Saatiin järkevä, perusteltu Nato-päätös yhteisesti aikaan. Vetoan kyllä oppositioon, että tämä aivan mustien ja synkkien pilvien maalailu ja tämä hyvin voimakas retorinen vastakkainasettelu ei ole sentyylinen asia, joka tätä valtakuntaa on eteenpäin aiemmin vienyt, ja tuskin se sitä on tulevaisuudessakaan. Tehkää rakentavia esityksiä. Eri mieltä saa olla, mutta yhdessä tästä on päästävä eteenpäin.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

17.45 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Junnilan käyttämä puheenvuoro äsken oli erittäin arvokas. Yhtä köyttä meidän pitäisi näissä asioissa vetää erityisesti silloin, kun me olemme vaikeiden ratkaisujen edessä, ja nyt tässä on tietty vaikeus, minkä te olette kaikki kuvanneet, että valtiontaloutta on hyvä sopeuttaa. Mutta silloin tehdään se yhtä köyttä siitä lähtökohdasta, että nimenomaan pyrittäisiin kaikki osallistumaan talkoisiin, mutta erityisesti, että mieluummin osallistuvat talkoisiin ne, joilla voimavaraa enemmän on — eikä näin niin kuin Bergbom perusteli, minkä takia rikkaille täytyy antaa helpotuksia tässä kohdassa ja köyhimmille rasitteet, kuormitetaan entistä enemmän ja entistä voimakkaammin. Että tehdään nämä sitten yhdessä sillä tavalla, että me kaikki osallistutaan ja erityisesti pyritään suojaamaan — erityisesti pyritään suojaamaan — niitä, jotka ovat aivan siellä köyhyysrajan pinnassa tai köyhyysrajan alla. Että heihin nyt ei kosketa, koska heidän elämäntilanteensa on todella hankala tulotason osalta, vaan meihin, joilla on sitten varaa enemmän, niin tehdään näin päin.

Kun tämä suurituloisille annettava verohelpotus on niin vähämerkityksellinen teille ja kaikkien mukaan, niin minkä takia te teette sen? Minkä takia te pilaatte tämän ilmapiirin — juuri edustaja Junnilan sanoin — kun meidän pitäisi tehdä yhteistoiminnassa niitä pyrkimyksiä? Minkä takia te näin vähämerkityksellisellä, pienellä asialla haluatte pilata tämän atmosfääriin täällä? Me olemme aidosti kysymässä teiltä: minkä takia te helpotatte suurituloisten verotusta?

Samaa sanoi valtiovarainministeri Riikka Purra täällä. Hän totesi, että eihän tämä ole kuin 60 miljoonaa euroa ja nyten täällä veivataan, kun on isoista säästöistä kysymys ja tarve. Niin, kun se on vain 60 miljoonaa euroa, eli minkä takia se täytyy tehdä? Se 60 miljoonaa euroa on itse asiassa aika suuri summa. Me käytiin tässä toissa päivänä pitkä kuuden tunnin keskustelu toimeentulotuesta ja sen heikennyksistä, eli kaikkein viimesijaisimmasta tukimuodosta, ja sen tulovaikutus on 30 miljoonaa euroa. Minkä takia te puutuitte tähän kaikkein herkimpien ihmisten toimeentuloon, niiden, jotka ovat siis viimekätisen toimeentulotuen piirissä? Te saatte sillä säästöä 30 miljoonaa, pannaan nämä ihmiset maksamaan. Ja sitten 60 miljoonaa, se on sitten pieni summa se, kun on rikkaista kysymys. Näille pienituloisille toimeentulotukiasiakkaille se 30 miljoonaa on valtava summa, koska heillä on niin vähän sitä voimavaraa.

Minkä takia te ette luo tätä yhteishenkeä? Kyllä me täällä voitaisiin yhdessä ne asiat ratkaista ja hakea se positiivinen, hyvä henki, millä tätä yhteiskuntaa viedä eteenpäin silloin, kun on vaikeat ajat. Mutta te teette juuri sen ongelmallisen tilanteen meille, että niiltä, jotka ovat heikoilla, viedään ja pannaan heidät vielä vaikeampaan asemaan, ja ne, joilla on hyvin: no, ei se mitään, ne voivat pikkuisen saada tästä tilanteesta jopa hyötyä lisää. Minkä takia teette tämmöisen ratkaisun, kun se on niin vähämerkityksellistä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

17.48 Matias Mäkynen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Bergbom viittasi Gini-kertoimeen, joka kuvaa eriarvoisuutta ja tulonjakoa. On ihan totta, päätöspärisesti te olette nyt kasvattamassa Gini-kerrointa, ja varmasti tiedätte myös sen, että tämä Gini-kerroin-arvio ei sisällä veromuutoksia. Eli kun siihen lisätään vielä veromuutokset, esimerkiksi se, että tulovero kevenee kaikista eniten yli 14 000 euroa kuukaudessa ansaitsevilla suo-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

malaisilla, niin tietysti Gini-kerroinkin vielä sitten siitä hieman räpsähtää ylöspäin. Mutta olennaista ei välttämättä edes ole se, onko se muutos sitten kymmenyksen sinne tai tänne, vaan se, että te ihan tietoisesti hyväksytte tämän, teette eriarvoistavaa politiikkaa, jota suomalaiset eivät kannata eivätkä halua, ja teette sen täällä silmänkään räpsähtämättä.

Asumistuki- ja työttömyysturvaleikkaukset tulevat joka tapauksessa aiheuttamaan satojen eurojen toimeentulon heikennykset kuukausitasolla työttömille, pienipalkkaisille ihmisille, myös työssäkäyville ihmisille. 1 377 euroa on pelkästään omistusasujalta lähtevä asumistuen leikkaus, ja sitten pienipalkkaiselta työssäkäyvältä osa-aikaiselta yksinhuoltajalta, jolla on kaksi lasta, jopa 600 euroa kuukaudessa, 37 prosenttia kuukausituloista. Onko tämä kohtuullista? Se ei välttämättä tässä teidän Gini-kertoimessanne niin suurelta vaikuta, mutta meistä tämä ei todellakaan ole kohtuullista.

Tänään tässä salissa aikaisemmin äänestimme olutveron laskemisesta 25 miljoonalla ja heti perään sen jälkeen kuntoutustuen leikkaamisesta 25 miljoonalla. Nämä ovat arvovallintoja, joita te teette, joita me yritämme täällä muuttaa, mutta olemme nyt oppositiossa. Teillä on asiantuntijoiden mukaan 1930-luvun jälkeen oikeistolaisin hallitusohjelma tässä maassa, joten todella se aiheuttaa erimielisyyksiä. Me emme ole samaa mieltä näistä asioista teidän kanssanne. Tässä on arvoriistiriitoja, ja niitä me täällä tuomme esiin. Se on meidän tehtävämme, se on meidän oikeutemme. Se saattaa tuntua pahalta, että näitä asioita tuodaan julki, mutta ei se ole mitään riidan haastamista eikä se ole henkilökohtaista, edustaja Junnila, ei se ole mitenkään opposition taholta vihamielistä. Me hyvin asiallisesti tuomme esiin, mitä tässä tapahtuu ja minkälaista politiikkaa te teette ja miksi me sitä kritisoiimme.

Mitä tulee työmarkkinoiden murrokseen, se, että te heikennätte työntekijöiden neuvotteluasemaa hyvin monella eri tavalla, yhteistoimintalain heikennyksillä tai paikallisen sopimisen kautta työehtosopimusjärjestelmän murtamisella tai sitten näillä ansiosidonnaisen työttömyysturvan heikennyksillä, johtaa siihen, että vaikutus työntekijöiden neuvotteluasemaan on merkittävä. [Puhemies koputtaa] Se on järjestelmän muutos tässä maassa, ja siitä te olette vastuussa. [Miko Bergbom: Hienosäätöä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.51 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! On kyllä aivan turha tulla tänne vaatimaan yhteen hiileen puhaltamista samaan aikaan, kun te vyörytätte tänne näin julmia leikkauksia. Se, mitä itse mietin, on se, että kun te olette nyt täällä hyvin voimallisesti tuoneet esille, että teidän mielestänne nämä leikkaukset ovat perusteltuja, nämä ovat välttämättömiä ja nämä ovat kohtuullisia, niin miksi te ette sitten ennen vaaleja kertoneet, jos teillä on nyt näin vahva tieto siitä, että nämä ovat teidän politiikkanne mukaisia ja ajavat teidän tavoitteitanne: miksi ette suoraselkäisesti kertoneet ennen vaaleja, että tällaista on sitten tulossa? Päinvastoin, silloinhan te sanoitte, että leikkaukset eivät käy. Nyt täällä sitten vain kerrotaan, että ennemminkin lisäleikkauksia on tulossa, mutta ehkä tämä olisi voitu kertoa myös ennen vaaleja.

Täällä myös nostettiin esille nämä sitaatit, joita me olemme täällä lukeneet, koska olemme halunneet tuoda kuuluviin tänne saliin niiden ihmisten äänen, joita nämä leikkaukset koskevat. Olen itse lukenut niitä tässä taas tänäänkin tämän istunnon aikana, ja siellä hyvin moni tuo esiin kokemuksia itse asiassa myös tästä työttömyysturvan leikkauksesta. Paljon piirtyy sellaista kuvaa, että moni kokee aidosti tulevaisuudenuskon menetystä, kokee voi-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

makasta ahdistusta, kokee voimakasta pelkoa siitä, miten tulee pärjäämään. [Vilhelm Junnilan välihuuto]

Yksi esimerkki: tämä lapsikorotusten poisto. Yksi yksinhuoltajaäiti kertoo, että tämä lapsikorotus on ollut heidän ruokabudjettinsa, jolla he ovat ostaneet ruoan aina kuukaudeksi. Hän miettii siinä omassa sitaatissaan, että hän varmaan sitten vähentää omaa syömistään, vaikka hän jo valmiiksi syö pienempiä annoksia, jotta hänen urheileville lapsilleen riittäisi enemmän ruokaa.

Eli tämä on se syy, miksi me vertaamme esimerkiksi 90-luvun lamaan. Me halutaan tuoda esille, että näillä leikkauksilla on hyvin syviä, hyvin pitkäkestoisia ja ylisukupolvisia vaikutuksia. Niitä tapahtui 90-luvun lamassa, ja niitä tulee tapahtumaan näiden leikkausten seurauksena. Se on aivan selvää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

17.54 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Haluaisin kommentoida vielä muutamasta näkökulmasta näitä esitettyjä talousväitteitä, joita tässä on tuotu salin toiselta laidalta ilmi tämän keskustelun aikana.

Ensinnäkin, jos puhutaan velasta, niin täällä on tuotu esiin aivan oikein, että tämä hallitus velkaantuu tänä vuonna enemmän kuin Marinin hallitus velkaantui pahimman kriisivuoden jälkeen. [Miko Bergbom: Kuuntelitteko?] Tämä on fakta. Te lähditte vaaleihin lupauksella, että te taitatte velkaantumisen. Te puhutte velkaantumisen vähentämisestä, mutta teidän sitä velkaa otatte. [Miko Bergbom: Ette tiedä, mistä puhutte!] Se, että me kritisoimme tätä kysymystä, ei tarkoita sitä, että minä esimerkiksi ajattelisin, että velka on aina pelkästään huono asia. Minä ajattelen, että meidän pitää sopeuttaa. Itse asiassa joka ikinen eduskuntapuolue ennen vaaleja esitti omat sopeutustavoitteensa ja omat keinonsa. Hyvä hallitus, tavoitteet ja keinot ovat ne, missä tämä poliittinen linja eroaa, mutta se ei muuta mihinkään sitä, että tämä velkaantumisen vähentäminen oli teidän vaalilupauksenne, jonka te olette rikkoneet.

Velkaantuminenhan ei vähene sen vuoksi, että te ette käytä niitä keinoja, joilla velkaantumista voitaisiin taittaa. Te ette ole valmiita ottamaan verosopeutusta tähän mukaan. Toisin kuin täällä on väitetty, niin meidän emme ole esittäneet missään vaiheessa veroasteen nostamista. Me olemme esittäneet, että se pidettäisiin samalla tasolla kuin se on nyt [Miko Bergbom: Miljonäärivero!] — samalla tasolla kuin se on nyt. Veroasteista jos puhutaan, niin ensi vuonna veroaste tulee laskemaan 2,5 miljardia euroa, eikä hallitus tee mitään tälle asialle. Silloin meidän tarvitsee esimerkiksi maltillisen puolen prosentin miljonääriveron avulla tasata sitä, että veroaste pysyy järkevänä, jolloin me pystymme oikeasti myös huolehtimaan siitä, että meillä on kantokykyä tälle hyvinvointivaltiolle. Mutta te ette tee tälle asialle mitään, ja se on ongelma.

Sitten minun pitää sanoa vielä tästä sopeutuksesta: kun täällä on esitetty tätä kuutta miljardia nyten, niin sehän on teidän poliittinen valintanne. Ei tästä ole olemassa mitään ekonomistien konsensusta, että minkä verran ja millä aikajänteellä tämä sopeutus pitää toteuttaa. Olen siinä käsityksessä, että aika lailla kaikki puolueet tässä salissa ainakin vaihtoehdobudjettiensa puolesta ovat sitä mieltä, että sopeuttamista tarvitaan. Keinot ja aikataulu, ne ovat niitä, mitkä eroavat, ja jos te olisitte valmiita katsomaan tätä kokonaisuutta, niin teidän ei tarvitsisi tehdä näin rajuja toimenpiteitä, mitkä heikentävät kaikista heikoimmas-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

sa asemassa olevien ihmisten asemaa entisestään, mistä syystä tämä teidän politiikkanne tulee maksamaan myöhemmin paljon enemmän kuin mitä te nyt ajattelette.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.57 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Täällä oppositio on esittänyt useita kysymyksiä, ja välillä ehkä lieenee hallituksen edustajankin syytä niitä esittää.

Tiedän, että edustaja Mäkynen lukee hyvin tarkkaan valtiovarainvaliokunnan teettämiä tutkimuksia ja asiakirjoja ja palaa tähän solidaarisuusveron alarajaankin, jonka nostaminen siis tuottaa noin 60 miljoonan euron kustannuksen, josta täällä on viikkotolkut puhuttu ja sitä käsitelty. Eikö niin, edustaja Mäkynen, että tämä laskelma, mikä on esitetty budjetin yhteydessä, kosketi vuotta 24, mutta kun tutkitte valtiovarainministeriön papereita ja sitä graafia, eikö niin, että kauden loppuun mennessä itse asiassa siitäkkin tulee kustannusneutraali, koska tulotaso siihen mennessä kasvaa sen verran, että tämä kustannuskaan ei itse asiassa jatkossa enää tuollaiselta näytä?

Lisäksi tiedän, että edustaja Kiljunen on hyvin usein puhunut työntekijöiden asemasta, eläkeläisistä. Teille varmaan työtulovähennys on tuttu, senhän verotusta lasketaan noin 100 miljoonaa euroa. Eikö niin, että tämä auttaa erityisesti pieni- ja keskituloisia noin 100 miljoonan euron ostovoiman parannuksella? Eikö näin ole? Ja kun ihmiset lähtevät kauppaan ja tankkaavat polttoainetta autoonsa, niin eikö niin, että siitä 160 miljoonan veronalennuksesta on myös tässä suhteessa hyötyä pieni- ja keskituloisten ostovoiman paraneamiseen? Ja eikö niin, että myös työttömyysvakuutusten maksuja alentamalla edelleen parannetaan pieni- ja keskituloisen asemaa? Eikö niin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

17.59 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme tosiaan tässä parin päivän aikana kuulleet vasemmistoliiton puolelta erityisen paljon sitaatteja. Itse jäin miettimään niiden tarkoituksenmukaisuutta tällaisessa keskustelussa, ja yhä enemmän olen oikeastaan päätenyt siihen, että on palkitsevaa, että olette nähneet tämän vaivan. Kysymys on aidosti ihmisten reagoinneista. Me nimittäin niin paljon käymme täällä keskustelua tilastojen varassa, erilaisten arvioiden varassa, joka on osittain teoreettista myöskin, koska ne ovat kuitenkin vain tilastoja. On sanottu, että Stalin on sanonut, että yhden ihmisen kuolema on tragedia, mutta miljoonan ihmisen kuolema on tilastollinen merkintä. Ja tältäähän tämä näyttää, kun katsoo maailman menoa ja näitä katastrofeja, missä puhumme avoimista konflikteista. Jokainen kuollut on siellä kuollut. Tämä ei liity tähän aiheeseen muuta kuin tämän tilastollisen arvioinnin kannalta. Tilastot ovat kuitenkin kokonaisvaltaisia arvioita, joita me tehdään, ja on aivan erinomaista, että olemme kuulleet ihmisten hädän. Me olemme kuulleet niiden ihmisten hätää, joita se suoraan koskettaa. Se ei kosketa meitä samalla tavalla kuin se koskettaa yksinhuoltajia tai muita, joita tässä on kohteena, opiskelijoita ja muita. Se on erittäin arvokasta, että ääni kuuluu.

Sen takia minä jäin pohtimaan ihan vakavalla kysymyksellä edustaja Junnilalle ja Bergbomille eli teille perussuomalaisille erityisesti... Kokoomuksen linja me tiedetään, edustaja Zyskowiezin näkemys me tiedetään: he edustavat täällä vakavaraisempaa ja vauraampaa väestönosaa kaikilla tasoilla, ja pyrkimyksetkin ovat sen tapaisia, että annetaan helpotuksia suurituloisille ihmisille. Mutta teidän kohdallanne muistan vaalien alla, kun monta

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

kertaa olin teidänkin tilaisuudessa ja kuulin teidän edustajienne vaalipuheenvuoroja, että siellä olivat hienoja sävyjä ne, jotka koskivat Suomessa syrjäytyneimpiä ja köyhimpiä ihmisiä, heitä, jotka ovat haavoittuvassa asemassa. Te vetositte hyvin voimakkaasti, että köyhiltä ei oteta ja köyhiä puolustetaan, ja olitte hyvin vahvasti myöskin palkansaajaväestön kannalla, järjestäytyneen palkansaajaväestön kannalla. Nyt kaikki nämä muutokset, mitä täällä ollaan tekemässä: te olette ottaneet äärioikean laidan ja vetäneet paljon voimakkaammalla kuin tämä valistunut porvaristo, jos näin voi sanoa, valistunut kokoomus tekee näitä muutoksia — laskennallisesti kyllä edustamiansa yhteiskuntaryhmiä puolustaen — mutta te olette puolustaneet jotain aivan muuta ryhmää, ja nyt te teette paljon rajummalla mittakaavalla. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Kaikki nämä työreformit irtisanomissuojasta työtaisteluoikeuksiin — te olette purkamassa tätä sopimusyhteiskuntaa, jolla Suomea on vietty eteenpäin, että ollaan työmarkkinoilla voitu yhdessä sopia. Te olette purkamassa nyt sitä rajusti Etelärannan käskyjen mukaan, aivan niin kuin täällä edustaja Mäkynen ansiokkaasti tätä analysoi. Ja nyt teillä on vielä nämä valtavat, rajut leikkaukset, jotka tulevat toimeentulotukiasiakkaille. Ihmisiä köyhdytetään Suomessa. Kun te esiinnyitte vaalien alla köyhien puolesta, niin millä tavalla arvioitte, miten te tätä kritiikkiä otatte vastaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

18.02 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies, arvoisat kansanedustajat! Täällä on keskusteltu perusteellisesti hallituksen säästöpäätöksistä, ja se on varmasti ollut perusteltua, koska merkittävistä säästöistä on kyse. Itse en ole läheskään kaikkea keskustelua pystynyt seuraamaan, mutta jonkin verran olen, ja haluan tässä omassa puheenvuorossani hallituksen näkökulmasta tuoda esiin muutaman mielestäni merkittävän seikan.

Ensinnäkin, mihin hallitus pyrkii? Hallitus ei todellakaan pyri kiusaamaan ihmisiä tai tekemään ikäviä ratkaisuja ihmisille ikävien ratkaisujen vuoksi. [Kimmo Kiljunen: Miksi te kiusaatte sitten?] Hallitus pyrkii Suomen velkaantumisen hillitsemiseen, ja tämä velkaantumisvauhdin hillitseminen on kai kaikkien mielestä yli puoluerajojen välttämätöntä, jotta tulevaisuudessakin Suomi olisi sellainen hyvinvointiyhteiskunta, joka pystyisi tarjoamaan kansalaisilleen suunnilleen nykyisen tasoiset julkiset palvelut ja myös tärkeät tulonsiirrot. Tämä velkaantumisvauhdin hillitseminen on sellainen pyrkimys, joka ei edellistä Marinin vasemmistohallitusta lainkaan liikuttanut, ja näin ollen siellä vältyttiin käytännössä kokonaan niiltä vaikeilta päätöksiltä, joita nykyhallitus joutuu tekemään ja joista nytkin täällä eduskunnassa on yötä myöten keskusteltu. Tämä velkaantumisen hillitsemisen tavoite vaatii myös sosiaaliin tulonsiirtoihin puuttumista, koska niiden merkitys valtion menoissa on niin suuri. Samalla on totta kai myönnettävä, että kun tehdään säästöjä sosiaaliin tulonsiirtoihin, ne vaikuttavat kielteisesti niiden ihmisten toimeentuloon, jotka näitä tulonsiirtoja saavat.

Tämän velkaantumisen hillitsemisen lisäksi hallituksen keskeisenä tavoitteena on työnteon kannustavuuden ja kannattavuuden kohentaminen. Tämä tarkoittaa näiden kuuluisien niin sanottujen kannustinloukkujen purkamista, siis sen tavoitteen edistämistä, että työnteoko olisi työkykyiselle ihmiselle aina kannattava ja kannustava vaihtoehto sosiaaliturvaan verrattuna. Kuten eräässä lyhyessä vastauspuheenvuorossani aikaisemmin tänään totesin, me emme pysty tekemään pienipalkkaisestakin työstä kannattavaa ja kannustavaa sosiaaliturvaan verrattuna pelkästään pienipalkkaisen työn verotusta keventämällä, kuten hallitus myös tekee. Tehdäksemme pienipalkkaisestakin työstä aina kannattavan vaihtoehdon

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

meidän on pakko tarkastella myös tätä toista puolta, tätä sosiaaliturvaa, ja meidän on pakko myös tällä puolen tehdä ratkaisuja, jotka merkitsevät tiettyjen sosiaaliturvaetuuksien pienentämistä, jotta pienipalkkainenkin työ olisi kannattava ja kannustava vaihtoehto sosiaaliturvaan verrattuna. Tämän myöntäminen on sosiaalidemokraateille ylivoimaista, ja täällä aikaisemmin keskustelussa minulle todisteltiin, että kyllä se riittää, kun tehdään vain demareiden ajamat veronkevennykset pieni- ja keskituloisille palkansaajille, niin kyllä sitä kautta pienipalkkainenkin työ tulee aina kannattavaksi ja kannustavaksi ja kannustinloukuja puretaan. Tämä ei ole totta, kuten itse tiedätte.

Esimerkiksi paljon puhuttu työttömyysturvan lapsikorotus: Kuinka paljon sen pienipalkkaisen työn verotusta tulisi keventää, että lapsiperheen vanhemman siitä pienipalkkaisesta työstä saama ansiotulo kompensoisi myös sen lapsikorotuksen, joka on työttömyysturvassa? Emme me lapsikorotusta ole poistamassa työttömyysturvasta tietystikään sen vuoksi, että haluaisimme työttömiä lapsiperheitä kiusata. Emme tietystikään. Kuka voi sellaista edes kuvitella? Mutta kun siinä pienipalkkaisessa työssäkin ei ole mitään lapsikorotuksia ja kun me haluamme, että se pienipalkkainen työ on kannattava ja kannustava vaihtoehto työttömälle lapsiperheen vanhemmalle, niin silloin joudumme tähänkin kiinnittämään katseemme, jotta pienipalkkainen työ olisi aina kannattava ja kannustava vaihtoehto.

Kolmas tavoite hallituksella on, kuten hyvin tiedätte, työllisyyden edistäminen. Me olemme perustaneet omat arviomme hallituksessa valtiovarainministeriön tekemiin työllisyysvaikutuksiin. Näitä voi arvostella, ja totta kai ne ovat arvioita — kuka nyt pystyisi ja millaisella tietokoneohjelmalla tai vaikkapa tekoälyllä tarkoin sanomaan, millainen työllisyysvaikutus milläkin eduskunnan säätämällä toimenpiteellä on? Ei kukaan, mutta johonkin nämä arviot on perustettava, ja me olemme ne perustaneet valtiovarainministeriön arvioihin. Valtiovarainministeriön arviot ovat kertoneet siitä, että näillä muun muassa sosiaaliturvaan tehtävillä muutoksilla on kymmenientuhansien työllisten positiivinen työllisyysvaikutus. [Lauri Lyly: Katsotaan ensi vuonna!]

Entäs sosiaalidemokraattien työllisyysvaikutukset, siis teidän vaihtoehtobudjettinne työllisyysvaikutukset? Miten te oikein kehtaatte arvostella hallituksen työllisyysvaikutuksia, kun te ette kehtaa julkistaa eduskunnan tietopalvelun teidän vaihtoehtobudjetistanne tekemiä työllisyysvaikutuksia? Miksi ette kehtaa? Siksi kun ne osoittavat, että teidän vaihtoehtobudjettinne vähentää ilmeisesti kymmenillä tuhansilla työllisillä hallituksen budjetin esityksen työllisyysvaikutuksia. En keksi mitään muuta syytä sille, että te peittelette ja piilottelette teidän oman vaihtoehtobudjettinne työllisyysvaikutuksia, niitä työllisyysvaikutuksia, joita te itse olette pyytäneet eduskunnan tietopalvelua laskemaan. [Puhemies koputtaa] Näitä te pimitätte, ja sitten te kerrotte, että teiltä tulee jotkin ihan ikiomat taikavaikutukset. [Puhemies koputtaa] No, näitähän pystyy tietysti loihtimaan jostakin eri puolilta ja ottamaan huomioon kaikennäköistä, mutta eikö olisi reilua, että me tässä vertailussa käytäisimme suunnilleen samoja mittareita ja mittoja? — Arvoisa puhemies, jatkan myöhemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

18.10 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Oli ilo kuulla tätä edustaja Zyskowieczin perusteellista puhetta. Niinhän se on, että kun palataan historiassa taemmas, niin silloinhan Arja Alho veti kannustinloukkutyöryhmää. Silloin tuli vähän erinäköisiä esityksiä kuin

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

nämä esitykset ovat, [Matias Mäkysen välihuuto] mitkä ilmeisesti ovat näyttäneet liian hyviltä työllisyyslukujen valossa. Siksi sosiaalidemokraatit eivät niitä uskalla julkistaa laisinkaan. Voi olla, että Patrizio Lainà tulee myöhemmin laskemaan sitten joitakin dynaamisia vaikutuksia, joita saamme heiltä sieltä. [Ben Zyskowicz: Nomen est omen!]

Mutta kuten edustaja Zyskowicz sanoi, on hyvä, että mitä tahansa mallia käytetäänkään, se on vertailukelpoinen ja samassa suhteessa kuin aikaisemmat budjetitkin. Tätäkin SISU-mikrosimulaatiomallia, mistä on keskusteltu, on käytetty vuodesta 2010. Se on vakiintunut riippumatta siitä, mikä hallitus täällä on ollut, riippumatta siitä, kuka on valtiovarainministeriötä johtanut ja niin edelleen. Sen käyttämiselle on täysin laillistettu peruste, ja kuten aiemmin tuossa mainitsin, niin perustuslakivaliokuntakin tämän nyt käsiteltävänä olevan asian kohdalla mainitsi, että sille on asiallinen peruste ja nämä arviot ovat asialliset. Ei kai tässä ole syytä sitä silloin lähteä kiistämään.

Mutta, arvoisa puhemies, edelleen odotan edustaja Kiljuselta vastausta näihin aiemmin esittämiini kysymyksiin pieni- ja keskituloisten osalta. Eikö niin, että työtulovähennys tuo ostovoimaa 100 miljoonalla eurolla pieni- ja keskituloisille? Miksi ette puhu tästä, miksi ette vastaa tähän kysymykseen, miksi ette sano sitä ääneen? Sen lisäksi tämä 160 miljoonaa polttoaineverotuksesta on hyvä esimerkki, työttömyysvakuutusmaksujen alentaminen ja niin edelleen, mitkä lisäävät merkittävästi esimerkiksi pienituloisten asemaa tässä tilanteessa. Ja itse asiassa, kun edustaja Kiljunen hyvin tietää eläkeläisten aseman ja on pitkään tehnyt pyyteetöntä ja ansiokastakin toimintaa heidän etujensa ajamiseksi, niin hän varmasti ymmärtää ja tietää myös sen, että tämä ikäperuste, mikä tässä työtulovähennyksessä myös poistettiin, saattaa joidenkin eläkeläisten kohdalla johtaa jopa 1 200 euron tulon lisäämiseen. Heillä on siis entisestään paremmat mahdollisuudet tehdä töitä yli 65-vuotiaana, kun he ovat eläköityneet. Eivätkö nämä ole erinomaisia asioita, joista on syytä myös kiittää hallitusta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

18.13 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Zyskowicz ja edustaja Junnilla pitivät aivan loistavat puheenvuorot, ja tämä oli juuri se, mistä piti vielä puhua, eli näistä työllisyysvaikutuksista. Kun te olette nyt arvostelleet oikeastaan hallitusohjelman julkistamisesta lähtien hallituksen valintoja ja hallituksen strategiaa siitä, miten Suomea lähdetään uudistamaan ja miten julkisen talouden tilanne pelastetaan, niin me olemme sanoneet teille, että kertokaa, mikä on se teidän vaihtoehtonne. Mikä on se teidän vaihtoehtonne, jolla me voidaan korjata julkisen talouden tilanne? No, nyt kun teidän vaihtoehtonne on tullut, vaihtoehtobudjetit on julkistettu — kiitoksia niistä — niin se keskeisin ongelma sosiaalidemokraattien osalta on se, että työllisyysvaikutukset on salattu. Ne on salattu, vaikka teillä on ne. Edustaja Mäkynen, pystyttekö kertomaan, mikä on se peruste, minkä takia te salaatte nämä vaikutukset? Minulla on arvio, jonka esitän: se salausperuste on se, että teitä hävettää myöntää se tosiasia, että teidän esitystenne työllisyysvaikutukset ovat niin heikot, että ei niitä edes kehtaa eduskunnassa esittää kansan ja muiden puolueiden vertailtaviksi. Hallituksen vaikutuksesta ensi vuonna merkittävä määrä ihmisiä työllistyy, mutta teidän vaihtoehtonne on salattu. Teidän vaihtoehtonne on salattu. Miksi se on salattu?

No, sitten te olette täällä jatkuvasti kertoneet, että valtiovarainministeriön käyttämässä SISU-mikrosimulaatiomallissa on ongelmia, mutta kun meidän pitää pystyä vertaamaan

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

esityksiä johonkin, niin on perusteltua silloin käyttää samaa mallia. [Jukka Mäkynen: Me emme leikkaa sosiaaliturvasta!] — No, te ette leikkaa sosiaaliturvasta, te haluatte korottaa veroja. Se on käynyt varsin selväksi, että se on teidän vaihtoehtonne julkisen talouden pelastamiseen: lisää veroja Suomen kansalle, lisää veroja duunareille. ”Rikkaat rikastuvat, ja köyhät köyhtyvät.” Tämä on teidän ainoa argumenttinne, mihin te pystytte tätä hallitusta vastaan.

Edustaja Kiljuselle vielä totean sen, että tämä rikkaiden veroale, josta te olette nyt puhuneet jatkuvasti, kun Ruotsissa demarit sen toteuttivat, itse asiassa, kun veroja alennettiin, tuotti valtiolle enemmän Ruotsissa. Se veronalennus siis tuotti enemmän kuin se maksoi valtiolle Ruotsissa, ja sen toteuttivat demarit. Toivon, että jonain päivänä Suomessakin sosiaalidemokraatit ymmärtävät sen, että veronkorotus ei ole aina se oikea vaihtoehto hoitaa yhteiskuntaa. Sen tien on loputtava. Kyllä työn pitää olla aina kannattavaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

18.16 Kimmo Kiljunen sd: Ihastuttavaa kuulla, arvoisa puhemies, se, että rikkaiden verohelpotukset ovat aina kannattavia. Mihin rajaan saakka kannattaa kulkea tuota tietä? Tehkää sitten rikkaille vielä suurempia verohelpotuksia, jos se kerran kovin kannattavalta tuntuu. Sanotaan, että pienituloisille ihmisille se ei ole kovin palkitseva tie kuitenkaan kulkea, ja kaikki me tiedämme, mikä tässä on tämä tosiasia.

Mutta lähtisin toisesta kulmasta liikenteeseen. Te puhuitte näistä työllisyysvaikutuksista, onko niitä arvioita annettu vai ei. Ensinnäkin täytyy huomioda, että nämä työllisyysvaikutukset ovat kaikki arvioita. Ne ovat kaikki ennusteita siitä, mitä vaikutuksia lasketaan tietyn tyyppisillä toimilla olevan. Se ei ole arvio, että täällä tehdään juuri lainsäädäntöä, jossa sosiaaliturvaa leikataan ja nimenomaan mennään vielä kaikkein haavoittuvimpiin ihmisiin. Se ei ole mikään arvionvarainen asia, vaan se on fakta, josta me olemme saaneet näitä kirjoja kuulla, miten ihmiset reagoivat siihen. Eli nämä ovat kaksi täysin eri asiaa. Ja en minä osaa sanoa... Minä luulen, että sosiaalidemokraattisessa puolueessa kaikki olemme samaa mieltä siitä, että kovin palkitseva tapa sosiaaliturvaleikkauksilla saada 65 000 uutta työpaikkaa laskennallisesti, [Ben Zyskowitz: Työllistä!] näin rajuilla leikkauksilla saadaan 65 000... [Välihuutoja] — 65 000, se on arvio vain, kun samanaikaisesti tämän saman sosiaaliturvaleikkauksen seurauksena me siirrämme 65 000 ihmistä toimeentulotuen piiriin, jonka te tiedätte.

Ja tässä tulee nyt sitten kysymys edustaja Zyskowitzille. Hän käytti hyvin painavan puheenvuoron, jossa hän lähti liikkeelle siitä, että hyvinvointiyhteiskuntaa pelastetaan sillä, että sitä murretaan, köyhiä autetaan sillä, että heiltä leikataan, ja pienituloisia palkansaajia kannustetaan sillä, että heitä rangaistaan. Nämä ovat aivan käsittämättömiä laskelmia. Ja te puhutte kannustamisesta. Siirtämällä 65 000 ihmistä toimeentulotuen asiakkaiksi te passivoitatte. Se on lähestulkoon ihmisen amputointia, ja me tiedämme sen merkityksen. Se on kaikkein passivoivin sosiaalitutkimuoto, ja sen takia, jos te puhutte kannustamisesta, olette ottaneet täysin väärän tien tähän.

Jättäkää nämä sosiaaliturvaleikkaukset sikseen ainakin siltä osin, mikä kohdistuu kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Tämä on sosiaalidemokraattien linja. Tässä me olemme ratkaisevasti eri mieltä, ja siitä me olemme nyt tänään tässä ja näinä päivinä puhuneet.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

18.19 Ben Zyskowicz kok: Herra puhemies! Työllisyysvaikutuksista olemme yksimielisiä siinä, että ne ovat arvioita, enkä minä tietystikään voi mennä nyt vakuuttamaan, että nämä arviot, jotka hallitus on tehnyt, pitävät kutinsa ja toteutuvat. Päinvastoin, voi hyvin sanoa ja arvioida, niin kuin te olette arvioineet, että tämä pyrkimys saada ihmiset osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön sillä, että nämä omavastuuosuudet näissä tietyissä etuuksissa, kuten asumistuessa ja työttömyysturvassa — ei se omavastuuosuus kyllä ollut oikea sana, mutta en nyt muista, mikä se oli se oikea... [Kimmo Kiljunen: Suojaasa! — Lauri Lyly: Suojaasa!] — Anteeksi? [Kimmo Kiljunen: Suojaasa! — Lauri Lyly: Suojaasa!] — Suojaosat poistetaan. On ihan hyvät perusteet esittää sekin arvio, että näitten suojaosien poistaminen ei tule johtamaan siihen, että nämä nyt osa-aikatyötä tekevät ihmiset työllistyvät kokoaikaisesti. Minun on helppo tämä sanoa, koska olen tietysti itse ollut täällä mukana aikanaan myös nämä suojaosat säätämässä. Sen me tiedämme, että kun suojaosaa on liikuteltu, niin se on vaikuttanut ihmisten työtuntien määrään ja, totta kai, nyt on kyseessä arvio, ja aikanaan me sitten näemme, kuten kävi.

Mutta sosiaalidemokraattien kohdalla emme näe aikanaan, kuten kävi, koska te piilotatte, peitätte ja peittelette teidän oman vaihtoehtobudjetin työllisyysarviot, ja kyllä se aika kovaa pokkaa vaatii, [Matias Mäkysen välihuuto] että te ne peittelette ja piilotatte, kun te olette itse pyytäneet ne eduskunnan tietopalvelulta. Kun eduskunnan tietopalvelu on teidän pyynnöstänne laskenut nämä työllisyysvaikutukset teidän vaihtoehtobudjetissanne ja sen jälkeen te kehtaatte ne salata ja samanaikaisesti arvostella hallituksen arvioita, niin kyllä se aika kovaa pokkaa vaatii. Mutta näinkin voidaan toimia, ja varsinkin, kun meidän valpas mediamme ei ole kyllä tätä teidän salakähmäisyyttänne minun mielestäni riittävästi tuonut esiin.

Sitten edustaja Kiljunen kokee, että nämä sosiaaliturvaan tehtävät säästöt ovat rankaisemista, amputoimista. Aikaisemmin jossain mainitsitte, ne ovat ihmisarvon kiistämistä. [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] Tästä ei ole lainkaan kyse. Kyllä minä toivoisin, että sosiaalidemokraatitkin voisivat myöntää sen, minkä te hyvin tiedätte. Siis te tiedätte, että jos me jatkamme nykyistä velkaantumisen vauhtia Suomessa, niin tulemme tilanteeseen, jossa me emme pysty ylläpitämään hyvinvointiyhteiskuntaan kuuluviksi perustellusti laskettuja hyviä julkisia palveluja ja merkittäviä sosiaalisia tulonsiirtoja. Sen vuoksi on pakko näitä säästöjä tehdä, [Vasemmalta: Ei ole pakko!] ja tätä faktaa te juoksette karkuun, mutta se on kuitenkin tosiasia. Edelleen on sanottava, että kaikkein heikompiosaisilta ei lähtökohtaisesti leikata, koska toimeentulotukeen tehdään täydet indeksitarkistukset.

Herra puhemies! Varsinaisesti olin pyytänyt tämän toisen pidemmän puheenvuoroni ja viimeisen, toivottavasti pidemmän, puheenvuoroni — siis toivottavasti teidän kannalta — puhuakseni vähän veroista. Varsinkin vasemmistoliitto on vähintään antanut ymmärtää, että tämä veroasteemme lasku, joka on laskettavissa miljardeissa vuoteen 27 mennessä, johtuisi hallituksen päätöksistä. [Jussi Saramon välihuuto] Sehän ei johdu hallituksen päätöksistä vaan veropohjan rapautumisesta, kuten hyvin tiedätte. Jos te olette sitä mieltä, että meidän pitäisi miljardeilla estääksemme tämä veroasteen laskun korottaa veroja, niin en muista, että edes teidän omassa vaihtoehtobudjetissanne olisi ollut niin suuret veronkorotukset, että tämä miljardien aukko, niin sanottu aukko, olisi saatu umpeen. Mutta täällä edustaja Saramo, vasemmistoliiton veroasiantuntija nyökyttelee, jotenka voi olla, että teillä oli siellä nämä, oliko se nyt 8—10 miljardin veronkorotukset, mutta en ole aivan varma.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Joka tapauksessa halusin sanoa sen, että te pidätte ymmärrettävästi esillä hallituksen päätöstä nostaa solidaarisuusveron alarajaa, ja sitä voi hyvin perustein kyllä arvostella, [Kimmo Kiljunen: Mitkä ne perusteet ovat?] mutta kannattaa huomata, että sen tuottama verotappio veronsaajalle, siis veromenetyks, on vuosittain 60 miljoonaa euroa, ja millään matematiikalla, edes vasemmistoliiton edustaja Pekosen matematiikalla, ei voi päätyä siihen, että jos tämä 60 miljoonan veronalennus jätettäisiin tekemättä, niin sillä voitaisiin kompensoida satojen miljoonien säästöt sosiaaliturvaan. [Jussi Saramo: Mites se 700 miljoonaa yrityksille?]

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi, kun täällä muistaakseni edustaja Kiljunen mainitsi meidän rajoittavan työtaisteluoikeutta, haluan sanoa — ja varsinkin kun ensi viikolla saamme kävellä töihin, kun julkinen liikenne seisoo — että hallitus ei ole rajoittamassa työtaisteluoikeutta, kun työtaisteluoikeudella ymmärretään sitä, että kun ei ole voimassa olevaa TESIä, työehtosopimusta, niin silloin palkansaajat ja heidän järjestönsä saavat lakkoilla niin paljon kuin haluavat ja niin pitkään kuin haluavat parempien työehtojensa puolesta. Tähän työtaisteluoikeuden, lakko-oikeuden, kovaan ytimeen hallitus ei ole kajoamassa viiden metrin kepilläkään. Sen sijaan hallitus on rajoittamassa niin sanottuja tukilakkoja ja — mistä nyt sanon muutaman sanan — niin sanottuja poliittisia lakkoja. Poliittiset lakot eivät edes kuulu demokratiaan. Poliittinen toiminta kuuluu ihmisten omaan vapaa-aikaan. Jokainen palkansaaja ja heidän järjestönsä saavat niin paljon kirjoittaa ja osoittaa mieltä ja marssia eduskunnan eteen ja toimia politiikassa, mutta se, että katsotaan olevan demokratiaan kuuluvaa, että suunnilleen yleislakkouhalla laitetaan veitsi yhteiskunnan kurkulle ja vaaditaan hallitusta ja eduskuntaa toimimaan ammattiyhdistysliikkeen toivomalla tavalla tai muuten pannaan maa seisomaan ja talous sekaisin, se ei kuulu demokratiaan, eikä se myöskään ole mikään ihmisoikeus, toisin kuin SAK:n varapuheenjohtaja Katja Syvärinen kirjoitti. Toki tiedän, että nykyään kaikki ovat ihmisoikeuksia, mutta se, että painostetaan tällä tavoin ulkoparlamentaarisesti yleislakolla, jopa uhkaamalla hallitusta ja eduskuntaa taipumaan ammattiyhdistysliikkeen vaatimuksiin, ei ole mikään ihmisoikeus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

18.26 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Edellinen puhe päättyi ihmisoikeuksiin. Siitä on hyvä jatkaa, nimittäin täällä hyvin usein unohtuu keskeinen perustuslain turvaama perusoikeus: julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön, perustuslain 18 §:n 2 momentti. Tämä on tässä hallituksen esityksen pohjana. Se on otettu myös perustuslakivaliokunnassa huomioon.

Ainoa, mikä ihmetyttää, on edelleen se, että teidän vaihtoehtobudjettinne osalta, sosiaalidemokraatit, työllisyysvaikutukset ovat todennäköisesti huomattavasti hallituksen esityksiä heikommalla, koska te olette salanneet niiden työllisyysvaikutukset. Miksi ette edelleenkaan tuo työllisyysvaikutuksia teidän vaihtoehtonne osalta esiin? Kuten aloitin puheenvuoroni, tässä on kysymys myös perusoikeuksista, ihmisen oikeus työhön. Ottakaa tästä nyt kappia tämän keskustelun aikana ja kertokaa, jos teidän työllisyysvaikutuksenne ovat 5 000 henkilöä tai 10 000 vähenee. Kertokaa se. Miksi te salaatte tätä asiaa?

Palaan edelleen vielä tähän työllisyysmallilaskentaan. Kun täällä aiemmin todettiin jonkun toimesta, että kyseessä on staattinen malli, niin eikö niin, että jos laskettaisiin dynaamisia vaikutuksia huomattavasti vielä perusteellisemmin, niin tämä hallituksen tekemä

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

työtulovähennys, tämä noin 100 miljoonan euron kädenojennus pieni- ja keskituloisille ei näy tässä työllisyysvaikutuslaskelmassa, mikä on SISU-mikrosimulointimallilla laskettu? Eikö olekin niin, että tämä hallituksen vaihtoehto näyttäisi vielä paremmalta, jos myös dynaamiset vaikutukset laskettaisiin huomioihin? [Jussi Saramo: Ei!] Vastatkaa tähän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

18.28 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan heti edustaja Junnilalle, että ei, näin ei todella ole. [Vilhelm Junnila: Perustele!] Silloin kun Kataisen hallitusta rakennettiin, olin talousryhmässä, aivan kuten silloin, kun Rinteen hallitusta rakennettiin. Molemmilla kerroilla talousryhmässä käytiin läpi vaikutuksia, ei dynaamisia vaan finanssipoliittisia kertoimia, ja todettiin, että erityisesti silloin vuoden 2010 jälkeen, kun taloudessa oli heikot näkymät, se finanssipoliittinen kerroin oli kyllä todella surkea leikkausten kannalta — eli käytännössä niin, että kun miljardi leikattiin, niin siitä jäi valtiolle ehkä 400 miljoonaa hyvää. [Vilhelm Junnila: Puhuttiin työtulovähennyksistä!] — Tämä itse asia liittyy juuri siihen dynamiikkaan. — Eli kun ihmisellä on vähemmän tuloja, niin hän myös kuluttaa vähemmän. Nyt esimerkiksi, kun vaikkapa rakennusalaalla kymmenettuhannet tulevat olemaan työttöminä teidän hallituksenne tekemättömyyden seurauksena ensi keväänä, niin se tarkoittaa sitä, että myös muilla aloilla tulee tuhansia työttömiä. Se on tämmöinen kierre, finanssipoliittinen kierre.

Minun on itse pitänyt useissa debateissa kommentoida tätä tämmöistä työllisyysmagiaa. Muistetaan, miten viime hallituskaudellahan kaksi vuotta kyselytunnilla perussuomalaiset kysyivät maahanmuutosta aina joka torstai ja kokoomus kysyi joka torstai työllisyydestä. Siinä sitten kävi niin, että parin vuoden jälkeen, kun oltiin koko aika tekemässä uusia työllisyysennätyksiä, kokoomus ei enää kysynyt työllisyydestä vaan saavutettiin uusi työllisyysennätys.

Valtiovaraministeriöhan ei ole ikinä väittänyt, että nämä mikrosimulaatiot yrittäisivätkään arvioida kokonaistyöllisyyttä. Ne itse simuloivat sitä, jos meillä on hyvä taloudellinen tilanne, nämä tasapainomallit, jos meillä on työvoimapulaa, niin kun ihmiset sitten jäävät vaille sosiaaliturvaa, sitten he hakeutuvat töihin. Tämä on tässä ajatuksena. Mutta esimerkiksi aina, kun on taloudellisesti huono aika, niin ei. — Työttömydessähän meillä on tämä ydin, joka 90-luvun laman leikkauksilla synnyttiin, ja heidän silloin syrjäytettyjen lapsetkin ovat usein sitten perineet tämän näköalattomuuden. Meillä on tämä rakennetyöttömyys, tämä ydin, joka pikkuhiljaa alkoi sulaa jo viime kaudella mutta joka on liian iso. Sieltä ei kukaan työllisty sosiaaliturvaleikkauksilla. Tästä on aika vahva tieteellinen näyttö. Meillä on joitain ihmisiä, jotka työllistyisivät kyllä, kun sosiaaliturvaa leikataan, se on aivan varma asia, mutta se on aika pieni, ja nyt se joukko koko aika pienenee, kun me ollaan taloudellisessa laskusuhdanteessa. — Noususuhdanteessa nämä tämmöiset mikrosimulaatiot voisivat toimia, niin kuin sanotaan, mutta nyt eivät.

Otin tämän esimerkin, rakennusala. Se ei näy missään simuloinneissa tai laskelmissa, mutta kun te ette tehneet ARAn kautta nyt elvytystä ettekä tehneet edes sitä, mitä se myrkynvihreä hallitus ennen Kataisen hallitusta teki, joka silloin elvytti onneksi. Kokoomus oli mukana elvyttämässä rakennusala, ja se oli hieno juttu. Miksi niistä hyvistä kokemuksista ei nyt otettu oppia ja jätettiin se tekemättä? Tällä on paljon isompi työllisyysvaikutus kuin kaikella tällä muulla, mistä täällä puhutte. [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, en tajunnut, että aika loppuu. Yritän olla jatkamatta. — Kiitoksia.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

18.31 Kimmo Kiljunen sd: Edustaja Saramolle voin lohduksi sanoa, että voi pyytää uudenkin puheenvuoron. Tätä keskustelua on jatkettu aika pitkään, mutta kun olemme olleet pitkin päivää kiireisiä, emme ole pystyneet aina osallistumaan, meillä on ollut suurta va-liokuntaa, kaikkia muita kokouksia, mitä näitä nyt on, niin nyt jäi tähän iltatoimeksi.

Jäi painamaan vielä edustaja Zyskowiczin puheenvuoron pari huomiota, ja halusin ne teille ihan avoimesti tässä nostaa myöskin esille.

Ensinnäkin te sanoitte, että jos jatkamme velkaantumista, niin pää tulee vetävän käteen, jossain kohdassa se tulee semmoiseen kriittiseen pisteeseen, että se ei ole mahdollista. Kyllä, me olemme kaikki samaa mieltä. Ei tästä ole kysymys, arvoisa puhemies, kyllä me tämän ongelman tunnistamme. Joitakin sopeutustoimia tarvitaan. Me olemme keskustelleet nyt sopeutustoimien eroista. Me emme ottaisi kaikkein köyhimmiltä vaan mieluummin sit-ten niiltä, joilla on sitä varaa maksaa. En mene enää siihen, koska se on jo tässä puitu mo-need kertaan.

Sen sijaan pidin hieman halpamaisena sitä, että totesitte edellisessä puheenvuorossanne, että edellinen hallitus, Sanna Marinin hallitus, otti hulttomasti velkaa eikä piitannut vel-kaantumisesta. Te käytitte ihan tätä sanaa siinä. Se oli hieman halpamaisesti huomioitu pel-kästään sen vuoksi, että jos nyt laskennallisesti tätä arvioidaan, niin yli 90 prosentissa niis-tä päätöksistä, jotka ovat lisänneet julkista velkaa meillä, te olitte, kokoomus, mukana, te olitte, perussuomalaiset, mukana. [Matias Mäkysen välihuuto] Ne tehtiin yhdessä siinä yh-teydessä, jolloin oli kysymys tietenkin koronasta, pandemiasta, on ollut kysymys turvalli-suustilanteen heikkenemisestä, puolustusmenojen nostamisesta, on ollut poliisin resurssi-en vahvistamisesta. Kaikissa näissä rajusti velkaantumista lisänneissä prosesseissa te olet-te olleet mukana. Kyllä, siellä on tietty osuus, joka on sitten tätä Sanna Marinin hallituksen perintöä siinä velkataakassa osittain. Oppivelvollisuuslain nosto on esimerkiksi hyvä tyyp-piesimerkiksi, jonka se hallitus vei läpi. Hienoa, että vei läpi — hienoa, että vei läpi — tär-keä uudistus tässä suomalaisyhteiskunnassa. Kyllä siellä on näitäkin kynänjälkiä, jotka jul-kiseen talouteen vaikuttavat. [Matias Mäkysen välihuuto]

Sitten toinen kuvio myöskin: Te jatkoitte sitä, mistä valtiovarainministeri Purra aikai-semmassa vaiheessa — te ette kuulleet minun aikaisempaa puheenvuoroani, mutta minun on pakko se teiltä nyt kysyä. Vähättelitte tätä solidaarisuusveron rajanostoa eli verohelpo-tusta kaikkein rikkaimmille suomalaisille: ei sen vaikutus ole kuin 60 miljoonaa euroa, se ei ratkaise tätä velkaongelman kriisiä. Mittakaavat, totta kai, ovat aivan erilaiset, te olette ihan oikeassa siinä — kun me puhumme tästä koko velkaantumiskierteestä, niin se on pie-ni osuus. Hyvä on, se on pieni osuus, 60 miljoonaa euroa. Minkä takia se on sitten niin tar-peellinen teille, sillä jos puolet siitä summasta olisi jätetty tekemättä, te olisitte voineet val-lan huoletta olla tekemättä sitä leikkausta, jonka teitte toimeentulotuen heikentämisessä? Sen hinta on 30 miljoonaa. Puolet vain pois summasta, ja antaisi 30 miljoonaa sinne, niin olisi tämä iso ongelma poissa, joka satuttaa ehkä kaikkein voimakkaimmin. Me kävimme kuuden tunnin keskustelun toissa päivänä tästä asiasta, vain tästä asiasta. Miksi te menette siihen viimesijaisimpaan tukimuotoon meille [Puhemies koputtaa] eli toimeentulotukiasi-akkaisiin, jotka ovat nimenomaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia suomalai-sia perheitä, [Puhemies koputtaa] kotitalouksia? Miksi te menitte siihen? Se olisi voitu jät-tää tekemättä.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

18.35 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Tästä velkaantumisesta: Kun täällä nyt toistetaan toinen toisensa jälkeen, että tämä hallitus ottaa enemmän velkaa kuin Marinin hallitus, niin kysyn edelleen, oletteko te siis sitä mieltä, että pitäisi tehdä enemmän sopeutustoimia. Se ei näy nimittäin teidän esityksissänne, miksi siis käytätte tätä argumenttia?

Toisekseen kun katsotaan nyt, mistä se velka muodostuu, mitä te ette jostain syystä suostu myöntämään, niin merkittävä osa tästä ennätysmäisestä velasta johtuu valtionlainan koroista ja korkomenojen kasvusta — todella merkittävä osa, puhutaan yli kolmesta miljardista eurosta korkomenoihin. Teidän kaudellanne otettiin merkittävässä määrin velkaa, ja teidän kaudellanne esitettiin, sanoisinko, varsin vastuuttomia kommentteja siitä, että valtio saa niin halpaa velkaa, että ei sillä ole merkitystä. Tämä oli se mantra silloin. Valtiovarainministeriö myös teidän kaudellanne huomautti siitä, että se tapa, millä te hoidatte julkista taloutta, on kestävä, piittaamatta kehyksistä. Tämä on tosiasia.

Sitten kaksi muuta merkittävää vaikutusta, jotka aiheuttavat sen, että kyllä, nyt otetaan ennätysmäärä velkaa. Yksi niistä on hyvinvointialueet, joiden taloudellinen tilanne on todella heikko ja heikompi kuin on ennustettu. Oletteko siis sitä mieltä, että hyvinvointialueilta pitäisi ottaa enemmän rahaa pois? Ette ole, joten hyväksytte, että hyvinvointialueisiin menee enemmän rahaa, ja siten hyväksytte, että se vaikuttaa Suomen velkaantumiseen.

Ja sitten kolmas: suhdannemuutokset. Kun hallitus aloitti neuvottelemaan ohjelmastaan, talouden tilanne Euroopassa ja globaalissa tilanteessa oli parempi kuin se on nyt. Näillä suhdannevaikutuksilla on merkittävä vaikutus siihen, kuinka paljon Suomi ottaa velkaa seuraavana vuonna. Sille ei tämä parlamentti hirveästi pysty tekemään. Me emme voi vaikuttaa siihen, minkälaisia korkopäätöksiä Euroopan keskuspankki tekee. [Vilhelm Junnila: Tai edellinen hallitus!] Nykyisellä korkotasolla Suomi reuna-alueena kärsii siitä, koska meillä inflaatio on jo laskenut mutta korot ovat huomattavasti korkeammalla, ja se vaikuttaa meidän talouden kilpailukykyyn, vaikuttaa meidän talouden tilanteeseen ja siten aiheuttaa sen, että tämä hallitus joutuu ottamaan paljon velkaa. Senpä takia on äärimmäisen tärkeätä, että tämä hallitus onnistuu tämän hallituskauden aikana kääntämään tätä suuntaa siten, että velkasuhteen kasvu saadaan taittumaan, jotta meillä on pelivaraa siinä julkisessa taloudessa. Jos haluatte, että otetaan vähemmän velkaa, esittäkää hyviä keinoja, joilla siihen päästään. Toistaiseksi en ole kuullut mitään muuta kuin lisää veroja koko kansalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

18.38 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Toivoisi, että luettaisiin esimerkiksi opposition varjobudjetit, kun kaikissa niissä otettiin vähemmän velkaa [Vilhelm Junnila: Miljonäärivero!] kuin teidän oikeassa budjetissa, eikä esitettäisi täällä, että kukaan ei ole sanonut mitään. Te toistatte samaa levyä, vaikka kaikki ovat sanoneet. Täältä löytyvät vastaukset kaikkiin niihin kysymyksiin. Toki meidän varjobudjeteissa on eroja, mutta itse voin puhua omasta puolestani.

Mutta siihen edustaja Zyskowiczin kysymykseen ei kyllä löydy vastausta varjobudjetista, koska kysymys koski koko vaalikautta, jos ymmärsin oikein, kun puhuit koko tästä kahdeksasta, yhdeksästä miljardista. Meidän vaaliohjelmassamme on kyllä sitten 2,5 miljardista.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

dia koko vaalikaudelle sopeutusta, tulosopeutusta, ja sitten puoli miljardia menosopeutusta. Ja sitten sinne on kirjattu, kun esimerkiksi vihreät ovat esittäneet aika ison osan näitä ympäristölle haitallisia tukia, että me olemme kyllä valmiit niitäkin tarkastelemaan, me ei vain olla löydetty sellaista... Me haluttiin tehdä konkreettinen, me osoitettiin joka ikinen tuki, mitä me ollaan leikkaamassa yritystukia, eikä sillä tavalla, että me sanotaan joku iso kokonaissumma, niin kuin tiedetään, että aika moni puolue on historiassa mennyt vähän niin kuin riman ali siinä asiassa. Mutta meillä on konkreettisia leikkauksia 500 miljoonaa ja 2,5 miljardia tulosopeutusta.

Ja mitä se tulosopeutus nyt on? Tämä on se, mikä minua on vähän alkanut ärsyttää. Koko aika toistellaan, että se on vain 60 miljoonaa se solidaarisuusvero. Tässä edustaja Kiljunen hyvin minusta kuvasi, miksi se 60 miljoonaakin on tosi iso ja tärkeä asia. Mutta ei se kokonaisveroasteen lasku ole pelkästään sitä, että te istutte käsienne päällä, vaan se on myös sitä, että ensi vuonna, kiitos ennätyksellisen työllisyysasteen, jonka Marinin hallitus saavutti, niistä hyödyistä osa tuli jälkijättöisesti. 1,4 miljardia tuli ensi vuodelle jaettavaa Työllisyysrahaston kautta, ja te päätitte antaa koko 700 miljoonaa suoraan ylimääräisenä lahjana, jota ei ollut edes hallitusohjelmassa, yrityksille. 700 miljoonaa. Jos te olisitte vakavasti, vakavissanne olleet taittamassa velkaantumista, kai te nyt tämän 700 miljoonaa, jota yritykset eivät ole budjetoineet, jota ei ollut teidän suunnitelmissanne hallitusohjelmaa tehtäessä, olisitte käyttäneet velanmaksuun? Ehei. Teille oli tärkeämpi antaa 700 miljoonaa yritysten omistajille.

Ja nyt sitten kun katsotaan, niin tähän ei ole ainoa. Meillä on isompia ongelmia verotuksessa niissä asioissa, joista ollaan koko ajan myönnetty, että Marininkaan hallitus ei korjannut, koska esimerkiksi tämän arvonnousuveron, jollainen on kaikkialla länsimaissa jollain nimellä, silloinen ministeri Saarikko sitten kaatoi, viimeisenä talvena ilmoitti, että tälle ei nyt kukaan voi mitään, mutta tekään ette ole sitä... Samaan aikaan te vielä nostatte osakesäästämisen ylärajaa, joka johtaa siihen, että jatkossa kaikkein rikkaimmat suomalaiset enemmän ja enemmän verotusta siirtävät, ja kun sitten 20 vuoden tai 10 vuoden päästä siirtää omaisuudet, kirjat, pois Suomesta, niin ei ole tarvinnut koskaan maksaa senttiäkään veroja Suomessa tehdystä omaisuudesta. Se on oikeiston politiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

18.41 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa puhemies! Käytän tämän puheenvuoron eräiden jatkuvasti toistettujen näkökohtien kommentointiin. Koko viime kauden ja nyt näköjään tämänkin vaalikauden alun olemme saaneet kuulla siitä, että tähän siellä kokoomuksessa ja varmasti perussuomalaisissakin kannatitte näitä Marinin hallituksen lisäyksiä esimerkiksi koronasta seuraaviin väistämättömiin kustannuksiin, te kannatitte puolustusmäärärahoihin panostamista sen jälkeen, kun Venäjä oli raakalaismaisesti ja rikollisesti hyökännyt Ukrainan kansaa ja rauhaa vastaan. Niin me teimmekin, mutta samalla sanoimme, että kun tulee miljardiluokan välttämättömiä uusia panostuksia, niin eikö vastuullisen hallituksen pitäisi edes osa näistä miljardeista pyrkiä säästämään sitten joistakin muista menoista, [Jussi Saramo: Mistä?] ja tähän Marinin hallitus ei ollut valmis. Miksei ollut valmis? Siksi, minkä me nyt näemme: säästöjen tekeminen on ikävää, hankalaa, kurjaa. Poliitikkojen ydinosuamista on se, että jaetaan veronmaksajien rahaa hyviin tarkoituksiin, sitähän me kaikki haluamme. [Kimmo Kiljunen: Ei, ketkä maksaa!] — No, minä ainakin haluan. — Mutta se, mikä on kurjaa, on se, että joudutaan säästämään, ja siihen Marinin hallitus ei halunnut

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

koskea käytännössä viiden metrin kepilläkään, koska sille ei aplodeerata, sille ei peukuteta, se on ikävää ja kurjaa. Ja me sanoimme, että näiden väistämättömien miljardiluokan uusien menojen vastapainoksi olisi tullut etsiä säästöjä. Kysytte: mistä? No, katsokaa mitä Orpon hallitus tekee. Niitä säästöjä on pakko tehdä, ikävä kyllä.

Toinen asia, mitä kommentoin, on tämä solidaarisuusveron alarajan nostaminen. Taktisessa mielessä se ei ole kovin viisas ratkaisu. Se on eräänlainen syöttö vastustajalle oman maalin eteen, ja siksi te siitä puhutte nyt, ja siksi te tulette siitä puhumaan koko nelivuotiskauden, koska on, totta kai, teidän kannaltanne edullista yrittää väittää, että se kertoo jotain tämän hallituksen yleisestä poliittisesta linjasta. [Jussi Saramo: Totta kai se kertoo!] Tästähän ei ole kyse. Ja samalla kannattaa nyt teidänkin myöntää, että tämä 60 miljoonaa on nyt käytetty jo moneen kertaan. Nyt se käytettiin toimeentulotuen asumiseen liittyvän säästön kumoamiseen, aikaisemmin se on käytetty lastensuojelun jälkihuollon ikärajan alentamisen kumoamiseen. Se on käytetty moneen, moneen kertaan, mutta sillä ei kompensoida puolentoista miljardin sosiaaliturvan säästöjä. [Jussi Saramo: Mitä se 700 miljoonaa on?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

18.44 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Vasemmistosta ehdotettiin, että vielä enemmän tutustuttaisiin heidän vaihtoehtoonsa, [Minna Reijonen: Oikein!] ja, arvoisa puhemies, tarkastelin tässä äsken muutamia keskeisiä lukuja sosiaalidemokraattien vaihtoehdosta, mitä täällä myös on jatkuvasti kehuttu ja ylistetty opposition toimesta. En päässyt kovin pitkälle, kun hoksasin, että se on erityisesti teollisuuspaikkakuntia kurmottava vaihtoehto.

Täällä ehkä puhutaan kauniita sanoja työllisyydestä, vaikka ei tehdä minkäännäköisiä laskelmia niiden vaihtoehtojen tueksi. Mutta onneksi veropäätökset näkyvät tässä vaihtoehdossa. Tämä on hyvin energiaton vaihtoehto. Se on ”sammuta valot” -vaihtoehto. Nimitäin te veisitte teollisuuden sähköistämisen tuesta 150 miljoonaa euroa, siis niiltä paikkakunnilta, missä on energiantensiivistä teollisuutta, missä on paljon teollisuusduunareita. Mitä te tarjoatte heille? Täällä lukee: se on kallis ja tarpeeton. Tätä te viestitte teollisuudessa työskenteleville duunareille, ajatelkaa. [Jussi Saramo: Ministeriö ne viestii!]

Mitä tämän lisäksi: polttoaineveroa korotetaan 168 miljoonaa euroa, terveysperusteinen vero 100 miljoonaa euroa, turpeen vero 13 miljoonaa euroa, ja sitten vielä energiantensiivisiä yrityksiä edelleen tämän edellä mainitun lisäksi kurmotetaan 24 miljoonalla eurolla. Eikä siinä vielä kaikki: puretaan maatalouden energiaveron palautus, 30 miljoonaa euroa.

Siis ajatelkaa, tämä teidän vaihtoehtonne on täysin ”sammuta valot ja mene kortistoon” -vaihtoehto. Kehtaattekin. Laittakaa niitä työllisyysvaikutuksia oikeasti nyt näkyviin, sillä nämä kaikki teidän ehdottamanne ovat äärimmäisen negatiivisia kokonaisvaikutuksiltaan. Riippumatta siitä, lasketaanko staattiset vai dynaamiset vaikutukset, tämä on erittäin vakava paikka työllistävälle yrityksille ja teollisuuspaikkakunnalla työskenteleville duunareille. Tämä on erittäin vakava asia. Hyvä, kun otitte puheeksi tämän teidän vaihtoehtonne, niin pystyin tutustumaan siihen vielä tarkemmin kuin aikaisemmin, ja on se aika järkyttävää luettavaa. [Jussi Saramo: Ministeriön asiantuntijat ovat kyllä eri mieltä tästä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

18.47 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa puhemies! Jatkan edustaja Junnilan puheenvuorosta. Kyllähän se tosiasia on, että sekä sosiaalidemokraattien että vasemmistoliiton vaihtoehto on kyllä kamalaa kuunneltavaa suomalaiselle duunarille. Se on tosiasia. Kun tiistaina tässä salissa keskusteltiin esimerkiksi jakeluvelvoitteesta, niin te olisitte halunneet jatkaa sillä Marinin hallituksen valitsemalla linjallanne, että polttoaineen hinta nousee ja pienituloisen suomalaisen duunarin on yhä vaikeampi mennä töihin. [Jussi Saramo: Te leikkaatte heiltä!] Samaten tämä polttoaineveron korotus: te haluatte korottaa polttoaineen hintaa suhteessa tähän hallitukseen, joka alentaa polttoaineen hintaa. [Matias Mäkynen: Mites työmatkavähennys?] — Ja edustaja Mäkynen, voisitteko te nyt soittaa Hakaniemeen SAK:n toimistolle ja kysyä lupaa, saisitteko te kertoa ne teidän vaihtoehtobudjetinne työllisyysvaikutukset, jotta me voisimme niitä yhdessä verrata? [Vilhelm Junnila: Ehkä siellä ollaan jo lakossa!] Nimittäin alan epäillä, että tosiasia on se, että teidän vaihtoehtonne tuottaa vähemmän työtä tähän maahan kuin tämän hallituksen vaihtoehto, jossa nyt tehdyillä päätöksillä keskipitkällä aikavälillä synnytetään 65 000 uutta työpaikkaa tähän maahan. 65 000 uutta työpaikkaa: se on parasta sosiaaliturvaa, se nostaa ihmisiä köyhyydestä, se lisää heidän aktiviteettiaan ja onnellisuutta, kun he pääsevät sosiaaliturvan varasta töihin. Teidän vaihtoehdossanne työllisyysvaikutukset on salattu, ja pystyn lähes 100 prosentin varmuudella sanomaan sen syyn, ja se on se, että teitä hävettää myöntää, että teidän vaihtoehdossanne yhä useampi suomalainen olisi työttömänä kuin töissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

18.48 **Ville Väyrynen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! En haluaisi kauheasti viivyttää, mutta tässä on puolitoista iltaa vedetty nyt samaa pykälää, ja kun täällä on 15 tuntia kahdeksan päivään ollut, niin ehkä välillä voi jonkun sanan aina sanoa, niin pysyy hereilläkin.

Jatkaisin kanssa näistä vaikutusarvioista, kun on kuitenkin tuolla sote-valiokunnassa ja täällä hirveän paljon saanut kuulla näistä meidän vaikutusarvioista, kuinka ne ovat epätarkkoja ja kuinka ne eivät pidä paikkaansa. Niitä on kuitenkin tuotettu, ja jatkan ihan samaa asiaa kuin edustajat Zyskowicz, Junnila ja Bergbom. He ovat kysyneet, minkä takia ne salataan, ja se on varmaan ihan itsestään selvää ja sitä ei tarvitse kysyäkään, mutta kysyisin, voisitteko te ystävällisesti kuitenkin ne tuoda tähän keskusteluun, koska se vähän antaisi tavallaan pohjaa tälle. Eihän siinä ole sinänsä mitään ongelmaa, sillä jos ne eivät miellytä teitä, niin sitten kiistätte ne niin kuin kiistätte meidänkin vaikutusarviot. [Vilhelm Junnila: Kenen kassakaapissa ne ovat?] Me päästäisiin silloin kuitenkin jollain lailla niistä keskustelemaan. Se olisi mielestäni hirveän reilua, koska tämä meidän budjetti kuitenkin nojaa hirveän paljon työllisyysarvioihin, jotka on tuotettu teille. Te pääsette ne kiistämään halutessanne, ja me voidaan niistä keskustella, ja meillä on joku logiikka tässä. Me ei tiedetä, mikä se teidän vaihtoehtonne logiikka on, kun te ette kerro sitä. Koska täällä ollaan nyt ilta toiseen, niin me päästäisiin vähän eteenpäin tässä asiassa.

Toinen asia: Tuossa taannoin innostuin katsomaan teidän sopeutussuunnitelmianne, kun edustaja Kiljunen sanoi, että ne olivat suunnilleen perussuomalaisten kanssa vastaavia. En ehtinyt perussuomalaisten ohjelmaa katsomaan, mutta täällä tulee ensimmäisenä vastaan valtion tilankäytön tehostaminen ja matkustelun vähentäminen — ainakaan perussuomalaisten kampanjassa en kuullut semmoista — ja sitten on mielenkiintoinen näistä yritys-
tuista, mistä on paljon puhuttu: kolme miljardia olisi otettavissa työ- ja elinkeinoministeri-

Punkt i protokollet PR 69/2023 rd

ön tekemän selvityksen perusteella, joka saatiin 2019. Olisiko silloin kannattanut tarttua siihen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

18.50 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me annamme nyt ohjeita toinen toisillemme ja hieman jankutammekin asiaa, ja tämä on minulta viimeinen puheenvuoro tässä asiakohdassa. — Oikeastaan enää haluaisin sanoa edustaja Zyskowiezille, kun te sanoitte, että olemme moneen kertaan olleet, ja minäkin olen moneen kertaan ollut, sitä seikkaa korostamassa, että tässä on arvoista kysymys nyt aivan olennaisesti näissä teidän budjettileikkauksissanne, joita te teette. Eli me kaikki tunnistamme sopeutuksen tarpeen, mutta nyt on aidosti kysymys siitä, keneltä me otamme, ketkä me panemme maksumiehiksi suhteessa siihen omaan elämäntilanteeseensa. Sen takia ainakin me sosiaalidemokraatit olemme niin herkkiä nyt olleet, ja muukin oppositio, että nyt mennään kaikkein heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa oleviin ihmisiin ja lapsiperheisiin ja heidän elämäntilannettaan vaikeutetaan, kun meillä on olemassa voimavaraa muualla. On varmasti totta, jos te haluatte sanoa sen näin, että on taktisestikin oivallinen tämä solidaarisuusveron rajan nostaminen, jossa teette merkittävän helpotuksen suurituloisimmille suomalaisille, että se on taktisena välineenä näissä meidän toimissa. Kyllä, se varmaan tuostakin kulmasta toimii ja se toimii tehokkaasti, koska se kuvaa sen, että joku ryhmä saa etuuksia samanaikaisesti kun valtaosalta heikennetään tilannetta. Mutta se suurin juttu on siinä, mikä on tavallaan tullut alastomana esille tässä meidän keskustelussa näinä päivinä, että meillä ovat arvot erilaisia. Teillä on erilainen arvopohja nyt katsoa yhteiskunnan kehitystä kuin meillä.

Olen itse käyttänyt sitä termiä, että kun kansainvälisesti puhutaan ja tehdään vertailuja yhteiskuntien välillä, on todettu aidosti, että yhteiskuntien kehitystasoa maailman mitassa ennen kaikkea katsotaan siitä kulmasta, miten se pitää huolta heikoimmistaan. Meillä on koko Suomen historia toisen maailmansodan jälkeen lähtenyt siitä, että me yritämme avittaa kaikkein haavoittuvimpia ja heikoimpia ihmisiä, ja sen takia tämä sosiaaliturvajärjestelmä on täällä kehitetty. Nyt meillä on hallitus, joka aidosti ohjelmallisesti heikentää kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaa. Se on arvovalinta, ja siinä mielessä se, onko se 60 miljoonaa euroa suuri vai pieni summa, ei ole oikeastaan nyt tässä niin merkityksellistä, vaan se toimenpide, että te ylipäätään kehtaatte tässä tilanteessa, kun joudutaan katsomaan sopeutusta, tehdä helpotuksen niille, joilla on todella voimavaraa yhteiskunnassa. Miksi? Jotkut voivat käyttää sitä taktisesti hyväksi, mutta meille se on arvokysymys.

Tämä on se suurin huoleni, että te turhan takia jaatte tällä tavalla yhteiskuntaa. Te panette ne haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset maksumiehiksi, kun heitä pitäisi erityisesti suojata, jos me olemme kiinnostuneita yhteisvastuusta ja siitä, että me osoitamme, että me olemme ihmisoikeuksia, perusoikeuksia ja ihmisarvoa kunnioittava yhteiskunta. Nyt te ette sitä ole.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten och avbröt behandlingen av ärendet.